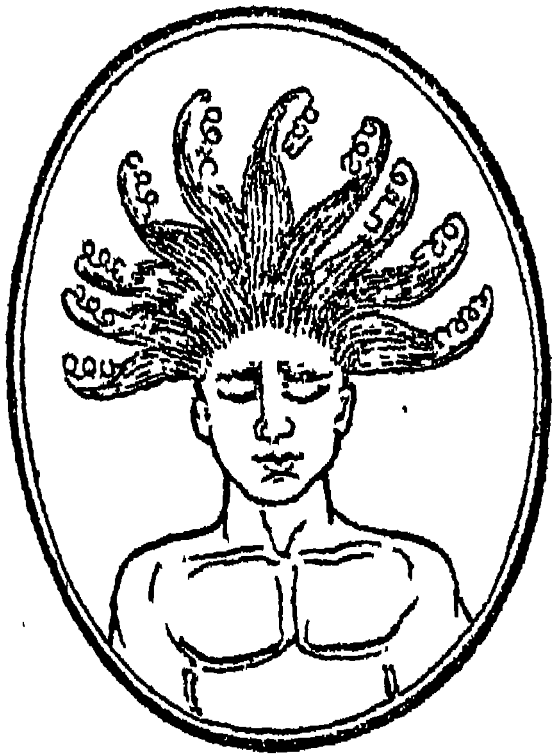
శ్రీమదుమారమణాయనమః.

ఉన్మాదసహస్రము.

వెఱ్ఱికి వేయివిధములు.

ప్రథమశతకము.

సీ. మొట్టమొదటివెఱ్ఱి మూర్ఖున కతిరసాభ్యంచితకావ్యమ ట్లరుచిపుట్టు
యాచకావృతలోలుపాగ్రేసరునిరీతి నాత్మ యేవేళ నట్టాడుచుండు
భూషణార్థినియైన పొల్తిని సంఘసంస్కర్తయూపతియట్లు కసరఁదొడఁగు
మనుపురశ్చరణార్థి మాంత్రికునట్లు లోలోన నేమే సూక్తులు పచరించు
వినియువినమి కనియుఁ గనమిదినియుఁదని, యమిస్పృశించియు నెఱుఁగమియరయమి ౧
పరిమళము నగంధభావంబు మఱపును, దెలుపు వెఱ్ఱిమొగము దేఱు నరుని.

సీ. రెండవవెఱ్ఱి నొక్కండ పెక్కండ్రతోఁ బలెను సంభాషించు వ్యర్థవాద
మొనరించు గగనంబుఁ గనినవ్వు గాలితోఁ బోరాడు నొకవేళ బూతులాడు
నఖిలజంతుధ్వను లనుకరించుఁ బురాతనాంశంబులెత్తి వ్యాఖ్యసేఁ గడంగు
దెల్పరాని రహస్యము లొరులకుఁ జెప్పు దిగ్వసుఁడు నస్పృశ్యయు నగును
జెడ్డపని చేయఁ గడఁగు మంచిపనిఁ జెఱచు, నిద్రయుండుగును వెఱ్ఱితిండి దిను భయము
దొక్కతతినుండు సాహసమ్మొక్కతటిని, వికవికని నవ్వు నేడ్పుఁ గల్పించు ...

సీ. మూఁడవవెఱ్ఱికి మున్నిట్టి కఠినోక్తు లేటికనినోట రా వేషికతము
యని లోకు లేర పిచ్చా వెఱ్ఱియా యని సంభాషణములోన సాగుసేయు
నాకుఁ బిచ్చా యన్నసీకంచు వాదించి కానిలే రేపురా గడవలేదు
పోయి ర మ్మని పంపఁ బోయి భార్యనుదిట్టు బిడ్డల మిషవెట్టి బిట్టుఁగొట్టు
నాకుఁ బిచ్చని యెవ్వరెన్నఁడనలేదు, నాకుఁ బిచ్చట యనికొంచు నాఁడునాఁడు
నిద్రపోవక ప్రలపించి నెయ్యునైనఁ, గసరినైఁ భుజుఁ గంబానఁ గట్టఁబడును. ౩

సీ. నాల్గవవెఱ్ఱిలో నాయనా నిన్నప్డు తిట్టినదానికా యిట్టి శిక్ష
త్రైరాశికములెక్క తప్పఁ దప్పెఁ బరీక్ష తంటాలమారి సాధనముగొనియె
కీరన్నఁ బిలువకు పెట్టు తిందును బువ్వ చెప్పరా సంతలు చెప్పకోర
బిడ్డనైనను రేపు పిలిపించికొందును గొలుసువిప్పినఁ బండుకొందు నాకుఁ
గడుపు నొప్పి నీళ్లు గావలెఁ దాళపుఁ, జెవిని దెమ్ము చెల్లి చెప్పఁబోకు
పట్టిదేనె వదలిపెట్టిననింతలోఁ, గాకినాడ యనుచుఁ గన్నుగీటు. ౪

సీ. ఐదవవెఱ్ఱి బొయ్యని కుక్క మొఱిగిన దానితోఁ బాటుగాఁ దాను మొఱుగు
గాలికిఁ దలుపు దగ్గఱఁ బడ్డ షమ్మనఁ జెయితట్టి యెగిరి యెచ్చెల్లనుఱుకు
నాకసం బుఱిమిన నర్జునఃఫల్గునః, కొట్టునీతస్సని బిట్టిపడును
గడియారమును గాంచి కట్టెని గింజాకో చచ్చిన మ్రింగను బిచ్చిమందు
నొక్కదానికినొక్కఘుంటెక్కువగును, నేఁడు గానిమ్ము గంపెఁడు నిమ్మకాయ
లైనఁ దెమ్మను బిల్లనూయగపఱిచెదఁ, దోడనిమ్మని తిట్టు సంతోషపడును. ౫

సీ. ఆఱవవెఱ్ఱిలో నన్నంబు దినుమన్నఁ దాయెత్తు విప్పెదవా యటనును
దానమాడర యన్నఁ దాళు నీవానీటఁ జేయిముంచితి వేమి చేర్చితివనుఁ
బండుకోరా యన్న బల్లపైపాట్లాలు వంటింటఁ బెట్టెన వాయటనును
మాటాడకురయన్న నోటికిఁ దాళమా నీవొక్కతెవె యమ్మ పోవెయనును
ఎట్లు గుదురునురాయన్న నేమిజబ్బు, పిచ్చిగాదమ్మ పెదపెద్ద నేళ్లుపెట్టి
చంపుచున్నారు దొమ్మరి సత్తిగాఁడు, వైద్యుఁడయ్యెనె యని బడాపగులనవ్వు. ౬

సీ. ఏడవవెఱ్ఱి థానెప్పుడుఁ గారంబుఁ దినుచుంటఁ బులుసు హృద్వీథిమండు
నట్టివేఁడిపదార్థ మారగించుటఁ గోపగించుటయు నుపవసించుట లవ
ణాధిక్యభుక్తిచే నాతపంబునఁ బరిభ్రమియింప నువ్వులప్రప్ప నగిసె
నూనెయుమున్నగువాని సేవించుటఁ బెరుఁగు ద్రావుటఁ గల్లు వెల్లుగొనుట
గంజి తఱ నిణి గ్రోలుట ఘర్మకాల, మందును శరత్తునందు జీర్ణావసరము
నందుఁ గామాంధుఁడైన మధ్యాహ్నముననో, యర్ధరాత్రంబుననో నరుసావహించు.

సీ. ఎనిమిదియవవెఱ్ఱి యెఱ్ఱఁగాఁ గాఁగిన నక్కఁజూచిన మేఁకపుక్కటూరి
జంతుహింసలఁ గాంచినంతనె గరువుట్టుఁ దాటిపెంకలుగీఱ ద్రవపదార్థ
ములు సూడ వ్రణపట్టికల ముడుతలుగన నొలిచిన పచ్చితోల్గలయఁగనఁగ
మరణంబు విన్నను మాంసంబు గన్నను మంటలు సూచిన గంటవినిన
నార్తనాదంబు హాశమున నాలకింప, దొఁగ దొంగని యఱచినఁ దోడులేక
యున్న నెన్నిగతులనో యీయుగమునందు, మెలఁతలనుబట్టి బాధించు మిక్కుటముగ.
గీ. తొమ్మిదవ వెఱ్ఱియును బొలంతులనె పట్టు, ధనమువెఱ్ఱియు నగలు వస్త్రములవెఱ్ఱి
సుందరాకృతివెఱ్ఱి యసూయవెఱ్ఱి, సంతుపై వెఱ్ఱి పూజలు సలుపువెఱ్ఱి.
గీ. పదియవది యగువెఱ్ఱి సంభవిలు స్త్రీపు, రుషుల కనవరతంబు గో[illegible]కుల వెఱ్ఱి
నాటకమువెఱ్ఱి కథవెఱ్ఱి నవలవెఱ్ఱి, వెఱ్ఱిలో వెఱ్ఱి కొసవెఱ్ఱి వేలవెఱ్ఱి. ౧౦
సీ. పదునొకండవవెఱ్ఱి పరఁగునుష్ణాన్నము కృష్ణ డల్పాన్న, మొక్కపుడుఁ జలిది
యొక్కట్లు దినుటను నూరక ప్రత్యాదివారంబు నేరండపానమునను
వాంతియు శమలంబు వలయునంచునొనర్చు కొనుట ధాతుక్షయగుణ మెఱుంగ
కుపవాసములు చేసి యోపిక వమ్ముగా నొసరించుకొనుటచే నుద్భవిల్లి
దీర్ఘచింతామలను దెల్వితేట లుడిగి, హృదయ మది దుష్టమై యూహయెడలి స్మార
కంబు దప్పి వికారదృక్ప్రకట మగుచు, వాతజోన్మాదమను పేర వఱలి యెందు. ౧౧
సీ. పండ్రెండవగియగు వాతజోన్మాదము గలుగుటఁ దెలియు లక్షణము లివ్వి
కారణం బొక్కింత గలుగకయే నవ్వుఁ దగనిచోటను హాస్యతను నెఱపును
గూనిరాగంబులు గుసగుసల్ కుంటినృత్యంబులు చిఱునవ్వు సాంగవాద్య
మర్థవిహీనమా వ్యాహార మొనరించు ముక్కుమూతియుఁ ద్రిప్పు మూర్ఖవృత్తి
రోదనం బొనర్చు రూక్షమా దేహంబు, మేనుచిక్కినొండె మెక్కినన్న
మఱుగునపుడువ్యాధియధికంబునొందును, నొడల నరుణకాంతి గడలుకొనును. ౧౨
మ. పదుమూఁడైన యుమాద, మేగుణము చెప్పంబడ్డవో శాస్త్రకో
విదపక్కి న్విషకోటి కాగుణము లుర్వింగల్గుమద్యంబు నొ
ప్పిద మొప్ప న్వినియోగముంజలుప కేవేళఁ వృథాసేవచేఁ
బొదలు న్వింతగ భూగృహాంగధనలబ్ధుల్ క్షీణతం జెందఁగన్. ౧౩
సీ. పదునాలుగవవెఱ్ఱి యుదయమా దుర్బుద్ధు లోరులస్వభావంబు లరయలేక
దొర లెప్పుడును ద్రావుదురు వారి కైశ్వర్య లోపమాయెనో మనలోపమేమి
యని కన్ను మిన్నుఁ గానని దుష్టసహవాసములలోఁగి జారత్వమునకు [illegible]
మైనయీదుర్వృత్తి కలవాటుపడినను మద్యంబునై జధర్మంబు నతుల

కన్నమట్టులు మంచిదౌ నద్ది యుక్తి, యుక్తముగ వినియోగింపకుండిరేని
రోగమును నర్హముగ వినియోగపఱుప, నమృతతుల్యగుణంబుఁ దా నమరఁజేయు. ౧౪

సీ. పదునైదవదియయి పరఁగు నున్మాదము ప్రాచుర్య మిదియగుఁ బ్రాణికోటి
కన్నంబు ప్రాణమౌ నది సుప్రమాణమై యధికమై యసుఱుల నపలికనుచు
గరళంబు ప్రాణభంగకరవృత్తియునైనఁ దిలమాత్రసేవ వర్ధిలుసుఖంబు
నీని నెఱుంగక పానాత్యయంబునఁ జెడుదురు మద్యంబు చిత్తవీథి
కెక్కి స్వగుణపుష్టి నింద్రియౌజోధాతు, గుణసమృద్ధిఁ జెఱిచి కొంకక యల
ధాతువునకుఁ గల్గు దశశక్తులను సత్త్వ, గుణము మాల్చు దీనఁ గూడదు మదము. ౧౫

సీ. పదునాఱవదియగు పానజమద మను వెఱ్ఱినాలింపుఁడు వివిధగతులు
వేఁడిచేయుగుణంబు పోఁడిమేచే శీతలోపచారములకు లోఁపుగాదు
తీక్ష్ణత్వముండి మతిని బోనడంచును సూక్ష్మత్వమున మేనఁ జొచ్చువేగ
విశదతఁ గఫశుక్రవృద్ధికడ్డమువచ్చు రూక్షత్వమున వాతరూఢమగును
ఆశుకరవృత్తిఁబుట్టి మోహాదులెల్ల, గగురుపాటొందు దేహంబుఁ గదలుకొనును
జొక్కులాహిరమించిన శూన్యహృదయుఁ, డెల్లతాపులఁబడి దొర్లు హీనబుద్ధి. ౧౬

సీ. పదునేడవదియగు పానంపువెఱ్ఱి యిట్టిదియని నరుఁ జూచి యెన్నవచ్చు
మద్యంబు మృద్వన్నమాంసాజ్యభక్ష్యభోజ్యములతో సేవింప నాయువెదుగు
దేహపుష్టియుఁ గల్గుఁ దెల్పినట్లుగఁ ద్రావ సౌందర్యమొదవును సంతసంబుఁ
దేజస్సు విక్రమదీప్తియు నలవడు నదిగాన కజ్ఞు లన్నాగు లుడిగి
మొగముగడుగంగ సందెవార్వఁగ జలంబు, లుడిగి దీనిన వాడి నాకొడమెతేవొ
నీరసపు నీరు ద్రావంగ నేరననుచు, గుండెయెండి కృశించి తా నుండుకతన. ౧౭

సీ. పదునెనిమిదవవెఱ్ఱి పొడలు మద్యమదాఖ్య మద్యపానముచేసి మతిచలింప.
కుండనాటకముల నొప్పుగా నటియింత్రు సంగీతములఁ బాడఁ జాలియుంద్రు
సరససంభాషణ సంతుష్టభోజన సుఖనిద్రలను మత్తుసోఁక కుంద్రు
శయ్యతోడఁ బురాణశైలి భంజింపక కథ నింపుగాఁ జెప్పఁ గాంత్రు మఱియు
మద్యసామాన్యగుణ మగుమత్తు గొనక, మంచిపను లెన్నియోఁ జేయుచునుజాలుంద్రు
గాని వారిని సజ్జనకత్యు నిడుట, వేయునొక్కటి యగువెఱ్ఱి వేయునేల. ౧౮

సీ. పందొమ్మిదవవెఱ్ఱిఁ బానకారణమున మత్తిల్లి బుద్ధి సూక్ష్మత నశించి
స్మృతి దప్పి వడి తనసిగ తానె బిగఁబట్టికొని విడురా ముండకొడుక యనును
గొణుఁగుపోయినమాట గొడఁగు నేనిప్పుడు త్రాగుటమానితి ధనములేక
యను శాంతి నిల్పవక యట్టిట్టు విసుగును ద్రాగి పొర్లునని యాత్మసఖుఁ గోప

గించు నిద్రపోవు నించుకసేపట, లేచు నీళ్లు గలిపె నీచుఁ డంచుఁ
దిట్టు నాగవుండ్లఁ దినఁ దన్నమెక్కుడు, త్రావఁ జోటులేకపోవు నంచు. ౧౯

సీ. ఇరువదియవవెట్టి నెఱుఁగఁడు వావివరుసలు పెద్దలసైన విసిగితెగడు
బ్రాహ్మణాండమ్ముఁ జేఁపలుఁ గలకల్లును దిను బ్రహ్మలేక వ్రేల్లుఁ ద్రోల్లి
మంతనంబునఁ జేసి మాటిన పెల్లను వెలిపుచ్చుఁ బ్రాణహత్యలు మొదలుగ
నేదేనిదుష్కార్య మొనరింపఁ దలఁపున్న, నెవ్వరు వినిని యెత్తిపలుకఁ
గానికూళ్లు దినును గావింపరాని కృత్యములు సేయుఁ దన్నుఁ దాఁనె మఱచు
మద్యపానమునకు మడిగట్టుకొనసేల, యని సమస్తమునకు నతఁడెవచ్చు. ౨౦

క. ఇరువదియొకటవవెట్టిని, మరణించినవానిరీతి మ్రానిక్రియం దా
నరుఁడుండు నెఱుకగలగొ, వ్వరు నీపానంబువాఁతఁ బడుదురె జగతిన్. ౨౧

క. ఇరువదిరెండవవెట్టిని, బోరిపుచ్చెడు పులులు గలుగు పొదరిండ్లక్రియం
బోరి గంజాగృహములలోఁ, జోరఁబడి నశియింత్రు జ్ఞానశూన్యులు పెలుచన్. ౨౨

క. ఇరువదిమూఁడవవెట్టిని, సరసాన్నము లుడిగి యెపుడుఁ జాలఁగ మద్యం
బురుచింబడి దుర్బలుఁడై, మరణించును బుద్ధిలేనిమనుజుఁడు భూమిన్. ౨౩

సీ. ఇరువదినాలుగై యొసఁగినవెట్టి కోపంబప్డు భీతిఁ బిపాసితుఁడగ
శోకంబు పట్టున క్షుధితుఁడై యున్నప్డుఁ బనులచే నాయాసపడిన సమయ
మందున మలమూత్రబంధనంబునఁ బొట్ట నిండ నీర్ద్రావి జీర్ణింపకుండ
మరలభుజించియు మైస్రుక్కియున్నంత నెండతాఁకుడువడియుండునదన
మద్యపానమునను మనుజునకు విశేష, వికృతు లొదవు నిట్టివేళ లన్ని
విడిచి యుచితవేళ విధివంతముగఁ ద్రావఁ, గడఁగ నంతగండకత్తెరేమి. ౨౪

క. ఇరువదియైదవ వెట్టిని, నిరుప్రక్కల నొప్పి శ్వాస హిక్క శిరఃకం
పరుజయు నిద్రాభంగము, బిరముగ నరుఁబొందు మద్యతీక్ష్ణత్వమునన్. ౨౫

క. ఇరువదియాఱవవెట్టిని, జ్వరము చెనుట దప్పి భ్రమము పచ్చఁబడినమేన్
పరితాపము స్ఫురియించుం, బరువడిఁ బైత్తాప్తి మద్యపాయింగనినన్. ౨౬

క. ఇరువదియేడవవెట్టిని, శరీరమతిభారయుతము జలుబు విరసతా
స్ఫురదాస్యము మూత్రాదిక, నిరోధమును గల్గుఁ బాననియమము లేమిన్. ౨౭

క. ఇరువదియెన్మిదియవవె, ట్టి రయంబున నుబ్బుఁ గడుపు త్రేఁపులు మెండౌ
పరితాపము త్రావినక, ల్లరయఁగ జీర్ణంబుగామి నగపడునెందున్. ౨౮

క. ఇరువదితొమ్మిదియవవె, ట్టిరవగుఁ దనయేకపుత్త్రుఁ డేనేండ్లున్నన్
దరిఁజేరనీఁడు రేకను, ధరియింపం డెట్టు లొట్టె దైవము యనినన్. ౨౯

సీ. ముప్పదియవ వెఱ్ఱి యొప్పును బానవిభ్రమమన హృదయంబుఁ బట్టు నవయ
వంబులఁబోట్లు కఫస్రావ మాయాయి స్రోతస్సులను గంఠశోషణంబు
మూర్ఛ వాంతియు జ్వరమును దలనొప్పియుఁ దలనుంట రొయనవు మద్యమును దప్పి
కారంబు నన్నవికారమారుచ్య భక్ష్యములపై నరుచి లక్షణము లివ్వి
గలుగు దేహమందుఁ గదలఁగా దున్నివి, త్తనము పవనఁ జల్ల నెనసినట్లు
పాదుకొనును వినవు పైబాధ లెన్నఁడు, విడుచుఁ బ్రాణ మొక్కవేళయందు. ౩౦

సీ. ముప్పదియొకటగు ముప్పగువెఱ్ఱిని బెదవులు వ్రేలాడు హృదయమునను
శీతంబు వెలుపలఁ గాతరోషంబును నోట జిడ్డునుగల్గును దదనోష్ఠ
జిహ్వాలనైల్యము చేరుఁ గన్నులనెఱ్ఱ వాగొండె గాకను బచ్చరొయండెఁ
బుట్టును మితిమీఱి పురుషుఁడు మద్యసేవాసక్తుఁడౌట నయ్యాధయుఁ దొంత
కాలముండు వలగు కష్టసాధ్యంబగు, మందులేల రోగమహిమ ప్రబలి
కుదురఁబెట్టుఁ బీర్ల గుండానఁ బడవైచి, తాని యేదొ యొక్క తరుణమందు. ౩౧

క. ముప్పదిరెండవ వెఱ్ఱిని, దప్పాకొన స్వార్గమొందు దగు మద్యాతిక్
గుప్పున వెడలిన దోసము, చప్పునఁ దత్సేవవిడున శాంతిం బొందుక్. ౩౨

క. ముప్పదిమూఁడవ వెఱ్ఱియు, ముప్పొవదవినఁ ద్రావమాని ముఖ్యారోగ్యం
బెప్పుడు గలిగిన వెండియు, నెప్పటియాటాడువాని నెత్తికొని చనుక్. ౩౩

సీ. ముప్పదినాల్గవమూర్ఛాఖ్య వెఱ్ఱి తా నీక్రింది వేళల నిరవుకొనును
క్షీణించియున్నను జెందని యాహారము భుజించియున్న విణ్మూత్రబద్ధ
మయినప్డు దెబ్బల నంగమెల్లను ఘాతములఁ బొందినప్పుడు మున్నుగలుగు,
సత్త్వగుణంబు నాశమునొంది బాహ్యాంతరముల నింద్రియముల ధమనులందుఁ
గ్రూరవాతాదిదోషములు లుక్కదురుపడిన, సంజ్ఞను వహించునాడుల శక్తిపోయి
మ్రానుపడి వ్రాలెదురు నేల మనుజులదియె, మోహమందురు కొందఱు మూర్ఛయంద్రు.

క. ముప్పదియైదవ వెఱ్ఱిని, దెప్పరమగు ఱొమ్మునొప్పి దేహమువిఱుపుల్
విప్పుగు బడలిక జృంభలుఁ, జెప్పును రానుండె మూర్ఛ సిద్ధం బనుచుక్. ౩౫

క. ముప్పదియాఱవవెఱ్ఱిని, గప్పుగ నెఱ్ఱగను జూచు గగనము మూర్ఛం
జొప్పడి యప్పుడ లేచును, నొప్పులఁ గంపంబుఁ గృశతనుం గమమేనక్. ౩౬

క. ముప్పదియేడగు వెఱ్ఱిని నుప్పరమును రక్తపీతయుతవర్ణములం
జెప్పును మూర్ఛం దేజినఁ, గప్పును జెమ్మటలు దప్పి గ్లానియు మేనక్. ౩౭

సీ. ముప్పదెన్మిదియగు వెఱ్ఱి మూర్ఛమునిఁగి, లేచుఁ జిరకాలమునకును జూచి మిన్ను
మేఘయుతమను దేహంబు మిగుల బరువు, నెగడు నోటను జొంగ వాంతియును దోఁచు,

సీ. ముప్పదితొమ్మిదో మూర్ఛాభిధాయి వెఱ్ఱి జనించునని గుర్తింపవచ్చు
సన్నిపాతాంగలక్షణముగా వాతాది దోషత్రయముతోడఁ దోడుగూడి
బీభత్సకరములై వెడలుఁ జొంగలు దక్కఁ దక్కునపస్మారతావిశేష
గుణములతోఁ గూడి గొబ్బునఁ బడఁద్రోయు మనుజుని నేలపై మాటవెడల
నీక మూర్ఛలనేకముల్ పృథివియందు, బాలికల యువతులఁ బట్టి బాధపెట్టు
దుఃఖజాగులు గలవు ముందు వివరింతుఁ, జిత్తగింపుఁడ యవధాన చిత్తులగుచు. ౩౯

గీ. నలువదవవెఱ్ఱిపుట్టును నరులకెందు, రక్తమును జూడ దాని నాఘ్రాణ మొనరఁ
జేయ నదిగాన హింసలు చేయుచోట, నిలువరా దట్టి హింసలఁ దలఁపరాదు. ౪౦

క. నలువదియొకటవ వెఱ్ఱికిఁ, గలుగును విషమూర్ఛనామగౌరవ మదిశాం
తిలదు తనంతట నణుగని, విలక్షణముగుణంబు కలిమి వెజ్జులనెడిరీ. ౪౧

క. నలువదిరెండవవెఱ్ఱికి, మలయును మద్యజవిషాఖ్య మాస్యంబునకుం
గలుగును జీర్ణంబగు గుణ, మలయించి శమించునది తనంతటఁ దానై. ౪౨

క. నలువదిమూఁడవవెఱ్ఱియు, బలవత్తరములగు విషమువంకను గలవె
ల్లులు సర్పముగల మద్యము, నిలుపక సేవించువారినిం బొరిపుచ్చున్. ౪౩

క. నలువదినాల్గవ వెఱ్ఱిని, జలనవిహీనాంగములను జంతువులను జూ
డ్కులు నిలమి నూపిరాడమి, దెలియందగు రక్తజాఖ్య దీప్రపు మూర్ఛన్. ౪౪

క. నలువదియైదవవెఱ్ఱిని, బలుదెఱఁగులఁ బలుకు నొందు భ్రమయు మదిం జే
ష్టలుపక్కి జీర్ణమగువఱ, కిలఁబడియుండును సురాదు లెప్పుడుఁ గ్రోలన్. ౪౫

క. నలువదియాఱవ వెఱ్ఱి న, ఱలునది పైత్తమునఁ దమముగ్రమ్మిన మూర్ఛా
విలసనమున దానిని వై, ద్యులు నేర్పఱులైనఁ దొలఁగఁ ద్రోయుదు రెఱిఁన్. ౪౬

సీ. నలువదేడవవెఱ్ఱి నామంబు తంద్ర యింద్రియములశక్తి వర్తిలక యుండుఁ
గన్నులు చూడవు ఘ్రాణంబు మూచూడ దేవమూకముఁ బోలె సెసఁగుఁ జెవులు
బరువగు దేహంబు బడలిక మెండగు, నాలుక రుచిఁ దెల్పఁజాలకుండుఁ
దమము వాతమును గఫమును దీనికిఁ గారణంబులు గావున నరుఁడు మేలు
కనిన నిద్రించునట్టు లంగములు స్వవశ, మునఁ జరింపమి నిదియొక మూర్ఛయగును
మలఁపఁ జాలిన చక్కని మందుగలదు, వైద్యరత్నంబులక్కడ వలయునేని. ౪౭

సీ. నలువదెనిమిదవ యున్మాదంబు నిద్రయె యొల్లగు నెఱిఁగినదేని దాని
కారణం బెఱుఁగరు గతిపయజనులు మానసము మిక్కిలి శ్రమ నలఁగినప్పు
డింద్రియంబులు సుక్కి యేమియుఁ జేయఁజాలని యపు డావహించును బ్రపంచ
మునఁ బ్రాణికోటిని మున్నిటి తంద్రను నెక్కుడై మనసు వ్యాపృతిని మాలి

శ్లేష్మము తమోగుణంబును జీవులందుఁ, బ్రబలమై యుండఁగల్గు నిద్రయును నిద్ది
స్వప్నసంకులమును బ్రలాపయుతమగును, గొంతుకకుఁ బండ్లుగీటుట గుఱకగలుగు.

గీ. నలువదియుఁదొమ్మిదియునగు కలఁతవెఱ్ఱి, భ్రమయనఁగఁ బుట్టు వాత పైత్తములనుంద
మంబు కారణములు చక్రమధ్యమట్లు, భ్రమముదోఁచుట లేవఁడు పండుకొనును. ౪౯

గీ. ఏఁబదవవెఱ్ఱి గల్గు ననేకగతుల, మూర్ఛలన వాతపిత్తాదిముఖ్యగుణము
లాత్మశక్తిఁ గనంబర్చి యడఁగినంతఁ, దాను శాంతించు నొకట వైద్యంబు వలదు. ౫౦

గీ. ఏఁబదియునొక్కటవవెఱ్ఱి యింద్రియములఁగుదిగాఁ బట్టి వాక్కునక్కును బిగించి
దుర్బలునిలోన నిల్చి మృత్యువున కొప్పగించు సన్న్యాసమనుపేర నెంచికొనుఁడు.

సీ. ఏఁబదరెండవ యీవెఱ్ఱి యుడుకిని యన్నాదులను గార మామ్లరసము
లాపోష్ణకృత్పదార్థములు భుజించిన నింద్రియవశునరు హృదయ మెక్కి
యున్మాదమొదవించు నోర్పు దాననశించు నార్భటము దిగంబరాటనంబు
భయపెట్టుటయును గోపంబుచూపుట పర్వెట్టుట దేహంబు వేఁడిగిలుట
నీడయం దుండఁ జల్లనినీరు చిండి, దినఁగఁగోరుట పసుపుపచ్చని మొగంబు
గావుటయును నిట్టి దుష్టలక్షణము లొందుఁ, బిత్తజోన్మాదమని దీనిఁ బెద్దలండ్రు. ౫౨

సీ. ఏఁబదిమూఁడవ యొక్కటి వెఱ్ఱి దేహపరిశ్రమము చేయునట్టివాఁడు
మృష్టాన్నభోజియానేని గఫంబును బిత్తముతోఁ గూడి పేరుచంబు
నందెక్కుదుష్టమై యజ్ఞానమును గప్పి బుద్ధిపోకార్చి వృద్ధిచెంది
యున్మాదమును జేయు నొక్కప్డు మోహమా మాటాడనీదు సమలఁగనీదు
నరుచి మంద మంగనాసక్తి విజనస్థ, లాధివాసబుద్ధి యధికనిద్ర
వాంతిలాల లొదవు వాతను భోజనా, నంతరమున రోగ మధిక మగును. ౫౩

గీ. ఏఁబదియునాలుగవవెఱ్ఱి యేరుపడును, వాతపిత్తకఫంబులు వానివాని
వివిధగుణములు చూపింప వెత్తలిట్టి, వ్యాధి సన్నిపాతోన్మాద మనిరి తొల్లి. ౫౪

సీ. ఏఁబదియైదవ యిట్టివెఱ్ఱి జనించు భటచోరధనశత్రుభయమువలన
భార్యావియోగంబు భర్తృవియోగంబు ప్రియతమాలాభ విక్రియయుఁ దొసరి
మనసు ఖేదించియున్మాదంబు జనియించుఁ గ్రూరగవృత్తిని దానిగుణము లివ్వి
బహువిధంబులను సంభాషించు లోగుట్టు వెలివుచ్చునేకాంతవివృతిసేయు
గానమొనరించు వికటవిజ్ఞాన మొదవు, నవ్వునేవేళ నేడ్చు మానసము మూఢ
వృత్తి కిరవగు దీనిని వృద్ధులనిరి, శోకజోన్మాద మని పరిశోధనమున. ౫౫

క. ఏఁబదియాఱవవెఱ్ఱి య, నాఁ బరఁగును గన్ను లెఱ్ఱనయగుట యొడలన్
తేఁబరువుకాంతి దైన్యము, తోఁ బొదవిన మొగము గలుగు దుర్విషయుక్తిన్. ౫౬

ప్రథమశతకము.

గీ. ఏఁబదియు మీఁద నేడయియొసఁగువెట్టిఁ, దలసువాంచుసుఁ బైకెత్తుఁ దస్సయొందు
నిద్రనశియించు మత్తుజనించు నిద్ది, యగునసాధ్యమ్ము వైద్యులహస్తమునకు. ౫౭

సీ. ఏఁబది యందుపైనెనిమిదియవవెట్టి భూతసంబంధమవు నొకవికృతి
రానిభాషలువ్రాయుఁ బ్రస్తావమొనరించు ననధికారియును శాస్త్రార్థములను
రాఁబోవుఫలము పూర్వజ్ఞానివలెఁ జెప్పు నెత్తదింపఁగరానివెల్లఁగదవు
నొరులుచెప్పఁగలేని గురుసంఖ్యలెతెఁగించు భుక్తిలేకయ దేహపుష్టినొందుఁ
దనకుఁ దెలియని చిత్రలేఖనముసేయు, నర్థములుచెప్పు శ్లోకంబులరయకుండ
దుర్బలుండయ్యునడచు సుదూర మిట్టి, విక్రమ మమానుషంబుసుర్వినరునొందు . ౫౮

సీ. ఏఁబదితొమ్మిదై యొసలారువెట్టి దేవగ్రహోన్మాదసంబంధ మగును
నిత్యసంతోషియు నత్యంతశుద్ధుఁడు దివ్యమాల్యావృతదేహి యగును
నిద్రవోవఁడు శుద్ధనిర్జరభాషమాటాడు దేజస్వియౌ నమలనేత్రుఁ
డయియుండు వరములుదయసేయు బ్రాహ్మణభక్తివిశ్వాసము ల్పాటిసేయు
నిట్టిలక్షణములు గల్గునేనివాని, దయ్యమని కయ్యమనుచు బాధలకులోను
చేయరా దతఁ డొక్కప్రసిద్ధివలన, నట్లువర్తించు దాన నేహాని లేదు. ౫౯

సీ. అఱువదియవవెట్టి యరయంగనగు మాతృగణదేవతావేశగణన నద్ది
క్షుద్రమానవుఁబట్టి క్షోభపెట్టును దెమ్ము కోడినిగొట్టెఁ దే గోడ్డుఁదెమ్ము
అన్నంబువెట్టెద నని మ్రొక్కుదీర్పవు గుండంబుద్రొక్కవు కుఱ్ఱవాని
పేరుపెట్టవు నిన్నుఁద్రెళ్ళెదఁ గూల్చెద మూఁడుమూరలులేవు మోసపుచ్చఁ
దలఁచినాఁడవు చూడునాదర్పమనుచుఁ, ద్రేఁపబెత్తము జళిపించుఁ బీఁకికొనుచు
జిఱ్ఱవెండ్రుకలను గన్నులెఱ్ఱసేయు, సాంత్వనమ్మునఁ జల్లారి జరగు నవల. ౬౦

సీ. అఱువదియొకటవదగు వెట్టి గ్రామదేవతలమూలమునను బ్రకటమగును
ఉప్పుఁబత్తిరిలేని యొకపురుషుఁడో స్త్రీయొ నేను దేవత నని నిలయమందు
గద్దెలంచును నిల్పి కలకాలమక్కడఁ బొరలుచు సాంబ్రాణిపొగలు ధూప
మనివేయ నావహించినయట్లు లూఁగుచు మీకు భయములేదు మిమ్ము నేను
గాచియుంటిఁ గాఁడిగట్టు నాచెల్లెలు, రాఁదలంచె నిటకు రాకయుండఁ
గట్టివైతు నాకుఁ గట్టఁ గోకిమ్మని, యిల్లుగట్టు మంచు నెపుడుఁబాడు. ౬౧

సీ. అఱువదిరెండవదయిన వెట్టిజనించు మూఢమానవులకు బుద్ధిమంతు
లను జేరరాదు దానినిలక్ష్యపెట్ట రగ్రకులంబువారు మాదమ్మ ననుచు
గంగమ్మ ననుచు నాఁకలిగొంటి నాకేడుకొమ్ములపోతును దెమ్మటంచు
వేఁపరొట్ట పసుపు షెండిపొన్నుల బెత్తములు వంకకత్తులుం బూని యూర

వీథులంబడి ప్రజలను బెదరఁగొట్టి, యట్టహాసము సేయుచు నావురనుచు
నోరు దెఱచుచు సివమెత్తి ఘోరవృత్తి, మొండిగోడలు దుముకుచు మెండుకొనును. ౬౨

సీ. అఱువదిమూఁడవదనఁ దగు వెఱ్ఱిఁ గోపము గల్గియుండుట వడఁకుటయును
నవయవంబులు శిథిలావస్థనొందుట నురుఁగయుఁ జొల్లును నోటవెడలు
టయ్యు గాఢనిద్ర నుంటయును [illegible]లేక మూఁగయుఁ బోలెనుండుట గట్టిమూఁగ
యగుట సివంబాడుటాదియౌ గుణములు గలుగును క్షుద్రులో గ్రామదేవ
తలకతంబున నట్టి వారలు భయంబు, చేత నుపవాసములుచేసి చివికి యేమి
చేయ నేమియగునోయని చెడుందు రవని, మందులే దిట్టివారికర్మంబునకును. ౬౩

సీ. అఱువదినాల్గవ దనఁబడు వెఱ్ఱికి నమరు గ్రహోన్మాద మనెడు పేరు
చెమటగాఱును శరీరమునుండి యెక్కుడు బ్రాహ్మణాదులఁ గన్న బ్రహ్మగాఁడు
రాచవాఁ డలముత్తరాచవాఁ డుల్లిపాయలబచ్చు పిఱికిభయం చాడిగురువుఁ
బుచ్చగింజలు సామి పుచ్చుకొండని హాత్రిప్రతిమ నీకుం గితకితలుగలవె
యనుచు దోషోక్తులాడుచు నడ్డుచూపు, నూచుచును నిర్భయుండయి శ్రుతివిరుద్ధ
కార్యములు సేయఁజూచు వెక్కసము లేద, దెంతదిన్నను జనఁడొకింతే నిదృప్తి. ౬౪

సీ. అఱువదియైదవ దగు వెఱ్ఱి గాంధర్వ మది యిట్టులుండు నెల్లప్డు మనసు
సంతోషమును బొందు జనునకు నిసుకతిన్నెలమీఁద నుద్యానములను దిరుగ
నభిలాష మెండగు నాచారవంతుఁడౌ సంగీతమునయందు సంతసంబు
గంధపుష్పాక్షతల్ కలపముల్ పరిమళతైలము లర్కము ల్తలగడుగులు
వలిపములు నృత్యములు వీనిపైని బ్రీతి, గూర్చుస్మితహితమృదుపదగుంఫనమ్ము
వానితో మాటలాడంగ వానిపల్కు, లాలకింపంగ జనులకు హర్షమొదవు. ౬౫

సీ. అఱువదియాఱవ దగు వెఱ్ఱిఁ గన్నులెఱ్ఱగనుండు రమ్యములగునవి మృదు
ళంబులు రక్తవర్ణంబులు నగు వస్త్రములఁ దాల్చు గాంభీర్యము గనఁబఱచుఁ
జఱచఱనడచును జాఱుకుఁదనం బెచ్చు మితభాషియగు బంధుమిత్రులకడ
శాంతంబు వహియించు సకలంబు పట్లఁ బ్రశస్తమైనట్టి తేజంబు గలుగు
నెవ్వరేమిగోర నిచ్చెదనను నీకు, నేమివలయు నడుగు మిచ్చెదనను
వీని కేమియిత్తు వేఁడకరయే యను, యక్షుజం బుమాద మంటినపుడు. ౬౬

సీ. అఱువదియేడవ దైన వెఱ్ఱికిఁ గల్గుఁ బితృభక్తి తద్గ్రహప్రేరణమున
దర్భలు పఱచు ముద్దలుచేసి పిండములను బెట్టు పితరుల కనుదినంబు
నమవసయని శ్రాద్ధమని శాంతభావంబు గలిగియుండును బయిఁ గప్పువస్త్ర
ముపవీతముగఁ జేయు నపసవ్యముగ మార్చి జలతర్పణము సేయుఁ దిలలుగలిపి

మాంసభోజియగును మాషాక్తములు పిండి, వంటకములు గుడము పాయసంబుఁ
దినఁగ మనసుపడును మనసెప్డుఁ బిత్రుదేవ, తర్పణంబునంద తగిలియుండు. ౧౬

సీ. అఱువదియేనిమిది యగు వెఱ్ఱి నాగగ్రహోన్మాదమనియందు రుర్విబుధులు
ఉరగంబుగతినేల నురమునఁ బ్రాఁకును నాలుకచాఁచును నాకు సెలవి
కస్సను బుస్సను గసరుఁ గోపంబునఁ దలయెత్తు వంచును దారినడుమ
మసలుచుండును డాఁగు మాటున ముడుచుకొని పరుండు బుసకొట్టు నేర్పమీఱఁ
గుబుసమును సడల్చు గొబ్బునఁ దొడుగును, మెలఁపుఁ దోన పామువిూసములను
బాలుఁ దేనెఁ బ్రాలపాయసంబును బెల్ల, ముఁ జలిమిడినిగోరు భుక్తియందు. ౧౭

సీ. అఱువదితొమ్మిదియవ వెఱ్ఱి సోఁకిన మాంసమ్ము దిను చాటుమాట రక్త
పానంబొనర్చును నానావిధంపు మద్యమ్ములు రుచిచూచు నధికశౌర్య
మును గ్రోధమును గల్గి ముడివెట్టు బొమలను ధనమదదేహసిద్ధమగు బలము
గలిగి త్రిమ్మరును మిక్కిలి నిష్ఠురోక్తులు పలుకునెల్లర లజ్జ వదలివేయు
రాత్రులందు నిద్ర రాక సందులుగొందు, లందుఁ దిరుగు దుష్టుఁడగుచు మడియు
మైల యనఁడు శుద్ధిమాట యెఱుంగఁడు, రాక్షసగ్రహంబు రాయిడింప. ౧౮

సీ. డెబ్బదియవ వెఱ్ఱి డెప్పరంబగును దంత్రాంతరదర్శనవ్యాప్రియతను
వేదంబుఁ జదువును ద్వేషించు బ్రాహ్మణు దేవత లెవ్వరు తెలివిలేమి
గురుఁ డెవ్వఁ డొకనికోర్కులుదీర్ప నను బరిశుద్ధుఁ డౌటయకాని శుచియనంగఁ
దడిబట్ట కట్టుట యడియాశమా మాలమాదిగలకు రక్తమాంసయుతశ
రీర ముండ దొక్కొ రీతులా యివియని, నవ్వనోరుల మనసు నొవ్వ నెందు
బ్రాహ్మమంత్రు దీని రాక్షసోన్మాదమే, పలుదెఱంగు లిదియుఁ దెలియఁగోర. ౧౯

సీ. డెబ్బదిపై నొక్కటియగు వెఱ్ఱి పిశాచజుష్టపహా నది కడుఁ గష్టమబ్బ
దాన హస్తంబు లూర్ధ్వమ్ముగా నెత్తుట దేహంబు కృశియించి తీక్ష్ణమగుట
సందర్భహీనప్రసంగం బసంబద్ధవాచకయుతియును వాసనాక్త
సర్వాంగుఁడౌట యాచారశూన్యుండౌట యపరిశుద్ధుండయి యన్నపాన
ములను బేరాసగొనుట సంపూర్ణభుక్తి, గొనుట నిర్జన వనదేశమునఁ జరింప
నాసగొనుటయు నేడ్చుట యఖిలవిధవి, కారచేష్టలు చేయుట గలుగునెపుడు. ౨౦

సీ. డెబ్బదిరెండవ దబ్బఱయగు వెఱ్ఱి వృక్షాగ్రముననుండి శృంగమందు
నుండి గజాశ్వాదినుండి పడ్డప్పుడే గ్రహమైనఁ బట్టినఁ గన్నుగ్రుడ్లు
మిడివడ లాలలుమిసిన నోష్ఠంబులునాకిన వణఁకును వ్యాకులత్వ
మలవడి నిద్రలేదైన రోగమసాధ్య మందు లీలార్థ పూజార్థజుష్ట

దుర్గ్రహులు స్వస్థులుగ నగుదురు క్రమమున, స్వస్థులగుదురె హింసార్థ సన్నివేశ
భూతులగువారు పై దుష్టరీతిగుణము, లెన్న హింసార్థమని బుధబృందమెపుడు. ౭౨

సీ. డెబ్బదిమూఁడయి ప్రబ్బువెఱ్ఱికిని బ్రోర్థమిఁ బట్టు దేవతాగ్రహము సంజ
ప్రొద్దున రాక్షసభూత మావేశించు నష్టమి గాంధర్వ మావహించుఁ
బాడ్యమి యక్షసంబంధగ్రహంబును నమవసను బితృగ్రహమ్ముఁ జేరు
నాగగ్రహమ్ము పంచమిని బ్రవేశించు రాత్రులం దెప్పుడు రాక్షసగ్ర
హమును జొమ్ముఁ జతుర్దశియందు వాలు, నోలిని బిశాచమనునాలిగాలి యంచు
విజ్ఞులాడుదు రది యట్లె విదితమగును, బట్టినన్నాఁడు తిరిగిరాఁ బ్రబలమగును. ౭౩

సీ. డెబ్బదినాలుగై యుబ్బువెఱ్ఱికి దర్పణమున బింబంబు నట్లమలసూర్య
కాంతంబునందు భాస్కరతేజమట్లు శీతోష్ణము ల్ప్రాణులయెడలినట్లు
జీవుండు దేహాన నట్లెవారికంటికిఁ గనఁబడకుండఁ దానునివసించుఁ
దనకాశ్రయంబైన జనమునకుం గానఁబడదు చిత్రంబు దేవగ్రహంబు
మనుజునిస్పృశింపఁ దటుగానఁ జను నెఱుంగ, దేవతల నాశ్రయించి పర్తిలు గ్రహంబు
మానవులఁ బట్టునని జగన్మాన్యసుశ్రు, తంబుచొప్పు నెఱుంగుట తగవుగాదె. ౭౪

క. డెబ్బదియైదవ వెఱ్ఱియు, గుబ్బతిలున్ రోగజముల గుణము తెలుఁగకే
యుబ్బున గ్రహజము తెలుఁగక, తబ్బిబ్బులు వల్కు వైద్యతలపైఁ గినుకన్. ౭౫

క. డెబ్బదియాఱవ వెఱ్ఱియు, దబ్బాటునవచ్చు నాముదపు జిట్టెలు నా
ముబ్బెడు జొన్నయిలకలం, గెబ్బినచెయి కడిగికొనక గీటునఁబుచ్చున్. ౭౬

సీ. డెబ్బదియేడవ నిబ్బరపువెఱ్ఱి పల్లెలపేదలఁ బట్టు వింత
గానెఱుంగన్ రాని గతి నాళ్లలోఁగూడు చుక్కబొమ్మనునట్టి మొక్కగింజ
లన్నంబుతో జీర్ణమగునప్పు డింటిలో నందఱునొక్కమా ఱవనిఁబడుదు
రన్నంబునిని చేని కరిగినకాఁపును గట్టుపైనొరగు మైకంబుగప్పి
తెలిసి పొరుగింటివారలు చిలుము గిలము, పట్టి త్రావించి కక్కింత్రు వాంతియైన
శాంతినొందును దిక్కగింజల ప్రభావ, మలఁతయేగాని హానిలేదందువలన. ౭౭

సీ. డెబ్బదియెన్మిదై యుబ్బువెఱ్ఱిజనింప నాగమ్మకాకియ ట్లఖిలదిశలఁ
ద్రిమ్మరుఁ బిసవెఱ్ఱి తిరిపెగానింగొల్చు దేవుఁ డాతండని దేవురించు
వెనువెంటఁదిరుగుచు వెతిపదాల్పాడు చొడలెఱుంగఁనీని జడలపత్రి
గంజాయిచిలుము ప్రఖ్యాతిగాధరియించు నెంగిలియనకిచ్చు నెల్లవారి
కెడఁదయొండి నిద్రయుడిగి జ్ఞానముపోయి, కూడుగుడ్డఁ గోంపఁ గొమ్మవిడిచి
జ్ఞానహీనుఁడయ్యుఁ జ్ఞానియంచజ్ఞుల, వలననెన్నఁబడుచు బ్రదుకునతఁడు. ౭౮

సీ. డెబ్బదితొమ్మిదై డీల్పడఁజేయు నా వెఱ్ఱియెట్లన్న భావిగతి లెస్స
యోజనసేయక యువతులు యువకులు నొడలెఱుంగక తమయొద్దనున్న
నగ లెల్లకాలంబుఁ దెగనమ్ముకొని తినఁజాలునంచని యిట్లె సౌఖ్యముగను
దేహముండుననటంచుఁ దెగదెంపులైపోయి యిద్దఱలో నెవ్వరేని మడిసి
కులపుగుణమును జెడిబంధుగులకు దూర, మై బలంబును గోల్పోయి యైనవారిఁ
గానివారిని యాచించి కాని కూళ్లు, నెంగిలాకులు దిక్కుగాఁ గ్రుంగుగాంత్రు. ౬౯

గీ. ఎనుబదవవెఱ్ఱి వెఱ్ఱియెత్తినశునకమొ, నక్కయో కఱచిన యట్టినరుఁడు కుక్క
యట్లు నక్కనుబోలెఁ దానఱచుఁ గఱచు, నతఁడు గఱచినవానికి నట్లెయగును. ౭౦

క. ఎనుబదియొకటవ వెఱ్ఱియు, మునగయు నానుగము పుచ్చమున్నగునవిచేఁ
దనిచెప్పక యమ్మినఁగొని, తినఁ గా జనియించు నొడలు తిరుగుం గ్రక్కున్. ౭౧

క. ఎనుబదిరెండవ వెఱ్ఱిఁ గ, ననగుం బాత్రములశోధనంబున లోపం
బునఁ దగరము పూఁతచెడం, గను నలఁతయకాని కీడుగలుగదు దానన్. ౭౨

క. ఎనుబదిమూఁడవ వెఱ్ఱియుఁ, దనవంశమునందుఁ దొల్లి తాతకొ మఱియుం
జనకునకో పైత్తభ్రమ, దనికినఁ బారంపరీగతంబునఁ దనకౌ. ౭౩

క. ఎనుబదినాల్గవవెఱ్ఱి జ, ననమొందుం బెట్టుమందునను, నమరాగం
బునుగోరి వెఱ్ఱినీళ్లం, దునఁజేరిచి స్త్రీలువెట్టుదోషమువలనన్. ౭౪

క. ఎనుబదియైదవవెఱ్ఱి, త్తును దనకూఁతుపయిఁ బ్రేమతో నుండుటకై
శునకపుఁబాలఁ గలపియు, ల్లునకత్తె యొసంగుచుందులోసంద్రు జనుల్. ౭౫

క. ఎనుబదియాఱవ వెఱ్ఱియ, దనుగని యెఱనీళ్లుసుట్టి దారినడుమఁ బో
సినదెఱుఁగక త్రొక్కినకత, మున వచ్చునటంద్రు విషయమెఱుంగుబుధుల్. ౭౬

క. ఎనుబదియేడవ వెఱ్ఱి ప్ర, జననంబగుఁ జేఁతఁబడుల జడజనకృతులన్
జనుఁజెడిపి యొట్టుమారియు, ననఁ జిల్లంగియననిట్టి వందలివికృతుల్. ౭౭

క. ఎనుబదియెనిమిదియవవె, ఱ్ఱిని గొనితెచ్చికొనవచ్చు ఊపునమస్తల్
దిని మూత్రపాన మొనరిచి, యని యనియొద రద్ది నమ్మనగునో కాదో. ౭౮

క. ఎనుబదితొమ్మిదియవవె, ఱ్ఱిని జెప్పెదు రజ్ఞజనులు వ్రేలొత్తటనుబె
ట్టి నితాంతము పొరటలుద్రి, ప్పినకతమునఁ బుట్టునంచు విదితంబె కదా. ౭౯

సీ. తొంబదియవవెఱ్ఱితోఁచును ధూమ్రపత్రము నుపయోగించు ప్రజలయందు
నమలెడువారికి నస్యము వేసెడు వారికిఁ బొగద్రావువారి కెపుడు
రుచిచెడునాల్కనేత్రు విఱిగిపోవు హృత్పీడ కంపము కార్శ్యవికృతరేఖ
లొదవు నొడలు ద్రిప్పు నోష్ఠంబునలుపెక్కు దంతముల్గాటునఁ గాంతియుడుగు

రాగిమీసములగును వక్త్రమ్ముదుష్ట, గంధయుతమగు నాసికారంధ్రరోగ
మబ్బు నదిలేకయుండిన నష్టమైన, వారియొద్దను జేరఁ జాఁపవలసివచ్చు. ౯౦
క. తొంబదియొకటవ వెఱ్ఱిక, నంబడుఁ దొలిమేనఁ జేసిన పనులఫలమిం
దుంబంచిపడువఁగా జ, న్మంబాదిగ మూఁగ చెవుడు నరులందొకటన్. ౯౧
క. తొంబదిరెండవ వెఱ్ఱియ, నంబడు మున్నెపుడొ తానొనర్చినయద్దా
ష్ట్యంబిపుడుదోఁప ప్రేలుము, ఖంబుననిడికొఱికికొనుట కసరుట గుఱిగాన్. ౯౨
క. తొంబదిమూఁడవ వెఱ్ఱి క, నంబడినవి యెల్లనుంగొన మనోదార్బ
ల్యంబును ధనలోభంబును, రింబఁగను వెఱ్ఱియనఁగ వృద్ధిగనుఁగనన్. ౯౩
క. తొంబదినాల్గవ వెఱ్ఱి వి, సంబడు ద్యూతోత్థమయి ఘనవ్యయఫలమై
యింబడరు పండితులనే, వెంబడు నీవెఱ్ఱి మిగత వెఱ్ఱులగెలుచున్. ౯౪
క. తొంబదియైదవ వెఱ్ఱి జ, గంబున మృగములను బక్షిగణమును దినశే
షంబయిన మాంసమును భ, క్ష్యంబులు ఫలములును దినఁగ సంభవిలుఁగడున్. ౯౫
సీ. తొంబదియాఱయితోఁచెడు వెఱ్ఱి చిత్రంబయినది దానిరాకవినుఁడు
స్థిరముగాఁ గూర్చుండఁ దీరదు తీర్థాదు లరయఁ బుట్టించు వృథానురాగ
మేగు వినోదము లీక్షించి యానంద మందుచుఁ దలద్రిప్పి యవనిఁబడును
మొగమున నీరుచిమ్ముదురు కొందఱు చెవుల్ మూయుదు రిఁకఁగొంద ఱీయవస్థ
యేటి కెఱిఁగియుండి యిటు రాఁగఁ గర్మమా, యైనయింటిబిడ్డ యనుభవంబు
తప్పదంద్రు ప్రబలి తలనిండ బొప్పులు, దేహమెల్లఁబుండ్లు దేఱియుండు. ౯౬
సీ. తొంబదేడవవెఱ్ఱి స్తోత్రపాత్రంబగు నిదురపోతుతనంబు నెగడునందు
నొక్కఁడు నిద్రలో నొడలెఱుంగకలేచి పనులుచేయును జేసి పండుకొనును
చెట్టెక్కికాయలు చిదిమితెచ్చును నష్ట*మెలఁకువవచ్చెనా మేదినిఁ బడు
నింతకరోటెను జిత్ర మేఁబండ్రుఁ దొంబండ్రు నేకకాలంబున నేగి పగలు
చేసివదలినట్టి శేషకార్యంబులు, తీర్తు రిండ్లు బండ్లు దేవగృహము
లద్భుతముగ మరల నందఱు నిద్రింతు, రెల్లవారుఁ బొగడఁ దెల్లవాఱి. ౯౭
సీ. తొంబదియెన్మిదై యింబడరెడు వెఱ్ఱి పైత్తలక్షణమందు బ్రాహ్మణులును
దయ్యమంచును నొక్క దద్దమ్మకా ల్పట్టుకొన వాఁడు మేఁకనుగోసి దాని
ప్రేవులురోగికిఁ బేరులుగావైచి కల్లుముంతలుదెచ్చి కాటినిప్పు
రగిలించి పొగవైచి రక్తంబుబొట్టిడి పద్మముల్ వైచి సబ్బండు బూతు
లాడిదయ్యముఁ దిట్టుఁ దానలచి బింది, నాదమొనరించి జడఁగోసి నాల్గనడుమ
దారిలోఁ బాఁతిపెట్టు నందఱునుదాని, మీద నొకరాయివైచి యుమ్మెదరునిచ్చు. ౯౮

సీ. తొంబదిపైనొక్క తొమ్మిది సంఖ్యవె ట్టియగుఁ జేలునకుఁ జెట్టికిని ముందు
పాముకాటునకుఁ జింతామణియని నాల్గు త్రేళ్లఁ జేపట్టిపట్టించుఁ బాముఁ
గఱపించికొండు వేగమ కుదించెడ నీశ్వరివేరుగలపది చపుక చెమరుఁ
గాకిగూఁడును బెట్టఁ గంటిని సంజీవి పుల్లచూరునఁ దోప నిల్లుగాల
దేటిలోవేయ నెమరిఁదు నిట్టుబొల్లి. కాసునకు గుల్లకుసు నమ్ము మోసగాండ్రఁ
బట్టి ప్రశ్నించిశిక్షింప కట్టెవిడిచి, పెట్టి పేటెత్తఁజేసెడు పెద్దరియది. ౯౯
సీ. నూఱవ వెట్టి వేయాఱు ప్రకటనపత్రికలతో నూరెల్లఁదిరిగి కమ్మ
నూనె మందారపునూనె కుంతలశోభి తెల్లవెండ్రుకలెల్ల నల్లపడు న
కాలపునరనిల్పు రాలెడు వెండ్రుకలనునిల్పు బట్టతలలను మొలచు
మెదడును బలపర్చు మేధాభివృద్ధియౌఁ గన్నులం జలు వెక్క ఘ్రాణతర్ప
ణంబటంచును బల్కు జనంబుఁబట్టి, యెవ్వరికి గుణమిచ్చెరా యెచటఁజూపు
డబ్బులాగెడు యంత్రమా జబ్బుచేయుఁ, గన్నులనునంచుఁ దిట్టని ఘునునికెత్తు. ౧౦౦

ఇది ప్రథమశతకము.

ద్వితీయశతకము.

గీ. నూటయొక్కటియగు వెట్టి నోరనురుఁగఁ, గ్రమ్మఁబడియున్నశవముపైఁ గన్నుబఱపి
వేఁపకొమ్మను వేమఱువిసరునపరి, శుద్ధవాగ్గహ్వరుని బట్టిచుట్టుకొనును. ౧౦౧
గీ. నూటరెండవ వెట్టి జనులనుబట్టు, వస్తువులు పోవనొక కుఱ్ఱవానిఁదెచ్చి
యంజనమువేసి వానిచే నయినవారి, దొంగలుగఁజెప్ప నుంకించుటం గడంగి. ౧౦౨
గీ నూటమూఁడవవెట్టి చెందును బ్రజలను, వైద్యుఁడుగుదుర్పఁజాలని వ్యాధి రక్ష
ప్రోగుగట్టిన రక్షతో బొట్టుపెట్టి, మంత్రపున్నీరు ద్రావింప మానుననిన. ౧౦౩
గీ. నూటనాల్గవవెట్టి యంధుండు కలిక, మొసఁగుచోటను నరుదెవుల్ముసరి యొక్క
సారిదినువెజ్జు జీర్ణరసాయనమ్ము, లొసఁగుచోటను దాండవ మొప్పఁజేయు. ౧౦౪
గీ. నూటయైదవవెట్టి ప్రానునుజనులకు, మన్నరూపాయలొసరింప మావిమొక్కఁ
బాఁతికాపింప నదిమంత్రబలమటంచు, గారడీని స్తుతించెడు కారణమున. ౧౦౫
గీ. నూటయాఱవవెట్టి జనులనుబట్టు, సృష్టియప్పటినుండియు స్పష్టముగను
జూచుచును గారడియొనర్చుచోట డోలు, గొట్టనులుకుచుఁ బడినవ్వుకొనెడునపుడు.
గీ. నూటయేడవవెట్టి చెందును మనుష్య, కోటి నొకయాట చూడంగఁగూడి యేమి
యీయకయపోవువారి మన్నెత్తిపోసి, తిట్టునాతనితిట్లు మతింపమన్న. ౧౦౭

గీ. నూటయెనిమిదవవెఱ్ఱి తేటపడును, బొజ్జదండాలఁ దిరుపతి పోవ మ్రొక్కు-
కొంటినని వచ్చి యొకరేణిగుంటవాఁడు, సీతపురివీథులను దొర్లు వేళ నమ్మ. ౧౦౮

గీ. నూటతొమ్మిదియవవెఱ్ఱి నూలుపట్టు, నరులలోపల నేడుగొండలకు బాబు
భిక్షమెత్తుమరమ్మని శిక్ష చేసె, ననుచుఁ దిరిసెడు జను నమ్మునట్టివేళ.

సీ. నూటపదవవెఱ్ఱి వాటపూ నోటితాళములతోఁ బసుపువస్త్రములతోడ
గొడుగులతో స్వామినామకులతోఁ గుటుంబములతో నూరూరువచ్చి గరుడ
వాహనంబునకని ప్రాఁతయిత్తడి సెబ్బె గరిటకాఁడెయుఁ జిల్లికంచములను
దండుచుండఁగ నమ్మి తమపేరు వారిపుస్తకములో నెక్కుట ధర్మమనుచు
నట్టుకలమీఁదికెక్కి యందందువెదకి, తెలివితేఁటలలోఁగూడఁ దిరిపెగాండ్ర
కన్నివస్తువు లర్పించు నట్టియూహ, చాలమనుష్యుల హృదయసద్మములను. ౧౧౦

సీ. నూటపదునొకం డనుచు రొక్కవెఱ్ఱిని మేమైదుగురము నైజాముసీమ
లోసేద్యమొనరించి, వాసిగాంచితిమి కృష్ణానది వెల్లువ సదమదంబు
చేసెఁ బంటల సొమ్ము చెల్లింపఁజాలని కతమునఁ దురకలు కట్టి కొట్టి
మాతల్లిసంద్రుల మర్యాదపోకార్చి బందెలో వైచిరి వారిని విడి
పించుకొనఁగోరి వెడలి మీపేరువినుచు, వచ్చినామిందుఁ గులవృత్తి వదలలేక
నాఁగలిని సంకెలలఁ దాల్చినారమంచు, ముష్టియెత్తెడువారి నమ్ముసమయమున. ౧౧౧

సీ. నూటపండ్రెండుగ నుతియింపఁబడు వెఱ్ఱి మూఁగవాఁడని చిన్నపుడె జనకులు
మరణించి రని వానిమహనీయగోగృహధనధాన్యములు పరులైరనియును
నాలుక ఘుద్దయినది వైద్యులెందఱో యత్నించి విఫలప్రయత్నులైరి
యని పెండ్లిగానిచిన్నది చెల్లెలున్నది కట్టుదప్పును బెండ్లి గాకయున్న
ననుచు ఘనుఁడెవ్వఁడో జాలిగొనియొసంగి, నట్టు కాగితమూరూరఁ జుట్టిచూపి
యందఱను వేఁడికొనుచు ధనార్జనంబు, చేయుదాంభికుదయఁజూడఁ బోయిరేని. ౧౧౨

గీ. నూటపదుమూఁడవదయాచును దగువెఱ్ఱి, యొంటిఁగడు మన్నెములకేగియున్నయపుడు
పాండవులపేరఁ బరఁగెడుకొండరాజు, లొప్పమియొనర్ప మతిచెడియున్నయెడల.

సీ. నూటిపైపదునాల్గునుగ నెన్నఁదగు వెఱ్ఱి నెలుకలదానికి నెలుఁగుఁజేసి
బిడ్డలకైమందు వేఁడినఁ గుంచెఁడు బియ్యమ్ము దెమ్ము నే నయ్యగారి
కారగింపఁగఁ బెట్ట నందు మంత్రించెద నని బియ్యపుంజేఁటయందుఁ బెద్ద
యొమ్ముకఁ బెట్టి యట్టిటుఁద్రిప్పికొనిపొమ్ము నా నిసీ యెముకుంచినవి వలువదు
తీసికొని పొమ్ము మాయత్త తెలిసెనేని, తిట్టునన నేను దినరాదు బుట్టపెరుఁగుఁ
బుంజులే దని బెదరించు మోసగత్తె, వదలినంజాలునని పంచు వనితఁబట్టు. ౧౧౪

గీ. నూటపదునేను గాఁగ నెన్నుదురు వెట్టి, నాఁడువారలవలె వేష మాభరణము
లాఁడుచేష్టలు స్వరమును నాట పాట, లమర రెంటికిఁ జెడుమను ష్యాధములది. ౧౧౫

క. నూటపదాఱవ వెట్టిగఁ, బాటింపన్వచ్చు నొక్కవాఁ డేసరకో
నాటుకొని యమ్మ నిల్చిన, చోటన తా నదియ యమ్మఁ జూపిన నరుని౯. ౧౧౬

క. నూటపదేడవ వెట్టిగఁ, జాటింపందగును ధనికుసాటికిఁ దాను
న్నీటగు వేషము దాలుప, మీటుగ స్థలభాండశుద్ధి మిడిసి పడునరు౯ ౧౧౭

గీ. నూటపదునెన్మిదవ వెట్టి పాటసభలు, నాటకమ్ములు నచ్చుయంత్రములు మళిగ
లాకరివెనుపోటుగాఁ బెట్టి యోర్వలేక, నష్టమునుబొంది చెడుగర్వఁ గష్టపెట్టు. ౧౧౮

గీ. నూటపందొమ్మిదవ వెట్టి నుఱుముసేయు, మానవులను మశూరిలో మాంసగతము
నస్థిగత మగుపోఁతచే నలఁతవెట్టి, గంగవెట్టి యటందు రొకానొకతతి. ౧౧౯

గీ. నూటయిరువదియగు వెట్టి సుత్యుఁడగును, ముసలి యైనకొలందిని గసరుపుట్టి
యింట నుండక కొడుకులయిచ్చ మెలఁగ, కదియొసంగ రిదియారం చఱచునతఁడు.

గీ. నూటయిరువదియొకటి యంచును వచింత్రు, వెట్టి నద్దానఁ దనవైన వేషభాష
లకు విరుద్ధుని జనకుని లాఁతివార, లడుగ సేవకుఁ డని పుత్త్రుఁ డనినయెడల. ౧౨౧

గీ. నూటయిరువదిరెండనునుడికి వచ్చు, వెట్టి తలిదండ్రులకుఁ దిండిపెట్ట కడిచి
బిచ్చ మెత్తంగఁ జేయుచు వ్రీడ లేక, పెద్ద నని సంచరించు పాపి దగు చేష్ట. ౧౨౨

గీ. నూటయిరువదిమూఁ డటందు రొకవెట్టి, నింట నిల్లాలిచేతఁ జేయించి భక్ష్య
ములను గొనిపోయి కులటలముందు వెట్టు, సిగ్గుమాలిన దుర్ధనిచేష్ట లరసి. ౧౨౩

గీ. నూటయిరువదినాలుగై నుతికిఁ బాత్ర, మగు నొకానొక వెట్టి నన్యధనహరణ
మొనరిచిసుదూరమేగియందుసుఖుదొరఁగి, నట్టులూరుచేత వ్రాయించునధము బ్రదుకు

గీ. నూటయిరువదియైదగును మతియొక్క, చిత్రమగు వెట్టి యప్పులుచేసి తీర్ప
నిష్టపడక మృతుండయ్యె నీతఁ డదిగో, వల్లకా డనఁ బరుల సేర్పుటిచెనేని. ౧౨౫

గీ. నూటయిరువదియాఱు వినోదకరపు, వెట్టి యవివాహితుఁడు రేపు పెండ్లమునకుఁ
దద్దినము మించి వచ్చితి దవ్వు గ్రామ, ము నుచు యాచింప నిజ మనికొనునరులది.

గీ. నూటయిరువదియేడగును బహురమ్య, మైన వెట్టి యొకానొక యతివ యొక్క
యతఁడు దంపతుల మటంచు నడుగవత్తు, రర్థిమై వారి నెఱుఁగని యతని దరయ.

గీ. నూటయిర్వదియెన్మిదౌను గడు వెట్టి, బీదలము పెండ్లి యని యొక్క పిల్లఁ బెండ్లి
కూఁతు నొనరించి తెచ్చిన గుఱుతుపట్టు, నేర కది నమ్మి ధనమిచ్చువారిఁ బట్టు.

గీ. నూటయిరువదితొమ్మిదై నొడువఁబడును, వెట్టి పలువురు పుట్టిరి పెరిఁగి చచ్చి
రచ్చిరా దాత్మధన మొరు లిచ్చుదాన, ముక్కుఁగుట్టింతు బిడ్డ కన్నులుచ నమ్మ. ౧౨౯

2

గీ. నూటముప్పదియవవెట్టి సతికి నెక్కు, నొక్కవస్త్రంబు నద్దెకు నొకనియొద్దఁ
బుచ్చుకొని దీని భార్యకై పుచ్చికొంటి, ధనము లోటయ్యె నన నమ్ము దాతపట్ల.

గీ. నూటముప్పదియొకటని పాటికెక్కు, వెట్టి మసిబొగ్గుఁబోలిన పెండ్లికొడుకు
రత్నపుత్త్రికయౌ వధూరత్నమందు, నాసపడి యత్నమొనరించు నక్కతమున. ౧౩౧

గీ. నూటముప్పదిపైని రెండుగ గణింత్రు, వెట్టిఁ దమలోపములఁ గట్టిపెట్టి యొరుల
లోపముల నెంచువారి నీలోకమందు, నెఱుఁగ కజ్ఞులు గావింతు రిట్టితలఁపు. ౧౩౨

గీ. నూటముప్పదిమూఁడగు మేటివెట్టి, నరులఁ బట్టినఁ దమ కట్టినాతి దొరక
దని విచారింతురు కురూపు లతివమాత్ర, మాసచేయదొ సుకుమారునందు మదిని.

గీ. నూటముప్పదినాలుగందు రొకవెట్టి, ధనము చూపించి మోసపుచ్చినను రూప
మగపఱచి వంచనమ్మున నగడుసేసి, నను భువిని లోఁగి చెడినట్టిజనుల నెంచి. ౧౩౪

గీ. నూటముప్పదియైదని నుడువఁబడిన, వెట్టి యొక్కటిగల దందు వెతలు గుడుచ
ధనము నింధనములఁబోయ మనసుచెడఁగఁ, బ్రాణములువీడఁదను దానయత్నపడును.

గీ. నూటముప్పదియాఱని నుడువువెట్టి, చేటుగల పని యొరులకుఁ జెప్పనుండి
తాను గనుమూసికొని పాలుద్రావుపిల్లి, పోలికనిఁ దప్పియన చేయుపురుషుఁబట్టు.

గీ. నూటముప్పదియేడు గణుతికెక్కు, వెట్టి కాఁకరకాయనా వెక్కిరించి
తాను గీఁకరకాయనా ధరణియందు, నరయు రసికులు గాంతు రీ యద్భుతంబు.

గీ. నూటముప్పదియెనిమిది గాటమైన, వెట్టి వచియింపఁదగు దేహవికృతి మాట
పలుచుకొనితానుసుకృతినాఁబరఁగజతన, మొసరిచెడువాడుపడుకష్టమునుగనుఁగొని.

గీ. నూటముప్పదితొమ్మిదందు రొకవెట్టి, ముసలితనమునఁ బరిణయమునకు నెంచి
పితృపితామహవర్గ మీ విధముగానె, చేసి రని తన దేహపుష్టిని వచింప. ౧౩౯

గీ. నూటనలువదియవవెట్టిఁ బాటిసేయు, దురు వరుఁడు దాను సూర్యచంద్రులనునింటఁ
గట్టివైచెను నావెనుకటియతండె, యింతగలవాఁ డనఁగ బిడ్డ నిచ్చిరని. ౧౪౦

గీ. నూటనలువదియొకటి కుంటులును గ్రుడ్డి, వారునగు కన్యకలను సువస్త్రపుష్టిఁ
బెండ్లిచేయించి వరుఁడేడ్వఁ వేయిగొనుము, మంచిపిల్లను బెండ్లాడుమ యనువెట్టి.

గీ. నూటనలువది యవల రెండుగను వెట్టి, నెంత్రు తొలుత నె లోపము లిట్టి వనుచుఁ
బెండ్లి కాకున్న గంగలో వేయవలయు, ననుచు బతిమాలి వరుఁ దెచ్చిరైన యెడల.

గీ. నూటనలువదిమూఁ డటందు రొకవెట్టి, గ్రుడ్డితిమ్మన్నభట్టుపుత్త్రునకుఁ గూఁతు
నిత్తురే యని వంచించి యేసమాన, మనుచు వాదించుకొనువారి యాగడంబు. ౧౪౩

గీ. నూటనలువదినాలు గంచు నగువెట్టి, చక్కనొకన్యపెండ్లిలోఁ జవటకాళ్ల
పిల్ల కొకదాఁటఁబోయెడు భిక్షుచేతఁ, బుస్తెకట్టింప నగ సదాముత్తయిదువ. ౧౪౪

గీ. నూటనలువది యైదంచును దగువెట్టి, పుడమికకో తడకుకొ వాదుపుట్టి నతివ
విడిచి దేశాంతరముపోవు విభునికతన, నిత్యసౌభాగ్యవతి యగునెలఁతఁ బట్టి. ౧౪౫
గీ. నూటనలువదియాఱటందు రొకవెట్టి, నప్పుసప్పులు చేసి నీ టనుభవించి
యీఁగఁజాలక కాశిరామేశ్వరములు, లేచిపోయెడు దుర్బుద్ధి లేమపోట. ౧౪౬
గీ. నూటనలువదియేడునా నుతికిఁబాత్ర, మయినవెట్టిని వినుఁడు తా నన్యజనుల
భూము లన్నియుఁ ధనువనిపులిమిపుచ్చి, యప్పుగొని తెచ్చియొగఁబెట్టు నధముఁడున్న.
గీ. నూటనలువదియెన్మిద న్నూటివెట్టి, యొరులసొమ్ములు గొని తన కున్నదెల్ల
భార్యపేరను వ్రాయించి పాండిచేరిఁ, జేరి మూఁడేండ్లపిదప వచ్చిన యతనిది. ౧౪౮
గీ. నూటనలువదితొమ్మిదౌ కాటువెట్టి, యప్పుదీర్పక సన్న్యాసమంది యాలు
బిడ్డలను వెంటఁగొని భిక్షవేళ నిచ్చు, దక్షిణల వారిఁబెంచెడుధన్యుఁ జెందు. ౧౪౯
గీ. నూటయేఁబదియవవెట్టి నుడువఁదగదె, చిల్లరప్పులకై యాస్తి చెల్లిపోవ
నప్పుబాధలు పడలేక యపుడు కన్నుఁ, దెఱచి విషభక్షణంబునఁ దెగినయొడల. ౧౫౦
గీ. నూటయేఁబదియొక్కటౌను గన వెట్టి, యున్నయప్పుడు కనుగాన కూడినంత
నెక్కుడే నొక్కయుద్యోగ మిండటంచు, నెల్లవారలఁగని యాశ్రయించునపుడు.
గీ. నూటయేఁబదిరెండగును ధరనొక్క, వెట్టి కలిగియుఁ దినక వ్రేల్వెట్టిరొక్కె
నేతిగిన్నెకుఁ జూపుచు నీరసిల్లు, లోభివాఁడలసొమ్మురులు గొనిపోవ. ౧౫౨
గీ. నూటయేఁబదిమూఁడుగ నుడువరాదొ, వెట్టి నిల వర్తకములోన వేలకొలఁదిఁ
జేర్చి భార్యకు నగలుగాఁ దీర్చి సభల, రిక్తుఁడ నటంచుఁ బలుకుటు వ్యక్తపఱుప.
గీ. నూటయేఁబదినాలుగందు రొకవెట్టి, నెన్నిసారులా సభకెక్కి యొఱుకపటిశ
రిక్తుఁడ నటంచు వాని కాస్తికి బిడ్డ, నీయఁగానెన్న నందు గ్రహించుకొనుఁడు.
గీ. నూటయేఁబది వెనుక నేనుగ గణింత్రు, వెట్టి నొకరిని గాదని జుట్టుకొనఁగ
రాశి దిరుగఁగ నంగవస్త్రంబుఁ జుట్టి, యెత్తలే కీడిగిలఁబడు హీనుఁగాంచి. ౧౫౫
గీ. నూటయేఁబదియాఱంచును వచియింత్రు, గిటుకులను మర్మములు నెఱిఁగియు ధనంబు
కొలఁదికిని మీఱియుండియుఁ గుదురుపాటు, లేక వాణిజ్యమునఁబెట్టి లేమివడిన.
గీ. నూటయేఁబదియేడగును మఱియొక్క, వెట్టి దలవెంద్రుకను ముడివెట్టి కొండ
నాఁచికొనఁ జూడఁ బెద్దకుండల కెసల్లు, వెట్ట నెంచిన సాగక వెతలుగుడుప. ౧౫౭
గీ. నూటయేఁబదియెన్మిదౌను వినుఁడొక్క, వెట్టి యత్యాశచేత నీవిశ్వమెల్ల
నొల్లుకొని బుగ్గనిడఁజూచి డిల్లపోయి, చదికిలంబడి చెడునసజ్జనుని తెలివి. ౧౫౮
గీ. నూటయేఁబదితొమ్మి దన్మ సఖ్యయిట్టి, వెట్టిని దనది కూడును బెఱలదైనఁ
గుంభమనియును దలఁచి వాగ్డంభనమ్ము, నెఱపి వెఱపింపఁబోయి తా వెఱచెనేని.

గీ. నూటయఱువదియవవెట్టి నూలుప్రోగు, నకును గట్టువడంజూచు నరునిఁగొంటె
యుక్తులను గష్టపెట్టి నన్నూర్జితాత్ము, నాస్యరంగంబునను లాస్యమాడుచుండు. ౧౧౦

గీ. నూటయఱువది యొండుగాను నుతియింత్రు, పెండ్లివెట్టిని దీనిలో భేదములును
వివిధరీతులు వివరింతు నవహితమతి, నాలకింపుఁడు రసికాగ్రయాయులార.

గీ. నూటయఱువదిపైని రెండుగ మదింతు, రవని నొకవెట్టి నెవ్వఁడే నధికుతోడ
వియ్యమమరించుకొనఁగ నుర్విఁ దలక్రిందు, చేసి రొక్కంబు వెచ్చించుచేతఁ గనిన.

గీ. నూటయఱువదిమూఁడుగాఁ దేటపఱును, వెట్టి ధనధాన్యముల విఱ్ఱవీఁగుకతన
నధికకులుతోడ సంబంధ మభిలషించు, హీనకులు నెత్తికోలు మహీతలమున. ౧౧౩

గీ. నూటయఱువదినాలుగునుగ నెఱుంగుఁ, డొక్క వెట్టిని హీనుఁ డుద్యోగవశత
విశ్రుతుండయి తనబిడ్డ బీదవడిన, స్వకులునకు నీయ నలజడిపడున యేని. ౧౧౪

గీ. నూటయఱువదియైదగును దిలకింప, వెట్టి పైదానిభేదంబు విత్తవృద్ధి
విద్యనేర్చినకూఁతు నీవెఱచి బీద, యక్కకొడుకున కుంచుఁ గన్యాత్వముననె. ౧౧౫

గీ. నూటయఱువదియాఱగును దిలకింపుఁ, డొక్కవెట్టిని బీద కీనోపఁ డింతిఁ
గొడుకునకు ధనమిచ్చెదఁ గోరినంత, యధికకులులార బిడ్డనిం డనునదుండు. ౧౧౬

గీ. నూటయఱువదియేడగును విదితముగ, వెట్టి స్వకులజాతోడను బెండ్లిసేయ
నెంచ విద్యాధికత నొప్ప కింతిగోరు, నన్యకులు వేషభాషల నరసి యొకట. ౧౧౭

గీ. నూటయఱువదియెనిమి దందు రిటువంటి, వెట్టి బీదను దెచ్చి తా విద్యనేర్పి
బిడ్డ నీఁజూచుమగనికి నడ్డువచ్చి, యతివ ఘనకట్టియల్లుఁ డనవ్వఁడనిన. ౧౧౮

గీ. నూటయఱువదితొమ్మి దౌను సుతకిపు, పెండ్లియేటికి విద్యనేర్పింత మనుచు
బాల్యమునఁ బెండ్లిచేసిన భంగమనుచు. నిల్పియుంతురు విధి నాఁపనేర్తు రెవరు.

గీ. నూటడెబ్బదియవవెట్టి బోటి విధవ, కాకయుండునటంచుఁ జక్కంగ నెదుగు
వఱకు నిలుపుదురేని నాపైని గాదొ, బ్రహ్మగీఁతను దప్పింపవలఁతు లెవరు. ౧౨౦

గీ. నూటడెబ్బదియొకఁ డనందొఁచి పట్టు, బాలికల నమ్ముఁజూపిన వర్తనులను
బిడ్డలను సొమ్మునకుఁ గొను బేరగాండ్ర, మాఱుబేరము చేయుసమర్థులనిల. ౧౨౧

గీ. నూటడెబ్బదిరెండవ పోటువెట్టి, వత్సరమునకు నూఱురూపాయ లనుచు
నరువు లేదంచు భార్యకం దర్థమిచ్చి, తాను సగపాలుగొనునట్టి మానవునిది. ౧౨౨

గీ. నూటడెబ్బదిమూఁడగును దనభార్య, గర్భవతియైన బాలికఁ గనుమటంచు
నాదుభాగ్యంపుమల్లె యీనీదుగర్భ, మనుచు గర్భము ముద్దాడు నతనివెట్టి. ౧౨౩

గీ. నూటడెబ్బదినాల్గగును బెఱవెట్టి, వరుఁడు చదివెడునన్నాళ్లు వలసినంత
ధనమునిం డిందు శేరమంచనఁగనేమి, యనుచు వ్రేలెత్తుబెల్లము నడుగుచోట. ౧౨౪

గీ. నూటడెబ్బదియైదు నెన్నుదురు వెట్టి, నర్థవంతులు శుల్కంబు నడుగ కాత్మ
జులకుఁ బెండిలిసేయఁగాఁ జులుకఁదనము, తనకుఁ దాఁజేసికొనియెనం చనిహసింప.

గీ. నూటడెబ్బదియాఱగును విశదంబు, వెట్టి నాబిడ్డనిచ్చెదఁ గుఱ్ఱవాని
సీమకుంబంపి చదివింప సిద్ధపడుదె, యనుచు ననుముట్టుకొనకు మన్నతనియుక్తి. ౧౪౬

గీ. నూటడెబ్బదియేడగును గన వెట్టి, శుల్కమునుగొన్న నమ్మెదుచొప్పగాఁగ
నొరులనగి; యర్థవంతుఁడ నొక్కకొడుక, టనుచుఁ గట్నంబులడుగుటయందుఁ జొన

గీ. నూటడెబ్బదియెన్మిదై నూలుకొనును, దమ్ము లన్నలు లేకుండ ఘనము గలిగి
చదువుచున్నట్టివరుఁడు తా నొదవెనేని, కూఁతురు సుఖించు ననువారికోర్కి వెట్టి.

గీ. నూటడెబ్బదితొమ్మిదై నూల్కొనునది, వెట్టి ధనవంతుఁ డడుగుచు విత్తహీనుఁ
డడుగ, నవ్వులు, తనకేల యర్థ మొరుల, కేలవలదొ విచారింపుఁ డొలిదీని. ౧౪౯

గీ. నూటయెనుబదియావెట్టి నుసలనీయ, దత్తి లేకుండవలయును నాఁడుఁబడుచు
లుండఁగూడదు చదువొండె నొండెయర్థ, మున్నవరుఁ దెమ్మనెడు తల్లియూహయేచి.

గీ నూటయెనుబదియొక్కటై నొడువఁదగిన, వెట్టియిది పెండ్లియైనంతఁ బెండ్లికొడుకుఁ
జదువుమిష నిల్లటము దెచ్చి జనకులందు, భేదభావంబుఁ బుట్టించు పెద్దలందు. ౧౫౧

గీ. నూటయెనుబది పిదప రెండుగ నెఱుంగుఁ, డాత్మజకు భూషణమ్ములు నమ్మకైదు
నాళ్లలాంఛనములు రెండునదలబండ్ల, యద్దె ఖండించుకొనువారి యగడువెట్టి. ౧౫౨

గీ. నూటయెనుబదిమూఁడగును మహినొక్క, వెట్టి మేళము పల్లకి వీణపాట
హరికథలు గాక పెండ్లివా రందఱకును, వెండిపువ్వులపీఁటలం దేం డటన్న. ౧౫౩

గీ. నూటయెనుబదినాల్గగును మఱియొండు, వెట్టి యల్లుఁడు ఫలహారవేళ రాఁడు
పంపెదరె బావగారు నా భాగుగాదు, నేను బంపుట రం డెవరేని యనిన. ౧౫౪

గీ. నూటయెనుబదియైదగును గనుఁ డొక్క, వెట్టి విడిదెకు రా రొకవేళనైనఁ
జాకలియు మంగలియు నిన్నుఁ జాఁపనేన, వైచికొంటి నటం చాడువానియందు.

గీ. నూటయెనుబదియాఱగును దెలియుండు, వెట్టినొకదాని విడిదెలో వేఁడినీళ్లు
లేవు చాకలి బట్టలరేవు లేదు, కట్నములవేళఁ జూడుఁ డింక ననునప్డు. ౧౫౬

గీ. నూటయెనుబదియేడగును బరికింప, వెట్టి వేఱొండు చాకలి విసరవేర
మంగలి కాళ్లుపిసుకు మం చంగలార్చు, తిండిపోతులమేళంబు తెండుచోట. ౧౫౭

గీ. నూటయెనుబదియెన్మిదౌను వివరింప, వెట్టి భోగముచానపై వెట్టిచూపు
పఱపి పరుఁ డని యదియెంచి వందనంబు, చేయమిని గిన్కఁబోయెడు చెడుగునందు.

గీ. నూటయెనుబదితొమ్మిదై నుతికినెక్కు, వెట్టి యల్లుఁడు మేళము విడిచి యిపుడె
వెళ్లె మడిగట్టుకొన వానిఁ బిలువ రంచు, వరునిజనకుండు కసరు నవసరమునను.

సీ. నూటతొంబదియయ్యెను వినుం డొకానొక వెట్టిని భుజియింపఁ బిలువవచ్చి
వంటలైనవి రెండు పొరులందఱు వచ్చి రనిచెప్ప మీ రేగుఁ డందఱు నిద
కొనివత్తు నని పెండ్లికొడుకు తండ్రియన మీ కేల యాపని వారి నేల పిలువ
నీరు మర్యాదపోయెను రేపు కాకిచే వార్తపంపరె మెత్తపడఁగరాదు
పెండ్లిబిగువులు నడకలుఁ బ్రిదులరాదు, చెంబులును బట్టుపంచెలు జేతఁబట్టు
కొనిరొపోదుము బ్రాహ్మణు ననుపలేదు, చూచితిరె యని జామాత శోకమంద.

మత్త. నూటతొంబదియొక్కటయ్యెను నూతనంబగు వెట్టియే
చోటలే దిటు లక్కపానుపు చోద్య ముంగర మీయరా
మాటలాడక లేచివచ్చును మంచిపెండ్లికుమారుఁడే
సాటివచ్చెను మామ కిల్లుఁడు చాలునంచని పల్కెనన్. ౧౯౧

మత్త. నూటతొంబది రెండు గాఁగ జనుల్వచింతురు వెట్టి నీ
పీటఁగాని మఱొక్కచో నిదివింత పానుపుమీఁది దే
పాటిదేనియు నాఁడుబిడ్డను వచ్చు దుప్పటి చాకిదా
మూటఁగట్టెను పెండ్లిలాంఛనముల్ త్యజింతురె యంచనన్. ౧౯౨

మత్త. నూటతొంబదిమూఁడుగాఁగ మనుష్యు లెంచెడువెట్టి చెం
డ్లాట జూదము లాడరేకద యత్తపై మఱఁదింద్రపైఁ
బాటపాడరు పెండ్లికూఁతురు పాట లెంతవినోదమే
వాటమే భుజియించి మిన్నక పండుకొందురొ యందురేన్. ౧౯౩

మత్త. నూటతొంబదినాలుగౌను వినుండు వెట్టి నిదేమిటో
పాటపాడినఁ దిట్టు వెంకను భర్త స్త్రీలకుఁ బెండ్లిలో
నాటవిద్య విలాసమౌను గురమ్మ పాటలపుస్తకం
జేటికే నరసమ్మ పాడవె యేమి సిగ్గని పల్కుచోన్. ౧౯౪.

మత్త. నూటతొంబదియైదు గాఁగ మను న్వినోదపువెట్టి యి
ప్పాట సెప్పుడు నాఁడువారల ప్రక్కప్రక్కల నుందురే
పాటిగా మగవారు బోగమువాండ్రమేళము చూడరా
దోటు జంకక చెప్పవే మఱియొక్కపాటని పల్కుచోన్. ౧౯౫

మత్త. నూటతొంబది యాఱటంద్రు వినుండు వెట్టిని చెల్లరే
మాటలాడకుఁ డమ్మ చెప్పను మామ్మ చెప్పవె బావతో
పాటువచ్చితినం చదేమిటి బావపే రివరంచు న
య్యాటలాడుచుఁ దల్పుదగ్గఱ నమ్మలక్కలు నిల్చుటన్. ౧౯౬

మ. నూటతొంబదియేడుగాఁగఁ గొనుం జగం బొకవెట్టి నం
డాట గందవొడుల్ వసంతము లాడి కేరుచు సంతలో
నాటుకొన్న విచారముల్ నయనంబులం దడివెట్టుచుం
బాటపాడుచు నప్పగించెడు వారిమోముల దైన్యముల్. ౧౯౭

మ. నూటతొంబదియెన్మిదైనది నూత్నమా నొకవెట్టి యా
ర్భాటమై యిరువంక వేడ్కలు వైభవంబులు చెల్లియుం
బాటకుల్ రజకుండు మంగలి బానిసల్ దనయింటిలో
దీటుకోఁ బనిచేయుసంగతిఁ దెల్పినం జెవికెక్కదేల్. ౧౯౮

మ. నూటతొంబదితొమ్మిదైతగు నూత్నబంధుజనంబు లీ
పాటలాధరభర్త యెవ్వఁడు వానిమానిని యెవ్వరో
తేటయౌ నిపుడంచుఁ బ్రక్కలఁ దీర్చి చూచిన సంపతీ
వీటికాగ్రహణంబువేళను వెట్టి యిద్ధముగా మహిన్. ౧౯౯

సీ. ఇన్నూఱవదివెట్టి యిబ్బంగిఁ బెండిలి పరఁగిన వెన్క సంబంధు లొకటఁ
జేరి బావా యొద్దుఁజేరితి మీరైదు నాళ్లు నేఁ దలవంచినాఁడ నిపుడె
యెత్తితిననఁ జూడు మింతచేసితి దొంగవేలెముగిన్నెకు వెండిపూఁత
మనకును మన కరమరికలే దాఁడువారలవెట్టిఁ దీర్పఁ దరంబుగాదు
మీపురోహితునకు మేమిచ్చితిమి మాడ, దానిరెట్టి మీరు తప్పకుండ
మాపురోహితునకు మఱవకయిండు నా, కబలినిష్ఠురంబు గాదటన్న. ౨౦౦

ఇది ద్వితీయశతకము.

తృతీయశతకము.

సీ. ఇన్నూటయొక్కటి యెసఁగును వెట్టి మంచిపనిఁ జేసితి విప్డు చెల్లలేఁను
కట్నంబు లనుమాటఁ గట్టిపెట్టితివి కాలముగాదు బంధుజాలంబురాదు
చేత లేదని యిది శ్రేష్ఠమైనదియు నిర్బాధకమైనది ప్రస్తవనన్న
మిడితివి హాయిగా నేగెద రంద ఱంచనఁ గొన్నికట్నము లంగునంచు
రావలయు నింక నాయింట రాదుకార్య, మెట్లువచ్చును బ్రాఁతవారియవచ్చుఁ
గాదె రాత్రిరి నేఁ గష్టకాలమందు, వానలోఁ బోయి చదివించివచ్చితి నన. ౨౦౧

గీ. ఇన్నూటరెండుగాఁ జను, నెన్నందగువెట్టి కోడ లింటికిరాఁ గాఁ
జన్నవినోదము లెల్లను, సన్నుతగుణ లత్తలందు సాజములగుటన్. ౨౦౨

క. ఇన్నాటమూఁడుగాఁపగుఁ, గన్నియఁ గోడుకునకుఁ దెచ్చి కోమునఁ దైతాఁ
గొన్నటులు మామనాఁడుట, యెన్నఁడో చెప్పఁదగుమాట యిపుడనుచుంటిన్.

క. ఇన్నాటనాలుగవ వె, ట్టిన్నమ్మఁగవచ్చుఁ గొందఱికి ననుభవమం
దున్నకతంబునఁ జూపిన, కన్నియ మఱపించి యొండుకన్నియ నిడుటన్. ౨౦౪

క. ఇన్నాటైదవవెట్టి చ, నున్నాతనవధువు కొత్తనుతియించుట యుం
గొన్నాళ్లుచనిన మిషలం, బన్నుచు నిందించుటయును బ్రకటంబగుచున్. ౨౦౫

క. ఇన్నాటాఱవవెట్టియు, సన్నుతమగుఁ గోడలు తొలిసారెను దేఁజూ
డన్నెలవుకొనినసంతస, మెన్నుచు నింటింటికత్త యేగి వచింపన్. ౨౦౬

క. ఇన్నాటేడవవెట్టి యా, నన్నెగడును సారెలోఁ దనకు మొల్లముగా
సన్ననిచీరలు నగ లుం, న్న న్నవ్వుచు నత్తవధువునకుఁ జూపుటయున్. ౨౦౭

క. ఇన్నాటెనిమిదియవ వె, ట్టిన్నెలకొనియుండు స్నుషగుఱిచి నలువురతో
డన్నుడువు నత్తమాటల, సున్నగుణాగుణవిచార మూహింపంగన్. ౨౦౮

క. ఇన్నాటతొమ్మిదై తగుఁ, గన్నియ తనయాత్మజకు నగల్నాకొంబుల్
మిన్నగఁ దెచ్చినఁ బొగడుట, నున్నాన్యనతఁ దెగడుటను గనుం డత్తకృతిన్. ౨౦౯

క. ఇన్నాటపదవవెట్టిని, జిన్నది గొనివచ్చినట్టి చిల్లరసరకుల్
చిన్నవని చిల్లివని తన, కన్నెఱ చూపించు నత్తఁగనుఁగొనుఁ డార్యుల్. ౨౧౦

క. ఇన్నాటపదునొకండుగ, నెన్నందగువెట్టి కోడ లేమియుఁ బనిచే
యన్నేర దెట్లుపెంచెనొ, కన్నమ్మ యిదొక్కముద్దుగా యనునత్తన్. ౨౧౧

క. ఇన్నాటపదియు రెండగుఁ, జిన్నతనంబునను బనులుచెప్పక పనుపం
గన్నెకు నేర్పఁగ బడి నా, కున్నదొ యనునత్తగారి హుంకారములన్. ౨౧౨

క. ఇన్నాటపదునమూఁడగు, చున్నెఱయును వెట్టి తల్లి చూలాలైయుం
న్న న్నేను బెండ్లికానపు, డన్నియుఁ జేసితి నటనుచు నత్తపలికినన్. ౨౧౩

క. ఇన్నాటపదియునాలుఁగ, నన్నెగడును వెట్టి నాల్గునాళ్లకుఁ గొఱవ
మ్మైనాకోడలు దెచ్చిన, సన్ననిచీర యని యత్త సణుగుట యిలలోన్. ౨౧౪

క. ఇన్నాఱుం బదియేనగు, మొన్నఁటినాబిడ్డ సర్వము న్నేర్చును నే
నెన్నఁడు నేర్పను పనిపైఁ, గన్నంప దటంచు స్నుషను గసరెడు చోటన్. ౨౧౫

క. ఇన్నాటపదాఱగు నిది, యెన్నఁడు గదిలోననుండు నెన్నిపిలిచిన
న్విన్నట్టు లుండ దేమని, నన్నాసోరె యని యత్త నసుకుసరయేనిన్. ౨౧౬

క. ఇన్నాటపదే డగు వె, ట్టి న్నేర్పరు లెప్పుడే నెఱిఁగికొందుర దాఁ
గన్నకొడుకుఁ గోడలు చెఱి, చెన్నామాట వినఁ డని వచించెడువోటన్. ౨౧౭

క. ఇన్నూఱుం బదియు నెన్మిది, యన్నది తగ వెత్తి కోడలన్నను సుక్కుం
గన్నుఁగ్ల నీరసంబుగఁ, గొన్నను దనకూఁతునకును గూర్చునయేనిన్. ౨౧౮

క. ఇన్నూఱుం బందొమ్మిది, మన్ననకగు వెత్తి కొడుకు మాటాడఁగనీ
కన్నముపెట్టక కోడలి, బన్నములకు నత్త పాలుపఱిచిన యేనిన్. ౨౧౯

క. ఇన్నూట యిరువదగు నొక, తిన్ననిపనికైనఁ దప్పుదిద్దుచు నేవో
కొన్నిట లోపము లెంచుచుఁ, గన్నెపయిం జూపు నత్తగర్వంబెల్లన్ ౨౨౦

క. ఇన్నూటిరువదియొకటగు, నన్నము దినవేల నీకు నైవండితి నే
నిన్నటిరాత్రి యని చలి, దిన్నిత్యముఁ గోడలికిని దిన నత్తయిడన్. ౨౨౧

క. ఇన్నూటిరువది రెండగు, నిన్నటి నీకంచ మోడు నేఁదొలిసారెం
గొన్నది చూడవె యిది నా, గిన్నెయనుచు నత్త కన్నె గేలియొనర్పన్. ౨౨౨

క. ఇన్నూటిరువదిమూఁడగు, నిన్నను గొన్నట్టిపండ నేఁడవిసెను నీ
కెన్న సరివనిత గలదే, యెన్నఁడుఁ గనమనెను నత్త హేళన మవనిన్. ౨౨౩

క. ఇన్నూటిరువదినాలుఁగ, గు న్నందనుతోడ నేర కూరను గారం
బున్నదె తప్పెన్నవు నే, నన్నను నల్లేలుబండి వను నత్త యెడన్. ౨౨౪

క. ఇన్నూటిరువదియైదగుఁ, జిన్నప్పుడు చూడ రామచిలుక ట్లుండెం
గన్నమ్మ సారమో నా, కన్నులసార మ్మొ స్నుషవికారము లనినన్. ౨౨౫

క. ఇన్నూటిరువదియాఱగుఁ, దిన్నది యేమగునో యెప్పుడేరదు పనులె
ల్లన్నెనె చేసికొందును, సన్నగిలుం గోడలని దిసంతులుగొట్టన్. ౨౨౬

క. ఇన్నూటిరువదియేడగు, మొన్నటియిరతగింటిసీతి ముప్పిరికడ్డీ
యన్నిపను ల్తాఁజేయుం, జిన్నది తనయత్తయంటచెయి గడుగుననన్. ౨౨౭

క. ఇన్నూటిరువదియెనిమిది, కన్నదరెవునంతమోలిఁగైకొని యరిపే
దన్నిట్ట్రత్రాసం నంపిరి, తన్నులగోడ్డెస్యు సనియు దైవను యనినన్. ౨౨౮

క. ఇన్నూటిరువదితొమ్మిది, కన్నను మది దనియుకున్న కన్నియఁ గొడుకే
మన్ననఁ జూచునొ లోకపల, కున్నొగులుటగాక యనుచు గోడొనరింపన్. ౨౨౯

క. ఇన్నూటముప్పదగు నిది, చిన్నద చిటుకద యెవేళఁ జెఱుతిండికినూ
నెన్నేతిఁ బాడుచేయును, దిన్నను రపట యని యత్త తిట్టునయేనిన్. ౨౩౦

క. ఇన్నూటముప్పదియు నొక, టన్నది దినదినము దాసి నంగడికనుచుం
దిన్నదిచాలక యని పెరి, మెన్నరు లెల్లవిన నత్త మిడికిన చోటన్. ౨౩౧

క. ఇన్నూటముప్పదియు రెం, డున్నయవిదులెఱుఁగుదురు గడుం డిండికి వాఁ
చున్నది తిననీ పిసర్రె, నన్నాథున కిడదు నంగనాచి యటన్నన్. ౨౩౨

క. ఇన్నూటముప్పదియుమూఁ, డు న్నేర్వఁగవచ్చు నెఱుఁగఁడు సహాయం జెం
తున్నదొ యెంతైనదొ దీ, నిన్నమ్మును దెల్పు కొట్లని విచారింపన్. ౨౩౩
క. ఇన్నూటముప్పదియుమీఁ, దన్నాలుగుగాదె వెఱ్ఱి తమ్మునిబిడ్డం
గొన్నను గోడలుశబ్దము, విన్నవు డత్తలకుఁ బుట్టు విక్రుతిం దెలియన్. ౨౩౪
క. ఇన్నూటముప్పదేనగు, చన్నెగడును బుత్త్రుఁ డింటఁ జూచుచునుండన్
పొన్నమ్మ తినవె యన్నము, తిన్నంత నొకింత సేదదేఱు మటన్నన్. ౨౩౫
క. ఇన్నూటముప్పదాఱగుఁ, బున్నమనాఁ డింటనున్న పుత్త్రునితో నా
పిన్నది పలుకఁగ నొల్లక, మ న్నని పేఁడ యని చెప్పి మఱపించినచోన్. ౨౩౬
క. ఇన్నూటముప్పదేడగు, నెన్నివిధంబులను నత్త యిడుబాధలకో
ర్వన్నేరక కోడలు మగ, నిన్నాళ్ళాల్పినను దల్లి నేరముతెన్నన్. ౨౩౭
క. ఇన్నూటముప్పదెనిమిద, గున్నొగిలినకతన మాటకును మాట యన
న్నన్నగడుచేయఁ గోడలు, మన్నన లేదనుచు నత్త మఱిఁగిననేనిన్. ౨౩౮
క. ఇన్నూటముప్పదియు మీఁ, దన్నవసంఖ్యయొకవెఱ్ఱి తల్లిని గొడుకే
మన్నను బెండ్లమువశమై, నన్నవమానించు గొడుకనా వహించున్. ౨౩౯
క. ఇన్నూటనలువదయ్యెడు, నన్నమునకుఁ బిలువఁ గోడ లాఁకలిలేదనం
చు న్నందనుపడుకింటఁ బ, రున్నదురుద్దేశ మత్తయుడు కెఱుఁగంగన్. ౨౪౦
క. ఇన్నూటనలువదొక్కటి, విన్నువగుఁ దొల్లితాను వివిధవిధములన్
బన్నము లత్తవలనఁబడి, యున్నది యిట మఱపువచ్చు టూహింపంగన్. ౨౪౧
క. ఇన్నూటనలువదియురెం, డన్నది నీరాటరేవులం దత్తలపైఁ
గన్నెలు చెప్పుకొనినకత, లన్నియుఁ దమ రత్తలైనయప్పుడు మఱవన్. ౨౪౨
క. ఇన్నూటనలువదియు మూఁ, డన్నడిఁ వెఱ్ఱియగుఁ గోడలన్నను గోపం
బున్నను బియ్యము చేటను, చున్నను బుట్టింటి కేగ నొప్పనినుతికిన్. ౨౪౩
క. ఇన్నూటనలువదియునా, ల్గున్నతియించెదరు వెఱ్ఱిఁ గోడలుపగయుం
జిన్నిమనుమఁడు ప్రియుఁడై, పన్నగ మరి పడగ యాత్మబంధువు నైనన్. ౨౪౪
క. ఇన్నూటనలువదేనగు, మన్ననచెడుఁ దల్లి నెట్టిమాటన్నను నే
మన్నను భార్యకుఁ గోపం, బన్నితిని మతిని బాధ నలసెడునరులోన్. ౨౪౫
క. ఇన్నూటనలువదాఱగు, న న్నింటికిఁ బంపు మొండె నాచెప్పినరీ
తిన్నివు మెలఁగుమొండె య, నన్నడఁకుచు నాలిమాట నడచినయేనిన్. ౨౪౬
క. ఇన్నూటనలువదేడగుఁ, గన్నెవినోదముగ నోమగఁడ దాఁచితి నే
ఱున్నది లెస్సన ధనమును, నెన్నిక వేర్వడ్డ నరునియేమఱుపాటున్. ౨౪౭

క. ఇన్నూటనలువదెనిమిది, కన్నియలం దత్తలిపుడు కనఁబతిచెడుసా
చిన్నెలు తమ్మత్తలుమును, ఫిన్నివిధంబులను బఱపు లేకరువిడులే. ౨౪౮

క. ఇన్నూటనలువదియుమిాఁ, దన్నవసంఖ్యఁ జనువెత్తి తనయునితో నీ
చిన్నదిచెడ్డది విడువుము, ప్రన్ననివేఱొకతెఁ గొనుమురా యనుసేనిన్. ౨౪౯

క. ఇన్నూటేఁబది యగు నీ, వెన్నఁడు నొకదెబ్బవేయ విదిపోతువురా
నన్నెదిరించును గోడల, టన్నను దలిమాట గొడుకు లౌనసహిష్ణున్. ౨౫౦

క. ఇన్నూటేఁబదియొక్కటి, కన్నెలుచదువుటను వచ్చుకష్టం బిది యే
వెన్నఁడు నాకోడంట్రము, కన్నమ్మకు వ్రాయఁజాండు కమ్మల ననిసన్. ౨౫౧

క. ఇన్నూటేఁబదిరెండగు, నెన్నఁడు మే మత్తమాట కెదురాడము మే
మెన్నియకార్యము లొనరిచి, నన్నోనాడ రని వృద్ధనారులు పలుకన్. ౨౫౨

క. ఇన్నూటేఁబదిమూఁడగు, నన్నము వెట్టునపు డంతె యవ్వల దినముం
దెన్నాఁడు మగలయెదుటం, దిన్నగ నిలువ మని యత్త దీర్ఘము దీయన్. ౨౫౩

క. ఇన్నూటేఁబదినాల్గగుఁ, బున్నెమొ పురుషార్థమో యెప్పుడు నాటకముల్
వన్నెలపాటలపొత్తము, లున్నారుల కనుచు నత్తలు సుపులుచోటన్. ౨౫౪

క. ఇన్నూటేఁబదియైదగుఁ, గన్నకొమారితెలు చదువఁగాఁ బొగడుచు దా
నిన్నెమ్మి స్నపపఠించినఁ, గిన్నరకంఠమని యత్త గేలి యొనర్పన్. ౨౫౫

క. ఇన్నూటేఁబదియాఱగుఁ, జిన్నప్పుడు నాకుఁ దల్లి చిలుకసమర్తన్
మున్నాలు చెప్పెఁ బుస్తక, మెన్నఁడు ముట్టనని యత్త యెచ్చిలియార్వన్. ౨౫౬

క. ఇన్నూటేఁబదియేడగు, చున్నది యొకవెత్తి సుతకు నూరకపాటల్
మిన్నగఁజెప్పుచుఁ గోడలి, కిన్నేర్పక పనులుచెప్పి కెడపినయేనిన్. ౨౫౭

శా. ఇన్నూటేఁబదియెన్మి దింట సుత నేకృత్యంబునం బిల్వ కిం
కెన్నాళ్లుందువె నేఁడో ఱేపొ కొనిపోఁడే యింటేఁడు న్నీతల
న్నన్నెపడ్డది యత్తచచ్చె నను నీమోదంబు లేదమ్మ యీ
రెన్నాళ్లూరక యుండవే యనెడు మాతృప్రేమ వాటిల్లెడున్. ౨౫౮

శా. ఇన్నూటేఁబదితొమ్మిదై నెగడు వెత్తేయన్న నోయంచు ముం
తన్నిండారఁగ నిప్పులు న్నిరెపగుండం బోసి తాను న్నుతుం
డున్నిర్బంధము చేసి కోడలికిఁ గట్టు న్మూతిఁ గోడంట్ర మీ
తెన్నన్ లోకమునందు ధాత విధియింతే జాలిలేకుండఁగన్. ౨౫౯

శా. ఇన్నూటర్వదియైనవెత్తి విషలిప్తేష్టాన్నముం బెట్టి చ
చ్చె న్నిన్నెన్నెల్లను శూలనొప్పి కనిపించె న్నిత్యముం గుట్లబొం

తిన్నాళ్లుండుట గొప్ప కోడలని యాదృత్యున్నతింబోలె నూ
ర్చు న్నాపుత్రినిఁ బోలెఁ బెంచితి దరిద్రుం డాత్మజుం డం చనుక్. ౨౬౦

మ. ఇన్నాటర్వదియొక్కటైవఱలు పేయింటం బగావెఱ్ఱి మే
మన్నాఁ డక్కఱకై కుమారి మెడలో హారంబు నీకిచ్చినం
గొన్నాఁ డబ్బ మరల్పఁ డెప్పటికి వాయిదం దెచ్చి యీకున్న నీ
కన్నం బిక్కడ సున్న పొమ్మనుచు నిత్యం బత్త వేధించినన్. ౨౬౧

మ. ఇన్నాటర్వదిరెం డగుం గఱవుచే నిల్లెల్ల గుల్లయ్యె నీ
కు న్నీనాథునకున్ సరాసరిగ నాకుల్పోఁకలే నంపరే
యిన్నాళ్లిట్టులుగాదు నీకుఁ బడి హెచ్చై నెంచుఁ డెత్తు న్నరే
యన్నం బిందువు లేదటంచు స్నుషఁబస్తుంపించు నాయత్తచేన్. ౨౬౨

మ. ఇన్నాటర్వదిమూఁడగుం జడియ కేదీ యింట లేనప్డు మా
య న్నేమైనను బంపునట్లు గలదా యాధారమా వ్రాఁతయుం
చన్న స్మాటకు మాట యోపలుక నీ కట్లున్నదా చూడుమం
చు న్నాసాగతిఁ దిట్టు నత్త మగువన్ సోల్లుంఠవాక్యంబులన్. ౨౬౩

మ. ఇన్నాటర్వదినాలుగుం దరుణమందేమానితిం; దల్లికిం
గన్నందే మన సయ్యుకుం బడుచుపైఁగ న్నిట్టు లాయిద్ధఱుం
గన్నన్ గౌరిని బెండ్లిచేసి సుతు నిక్కట్లంబడం ద్రోసి రిం
కెన్నో భేదము లాలకింపుఁ డొగి నేనిం దెల్ల వాక్రుచ్చెదన్. ౨౬౪

మ. ఇన్నాటర్వదియేనగు న్సుతకు మాతృప్రేరణం జన్న పెం
డ్లిన్నే నొల్లనటంచుఁ బుస్తెలను బల్మిం ద్రెంపి వేఱొక్కచో
సన్నాహంబునఁ బెండ్లి సేయు జనకు న్శంసింతురో యజ్ఞులై
కన్నం గైకొనువారి మెచ్చెదరొ యుక్తం బెట్లొ యోజింపుఁడా. ౨౬౫

మ. ఇన్నాటర్వదియారులో జనకుచే నేర్పడ్డయల్లుండు దాఁ
జన్నం దైవవశంబు కన్య యిదియే శాస్త్రీయమా పెండ్లి నా
కున్నీవే పతి వంచుఁ ద్రొక్కటివిభుం గోరన్ ద్వితీయంబు స్త్రీ
కున్నే యీకలిలో వివాహ మనుచున్ యుక్తు ల్వాదం బింపఁగన్. ౨౬౬

మ. ఇన్నాటర్వదియేడగు న్సతిని దా నిష్టంబుతో కేలఁదే
ని న్నాబిడ్డని కాంత, సంతుఁగొనిపో నేనీయ నీబిడ్డనం
చున్నాథుం డెదురాడి చేకొనును విజ్ఞుల్ తీర్పరు, ల్దీన ని
ట్లున్న న్వీరిటు రచ్చకెక్కుదురె మీ రూహించి నిందింపరే. ౨౬౭

శా. ఇన్నూటర్వదియొన్మిదౌ నిటులు వా రీసంబుఁ బోనంచు నె
న్నెన్నో వాదములాడ రచ్చలను జేయిం త్రంగ నా యుత్త మా
చిన్న త్తీరుఃప్రచెప్పఁ గొప్పున నె యీ సిగ్గో ల్వశేనట్లు గాఁ
జన్నన్ శాస్త్రులు పూర్వనాదమును జర్చ ల్మానకున్నందునన్. ౨౬౮

శా. ఇన్నూటప్వదిలొమ్మిదౌ సువిదతా నిచ్చింప కాత్మేశు నే
గు న్నానాగతులన్ వసించు నితరక్రోడంబుల న్నాథుఁడు
న్విన్నంబౌ టొకయింతలేక మసలు న్వేశ్వేఱుమార్గంబులం
గొన్నాళ్లేగఁగ నజ్ఞత న్నిజసతిం గూడుం బ్రమాదంబునన్. ౨౬౯

క. ఇన్నూటడెబ్బదగుఁ బతి, యు న్నాతియు విడఁగ బిడ్డ కొకవాఁడైనం
బిన్నలుఁ బెద్దలుఁ దీరుతు, రన్నిసు వెవ్వరినిగోరు నవ్వారు గొసన్ ౨౭౦

క. ఇన్నూటడెబ్బదియునొం, టన్నందను నేనా నేను నంపన నని యీ
కన్నియ పెండ్లివ్యయం బెటు, లన్నటు లని వాదగింతు రాలు న్మగఁడున్. ౨౭౧

క. ఇన్నూటడెబ్బదిపయి, న్నిన్నగ రెండగును వెట్టి మిథ్యావాదం
బు న్నెఱపి యత్త జనకులఁ, జిన్నంబుచ్చుటను స్నుష కృశించెడునచటన్. ౨౭౨

క. ఇన్నూటడెబ్బదియుమూఁ, డు న్నమ్మఁగవచ్చు బిడ్డఁడును బతిలేరే
నిన్నీట మునిఁగి చత్తున, టన్నంతటి దుఃఖ మాత్మ నత్త యిడీనయేన్. ౨౭౩

క. ఇన్నూటడెబ్బదియునా, ల్గు న్నరు లెఱుఁగుదురు తల్లి కొడుకును వడి గొం
తున్నులిమి స్నుషను నూతను, సన్నకసన్నగను విడుచుసమయంబులలోన్. ౨౭౪

క. ఇన్నూటడెబ్బదేనగు, నెన్నిక నధికారులెటిఁగి యిది యేమనినం
గన్నియకు మూర్ఛయున్నది, నిన్నను జేఁదునపు డప్పై నెలకొనియె ననన్. ౨౭౫

క. ఇన్నూట డెబ్బదాఱగు, నన్నెఱి వధియించుటెటిఁగి యంగఱు ధనమం
దున్నట్టితీపిఁ బత్నిము, చన్నంత నె బిడ్డ నిచ్చుసందర్భమునన్. ౨౭౬

క. ఇన్నూటడెబ్బదేడగు, చు న్నెగడును బతిని సుతునిఁ జూడక యిడుమల్
చన్నప్పేలని సతి నూ, తన్నీట న్మునిఁగి ప్రాణతతిఁ గోల్పోవన్. ౨౭౭

క. ఇన్నూటడెబ్బదెనిమిద, గు నూ్నెనెను ముంచినట్టి కోకను ధరియిం
చు న్నిప్పువెట్టుకొను స్నుష, యెన్నివిధంబులను నత్త నీఁగుటకొఱకై. ౨౭౮

క. ఇన్నూటడెబ్బదియునం, తన్నవకంబగును వెట్టి తనకష్టంబుల్
తన్నత్తవెట్టుపాటులుఁ, జిన్నపురోణి నిడి నూతిచేయువ నిడిపోన్. ౨౭౯

క. ఇన్నూ టెనుబదియగు వినుఁ, డెన్నివిధంబులును గలవు పృథ్విని గన్యం
బన్నమ్ము లత్తవెట్టుట, కన్నెలు పెట్ట రని స్నుష స్వగణము నుతింపన్. ౨౮౦

క. ఇన్నూటెనుబదియొక్కటి, చన్నది మంచి దీవవచ్చు చాన విధము లా
నెన్నుట యెట్లని యత్తల, మిన్న విచారంబుగదుర మి న్నరసినచోన్. ౨౮౧

క. ఇన్నూటెనుబదిరెండగుఁ, గన్నెల కత్త లోకయప్పు కలవైనను పే
ము న్నావని యూఁదుఁబడుచు, లన్నిద్రలు వెట్టుపాటు లోకతకంబై. ౨౮౨

శా. ఇన్నూటెన్బదిమూఁడగు న్నతికిఁ బ్రాఘ్నేయక్రియన్ వృద్ధయై
మూనాళ్లట్టుడికించినట్టు స్నుష పా ముల్వెట్టి పోనత్త దాఁ
జిన్నడ్డే విధవాత్వమంది సహజుం జేరు న్సదాకాలముం
బన్నంబు ల్వఱప న్ననాంద యువతిత్వప్రాభవం బొప్పఁగన్. ౨౮౩

క. ఇన్నూటెన్బదినాలుగ, గన్నాసాగతుల వీరు గొలిపెడిబాధల్
దిన్నన్నము నీరగు నోడు, వ న్నేనని నడుముగట్టి వచ్చితినేనిన్. ౨౮౪

క. ఇన్నూటెన్బదియైదగుఁ, గన్నియలం దెచ్చి యమ్మఁగా బేరము చే
యు న్నాకిమ్మని కొను నే, తెన్నున వచ్చినది యంచుఁ దెలిసికొనకయే. ౨౮౫

క. ఇన్నూటెన్బదియాఱగుఁ, గన్నియ ముచ్చిమిని దెచ్చి కైకొనుఁ డేఁబెం
ప న్నేరఁ దల్లిలేదయి, యున్న దటం చంటఁగట్టి యొకకొంత గొనన్. ౨౮౬

క. ఇన్నూటెనుబదియేడగుఁ, గొన్నంతఁ గ్రమక్రమముగ గుణములఁ గనిన
న్విన్నను మాటల మోసము, చెన్నగుఁ బితయేఁడి యేమిచేయుదు రవలన్. ౨౮౭

క. ఇన్నూటెనుబదియెనిమిది, కన్నపువొంగలు గ్రహించి కన్నియలను నె
ష్టన్నను దలిదండ్రుల కెఱుఁ, గన్నేరకయుండ నోసటఁ గాల్తురటయటన్. ౨౮౮

క. ఇన్నూటెనుబదితొమ్మిద, గు న్నందనులందు నాసగొని యత్నమునం
బ్రన్ననికష్టం బొందే, నున్నను బల్మినిహరించు నుదుటులు గలుగన్. ౨౮౯

సీ. ఇన్నూటతొంబది యొసఁగుఁ బ్రయత్నించి కొన్నబిడ్డని చెవుల్గుట్టి నూది
పువ్వులు నడ్డకాల్పులు చిన్నెమచ్చలు నమరించి పెంచుచు నాత్మజనకు
లెఱిఁగి యేడ్చుచువచ్చి యిమ్మని బతిమాల నున్నాఁడు మీకింక నొకఁడు వీని
నిండు మా కిందున్న శేమిలోపము సర్వమును మీఁదె మామోహమును గనుండు
వచ్చుచును బోవుచుండుఁడు వలసెనేని, గొనుఁడుమీకేమి నేఁగల్గఁ గుట్టు కిరవు
రైతి మయ్యల మతనికి హాయిగాదె, యనుచు బుజ్జవమునఁ బంపునాతఁ డున్న. ౨౯౦

క. ఇన్నూటతొంబదొక్కటి, చిన్నకుమారులను దెచ్చి స్వీకృతిఁ బెనుపన్
మన్నిగొనుమారి వారిని, దిన్నఁగఁ గూర్చుండ కలఁతఁ దెచ్చికొనుటయూ. ౨౯౧

క. ఇన్నూటతొంబదియురెం, డన్నలఁ దమ్ములను జేరు స్వార్జిత మని యెం
తున్నతనినో పతాశ్చతుఁ, గొన్నను స్వార్జితము పరులకును బోవు ననన్. ౨౯౨

క. ఇన్నూటతొంబదియు మూఁ, డు న్నిజశిశువులకుఁ బేళ్లిడుటలో జనకుల్
గొన్నశ్రమం బరయఁగాఁచే, విన్ననుపుగఁ జెప్పవచ్చు వెట్టి యటంచున్. ౯3

క. ఇన్నూటతొంబదియునా, ల్గు న్నాపితపేరు నాదుగురుపే రని వా
దున్నెరయఁ జేసి తుదకే, తెన్నునఁ బో కబ్బి యనుచుఁ దేల్ప నరయుఁడా. ౯౪

సీ. ఇన్నూటతొంబది యేనగు నొక్కా గా నొకబిడ్డ యింక నేనొప్పకొనను
దేవునిపే రనుతెలుప నింకొకసారి గానిమ్ము యిప్పుడు గాదు నాదు
తలిదండ్రులిద్దఱుఁ గలసినపే ర్వెట్టుదు నటన్న తనపతితో వధూటి
యింకవట్టిది రెండు హీననామములేల యనఁగ హీనులె నాదు జనకు లిన్ని
పొమ్ము నీదుతండ్రిపో హీనుఁ డగుఁదల్లి, హీనురా లటంచు నీరసమునఁ
గొట్టుకొనుచుఁ దిట్టుకొనుచును దంపతుల్, పేరు పెండ్లిదాఁకఁ బెట్టరేని. ౯౫

సీ. ఇన్నూటతొంబదా ఱేర్పడుఁ బుట్టిన బుడుతలు నిలువకపోయిరేని
నాసారిపుట్టిన యదియైన బ్రదుకునన్ బ్రమఁ బెంటపైఁ బాఱవైచి తెచ్చి
పెంటయ్యయని పుల్లెవిస్తరిలోఁ బెట్టి పుల్లయ్య పుల్లాను పుల్లి యనుచు
సీదిరపుంబనుల్ చేసి చింపిరి యని వెఱ్ఱియ్య యని బల్మి విత్రుఁజంపి
కాఁపనయ్య యటంచును బాముఁజంపి, పాముమంత్రంబునేర్చి సుబ్బయ్య యనుచు
రాజునయ లిబ్బులొందిస్వరాట్సమాఖ్య, నాత్మజన్ముల నామధేయములు సేయ. ౯౬

క. ఇన్నూటతొంబదేడగు, మన్నామము వెట్టుఁ డేను మనిచెద నీబి
డ్డన్నాధన మిచ్చెద నిట, నన్నిలుపుఁ డటన్న వృద్ధనారుల మమతల్. ౯౭

క. ఇన్నూట తొంబదెనిమిది, చెన్నగుఁ దనమనుమరాలిఁ జెంతమెలపుకొం
చు న్నీవు తల్లిఁ జేరక, యున్నం బన్నసరమిత్తు నూ యని నేర్పన్. ౯౮

క. ఇన్నూటతొంబదియునై, దు న్నాల్గగు నత్తపేరిదుహితకరము కా
ల న్నిప్పులలోఁ బొరపిన, యన్నెరిని ముద్దరాలియాశయ మెన్నన్. ౯౯

గీ. మూఁడువందలులెక్కను మొనయు మతము. వెట్టి యందలి భేదము ల్వివిధముల వ
చింపఁ దోఁచినయట్లు దూషించువారి, నోటవాసముచేయుచుండును సతంబు. 3౦౦

ఇది తృతీయశతకము.

చతుర్థశతకము.

గీ. మూఁడువందలుయొక్కటై మరియు వెట్టి, మతమనఁగ నాత్మసమ్మతమార్గమందు
నడచుటయుకాశ యొకరిదియాజ్ఞ మనకేల, యనుచు నున్నార్గుఁ డందుమాధ్యమున నిలుచు

గీ. మూఁడువందలరెండగు ములుచవెట్టి, ద్వైతమెక్కుడు తక్కు విశిష్టాద్వైత మనుచు
మాధ్వులును స్మార్తులనతి ప్రమాదముగను, వాదులాడెడుచోట నివాసముండు. ౩౦౨
గీ. మూఁడువందలమూఁడగు మూర్ఖలేల, వాదుసేయంగ నెందు మా ప్రస్థానగతియు
కున్న దే చూడుఁడని వైష్ణవోత్తములు వి, శిష్ట సూత్ర వ్రతమును గొనిచెప్పు వెట్టి. ౩౦౩
గీ. మూఁడువందలనాల్గగు మున్ను ఋషుల, నిర్మలిం గొన్న ఋగ్యజుర్నియమ మిపలి
శాంకరంబని రామానుజం బటంచు, మాధ్వమని గ్రుద్దులాడెడు మనుజుల భ్రమ.
క. మున్నూటైదుగ వెట్టియ, గున్నెరసిన త్రిమతములను గొట్టుచు శైవం
బన్నది వైష్ణవ మన్నది, మున్నొకసిగపడఁయుతి సముద్భవమైనది. ౩౦౫
క. మున్నూటాఱగు వెట్టి యు, గన్నాగము పాశుపతము గాణాపత్య
బు న్నైశాచరశాక్తే, యోన్నతమతము లవి లేవి యూఁగాడెడుచోన్. ౩౦౬
గీ. మూఁడువందలయేడుగా మొనయు వెట్టి, క్షాపణికమును గాపాలికంబు జైన
దీక్షకంబనఁ దన్మతధ్యేయదైవ, తములు శాస్త్రము లున్నట్టి స్థలములందు. ౩౦౭
గీ. మూఁడువందలయెన్మిదౌ మునుపటివియుఁ, గా కనూనషికంబులు గాఁగబౌద్ధ
మనుచు నూహామ్మదీయమంచును నవుమను, క్రైస్తవంబంచుఁ దన్మతశ్రేష్ఠులర. ౩౦౮
గీ. మూఁడువందలతొమ్మిదౌ ముఖ్యమతము, ప్రబలి ప్రాచుర్యమునకుఁ బ్రభులు ప్రజల
నియతిచేయించుటకుఁ బ్రయత్నించునపుడు, రంబునం దోఁచు కష్టసహోదకృతులందు.
గీ. మూఁడువందలపది మురువయ్యె నీవల, వీరిఁజూచి కొంత వెట్టిపుట్టి
రాట్టులనుచు రాజరాజులంచును స్వామి, యనుచు వెలసియుండి రందునందు. ౩౧౦
క. మున్నూటపదునొకండగు, నున్నతిగను వర్ణమునకు నుపవర్ణంబు
త్పన్నంబై వాదడుచుచు, నన్నే చూడుమని వింతనాటక మాడన్. ౩౧౧
సీ. మూఁడువందలమీఁద మూఁడునాల్గులవెట్టి ప్రభవించెఁ బలవలుపలవ లేచి
బ్రాహ్మణాదులు స్వగౌరవము వెల్లడికాఁగ విప్రవినోదులఁ బెట్టికొనిరి
రాజులు బట్టులఁ బ్రబలంబుచేసిరి సాలిపెద్దీలు మాసటులు దాస
రులు పిచ్చుకుంట్లును రుంజలు పాడపిచ్చుకలు నిట్లు ప్రతినర గౌరవంబు
గూర్చిముచ్చటింపఁ గోరి యాచకవృత్తి, వారికనురఁ జేసి స్వధనవృష్టి
నెవరివారి వారు వృద్ధిసేయఁగ నవి, కొన్ని జాతు లగుమఁ గూడె నిందు. ౩౧౨
గీ. మూఁడువందలపదుమూఁడు ముచ్చటగును, మతము వెట్టిని రాజులు మానుకొనిరి
పాలనమ్మును బ్రాహ్మము గ్గోలుపోయి, రెంపటో యని యాలించినందుకతన. ౩౧౩
సీ. మూఁడువందలపదుమూఁడు పైనొక్కటౌ వెట్టిని జదువుఁడీ విబుధులార
యిన్నూటతొంబదా ఱన్నదానికిఁ గ్రిందఁ బేరులలోఁ జిత్రవిధము లిట్లు

కే. సుబ్బరావని కే. సూర్యరావని యెల్. రామచంద్రుఁడం చీ. యమ్. పంతు
లని టీ. కె. చార్యులం చని సీ. పి. రావని డబ్లియు వెంకన్న డాటరు మాస
లమ్మయంచు యమ్. వి. పాలంచు నీరీతిఁ, బేరులందు వింత వెడలు చుండె
నిల్లుఁ బేరుఁ బోయి యింగ్లీషుపాడియత్న, రములు నిల్చునేమొ క్రమముగాను.

క. మున్నూటపదేనయి నిలు, చున్నత్యముగాఁగను పరిశుద్ధుఁడు దేవుం
డున్నాఁడన లేఁడన లే, కున్నం గల్గినను నిష్ప్రయోజన మనినన్. ౩౧౫

క. మున్నూటపదాఱగు లేఁ, డన్నను దోషంబు గలఁడు ప్రారబ్ధంబుం
గన్నంత దేవుఁడున్నాఁ, డన్నది నిశ్చయము తెలియ ననవసర మనన్. ౩౧౬

క. మున్నూటపదేడగు మును, పున్నంతటి శక్తి యిప్పు డుండదు కష్టిం
చె న్నిలిపె మంచిదారిని, మన్నిక బ్రదుకుటయె మనకు మంచిది యనినన్. ౩౧౭

క. మున్నూటపదియునెన్మిది, నెన్నఁడు దేవునకు శక్తి హీనంబగునే
చిన్నతనం బటులనకుము, తిన్నని మార్గమ్ము నీకుఁ దెలియదనియనన్. ౩౧౮

క. మున్నూఱుంబందొమ్మిది, యన్నది మనశక్తి యుడిగె నాదేవుని జూ
డన్నేరము మున్నిటివా, రన్నం గన్గొనఁగఁజాలి రని వాదింపన్. ౩౧౯

శా. మున్నూటిర్వదియౌ స్వశక్తియుడుగం బోవెందు నానాఁటికిన్
మున్నెవ్వారును జూడనట్టి విషయంబు ల్గాంచుచున్నార మం
చున్నిల్గుం గలవానిఁ గానఁ డితఁడా నూత్నాంశము ల్చూచుఁ జా
లున్నవ్వంగఁ బరంచుఁ జేవిసరుపల్కు ల్పల్కువానిం గనన్. ౩౨౦

క. మున్నూటిర్వదియొక్కట, గు న్నాదేవుఁ డధికుండు గొఱ నీదేవుం
డన్నతనిబుద్ధిలేమికిఁ, జిన్నినగవుగాక ప్రతిగఁ జెప్పదు రేనిన్. ౩౨౧

క. మున్నూటిర్వదిరెండగు, నన్నింట నపారుషేయ మగుమావేదం
బన్నను నమ్మఁడు తనతను, వు న్నరులొనరించినారు పో యని నిక్కన్. ౩౨౨

సీ. మున్నూటయిర్వది మూఁడగు వెట్టిలో వేదంబులును సత్యవేదములును
దానిలోఁ గ్రొత్తప్రాఁతలభేదములు నన్ని వేదంబులను దొల్లి వింతగాను
గ్రుడ్డికిఁ గనులొసంగుటకు గొడ్రాలికి బిడ్డనొసంగను బేదరాలి
కర్థంబులీయఁ బ్రత్యక్షమౌ దేవుఁ డీ యత్యర్థనాగరకాగ్రగణ్య
కాలమున నొక్కరికి నెందుఁ గానరాని, కారణముఁ జెప్పఁజాలరు కాలశక్తి
యుడిగె నన నొప్పకొనరు పూర్వోదితమ్ము, లనె గ్రహించుచు నీతుల ననువదింత్రు.

క. మున్నూటిర్వదినాల్గగు, చున్నది మావేదమెల్లఁ జూపించు ననుం
బెన్నెఱుంగదు సల్లె, జ్జన్నను మిన్నరయు నింమ నరయఁగరాదే. ౩౨౪

క. మున్నూటిరువదియైదగు, మున్నిటిభోగకులు నిష్ఠామూర్తిరతినిరతం
జున్నాఁడువు నిపుడు బోధకుఁ, డెన్నఁడు తానేనిచేసి నిషేషింపఁ యనఁగన్. ౩౨౫

క. మున్నూటిర్వదియాఱగు, చున్నది యవను లను మాట పొరాణు లసిదమున్
టున్నది మాగ్రంథంబుల, నున్నవె మీదాన సత్యము నడికింప ననన్. ౩౨౬

శా. మున్నూటిర్వదియేడగు న్మనువు మీ భూగోళశాస్త్రంబులోఁ
గన్నారే మిము శేలుదేవుఁ డెపుడుం గాఁపుంకు నామంచుకోం
డ న్నేమాకొమి వరెస్ట్ గాంచితిమి మింట న్నీయశాస్త్రంబులోఁ
గన్నారా శనిలోనివత్నములఁ నాఁగా విన్నవారంబులన్. ౩౨౭

శా. మున్నూటిర్వదియెన్మిదాబునఁనిలో భూశృంగములఁ ద్రావ్యముల్
గన్నా మచ్చట మానొరల్ మనకలున్ గండెక్కియున్నారు మీ
చిన్నెల్లల్లినవారు శారగుటచే సిద్ధంబు మేమెల్ల మీ
కన్నన్మందు జనించినార మని వాక్యవిచిత్రిఁ జూపించుటన్. ౩౨౮

శా. మున్నూటిర్వదితొమ్మిదయ్యె శివు నమ్ముం ... గ్యమ్ముల
న్నన్నమ్మన్ స్వమతంబుగావునను విజ్ఞానంబు మెండైన నగున్
నన్నుంబోయి సుఖింపనిండు పరమానందంబున న్భాగ్యతో
డన్నాబిడ్డలతోడ వంచని దవిష్ఠంబైన తావంగనన్. ౩౨౯

గీ. మూఁడువందలముప్పది మార్గలసెను, బూజయేసుని తెగడి తాము సటు ప్రొస్ట-
ప్రాస్వప్నష్టులమాటల కట్టెమోస, పోయి కడగండ్లఁబడువారిపొంత నిలుము. ౩౩౦

క. మున్నూటముప్పదియు నొక, టిన్నవ్వుఁడు తాపశము సటినిజూట్టును జే
తన్నిముదుఁ గంకమునఁగల, నన్నున్నిందింద న నినాట్యాసుస్పృశిన్. ౩౩౧

క. మున్నూటముప్పదియురెం, డున్ స్నేహపుఁజాల చేన్పుఁడు గుడినిలుమనే
యన్నతఁడుఁ గట్టు నొకగుడి, నన్నని తానచట నిలుచు నగరేల బునుల్. ౩౩౨

గీ. మూఁడువందలముప్పదిమూఁడు నజలు, జీవహింసయొనర్చి యాగింప నవ్వి
నిత్యయజ్ఞము సేయు నన్నెరుఁగని, మిన్నకుండిన బున్నసమానమందు. ౩౩౩

క. మున్నూటముప్పదియునా, ల్గున్నెర వచింప నతములఁ గలవెఱ్ఱి
న్నెన్నని భక్తులు శివభ, క్తుశ్నేత్రము లెత్తిచూడ దోష మటన్నన్. ౩౩౪

క. మున్నూటముప్పదేనగు, నన్నిటికిని ముందు తిరుపదాంకము లేదే
నిన్నీరసం బనుచుఁ దిరు, వన్నెలపులి తిరుకటుకని భాషించెదుపోన్. ౩౩౫

క. మున్నూటముప్పదాఱగు, నన్నింటికిఁ జివర లింగమని చేర్పమనం
గన్నియు యత్తయలింగము, యన్నయలింగమని పల్కెననవినుపోటన్. ౩౩౬

క. మున్నూటముప్పదేడగు, నన్నాట హరిపేరు తేనియది దోషం బం
చున్నారాయణ నాటక్, వెన్నుఁడె విభుఁడనని భక్తిఁ దెల్పెను బలుకన్. ౩౩౭

క. మున్నూటముప్పదెన్మిది, యెన్నిక రామానుజా ప్పమీంద్రా బసవా
తిన్నఁడ తిమ్మఁడ యనుచు, న్వెన్నుని దగకంటిఁ దలఁప విడిచిరయేనిన్. ౩౩౮

గీ. మూఁడువందలముప్పది మూఁడునాఱు, స్మార్తనాసన మెప్ప వైష్ణవుఁడు చూడ
రాదు వైష్ణవుతోఁ బల్కరాదు శైవుఁ, డసిదుబి ట్టుభయముఁ దెలుచునపు డెన్న.

గీ. మూఁడువందలనలువది మురియు వెట్టి, వాడుక సమాము హోళ్వరపట్టినమ్ము
ననిరి లక్ష్మీనృసింహాపట్టన మటంచుఁ, జెప్పితొనుమాటలనుబట్టి గొప్పగాను. ౩౪౦

క. మున్నూటనలువదియునొక, టిన్నవతియనంతరమున డొక్కసు మదమా
నన్నముఁ దినియుందినక య, మున్న విడెంబుగొనఁ దాన మొనయుం గనినన్.

క. మున్నూటనలువదియురెం, టన్నరులను జెట్టిపట్ట నవ నున్నము పాల్
వెన్నలు కదలీఫలములుఁ, దిన్నయనంతరము విడెము దినఁ గొందఱిలోన్. ౩౪౨

గీ. మూఁడువందలనలువదిమూఁడు మూతి, మీఁద మీసమున నియోగి మెఱయు శక్తి
లేనివైదికి గొఱిగించుఁ గానరాదె, తారతమ్య మటంచు సంతసముగొన్న. ౩౪౩

గీ. మూఁడువందలనలువది మొనసినాల్గి, టిని వహించినపెట్టి యొట్టినన వినుఁడు
తనపితామహుఁడో ప్రపితామహుండో, మంత్రి యని బిరుదు నేఁడు పంఛములుగొట్ట

క. మున్నూటనలువదైదగు, నన్నితఁడు చూచినపుడు నమయను మును నేఁ
గొన్నాళ్లు చదువుచెప్పితిఁ, జిన్నప్పుడు పేద యిపుడు స్థితిమంతుఁ డనన్. ౩౪౫

క. మున్నూటనలువదాఱగు, నున్నతపదవులను గొన్నయుద్యోగులకె
ల్లన్నేన గురుఁడ ననునొకఁ, డున్నయవిధిఁ జూడఁడుఁ బలుకఁడుం బుడుకఁ డనన్

క. మున్నూటనలువదేడునఁ, జెన్నప్పా? వీఁడు నాదుశిష్యుఁడు నాచేఁ
దిన్నాఁడు మొట్టికాయల, నున్నగరాధీశు నెదుటనుం బడవెఱచున్. ౩౪౭

క. మున్నూటనలువదెనిమిది, మున్నితఁడు నాజనకుప్రభుత్వమునం దె
వ్వన్నన్నెత్తుకొనెడువాఁ, డిన్నాఁటికిఁ బెద్దయయ్యెనే యన నిలుచున్. ౩౪౮

గీ. మూఁడువందనలువది తొమ్మి, దిని వచింతురు నన్నిష్ట తేటిచూడఁ
డోనమాల్ నేన నేర్పితి నున్నతంపు, బదవి యీతనికబ్బె నం చుదుటు నేని. ౩౪౯

గీ. మూఁడువందలయేఁబది వీఁడొ నేను, జదువుబడిలోనె చదివెను జట్టుబండ
యిప్పు డధికారియయ్యె నేడేని పదవి, నిమ్మనినవ్రాఁతరాదని యొగురు ననిన. ౩౫౦

క. మున్నూటేఁబదియొక్కటి, విన్నఁదనం బింతలేక వీఁడొక ప్రభువా
చిన్నడి బెదరదు మును మా, పిన్నాయన పిడుగటంచుఁ బ్రేలినయెడలన్. ౩౫౧

శా. మున్నూటేఁబదిరెండగుం గొలువులో ముఖ్యుండుగా వైదికుల్
గొన్నా రన్నిపదంబు లప్పుడు నియోగుల్ నేఁడు చేకొన్నవా
రున్నారేకద మంత్రిశేఖరు లటం చుద్వేజితు ల్పల్కఁగా
నున్నంత న్నగియూరకుండ కదియే విస్రంభ మాత్మంగొనన్. ౩౫౨

గీ. మూఁడువందలయేఁబదిమూఁడు గొరలు, వెట్టి వైదికునట్లు లోవెసఁగ ప్రశ్న
ముందుగలిపెదవా యని పుత్త్రుఁడిట్లు, నమ్మలక్కల యాత్మమర్యాద నరయు. ౩౫౩

శా. మున్నూటేఁబదినాల్గునా జగములో మూర్ఖుల్ విశేషించి వే
షౌన్నత్యంబున మీఱుటం గులముమర్యాదల్ విసర్జించి రా
జున్నట్లార్యుఁడు నార్యపోలికిని వైశ్యుం డంత్యజుం డర్యున
ట్లున్నానాగతులం జరించుటది చెల్లుం బండితాసహ్యమై. ౩౫౪

శా. మున్నూటేఁబదియైదగున్ స్థితికినిమ్ముందేని వేషంబుఁగై
కొన్నన్ గుడ్డల కేమిలోప మవినాకుంజిక్కవో యక్షరం
బు న్నేరం డతిగర్వియై తిరుగుచో మోసంబు వాటిల్లు నే
నన్నన్నచ్చెదు చెప్పవారెవరో యంచల్లాడు నా వెట్టికిన్. ౩౫౫

శా. మున్నూటేఁబదియాఱుగా మనుజు మోముంజూడఁగానే యితం
డిన్నాఁట న్వసియించువాఁడు కుల మి ద్దీవృత్తిలోవాఁడు నాఁ
జెన్నారంగను వేష ముండదయినన్ శ్రేష్ఠత్వముం బాసి పో
వు న్నవ్వం దలవంపులంద నది యొప్పు న్వెట్టియై పెట్టియై. ౩౫౬

శా. మున్నూటేఁబదియేడగుం బలువు రల్పుల్ గొప్పవేషంబుతో
డ న్నిల్వంగఁ బ్రమాదబుద్ధి నిటురండా యంచుఁ బీఠంబుచూ
ప న్నేనర్హుఁడఁగా నటం చపుడు దాఁపన్లేక సిగ్గొంది ప
ల్కన్నాఁడం దవమానమాఁగద వివేకుల్దాని శ్లాఘింతురే. ౩౫౭

శా. మున్నూటేఁబదియెన్మిదౌ నధికుఁ డున్మత్తాత్మవేషుండుగా
నున్నం గాంచు సగౌరవం బౌకట నెయ్యుర్బాంధవుల్ మెచ్చ ర
చ్ఛన్నంబైన స్వకాంతి దెల్ప ననుచున్ సాధారణాకారతం
గొన్నం గొందురుగా కగర్వు లది లోకవ్వెట్టిగా నెన్నరే. ౩౫౮

శా. మున్నూటేఁబదితొమ్మిదౌ నధికుఁడేమో దానుగొన్నట్టి యా
యౌన్నత్యస్థితి కల్పనెత్తఁ గడ దాయంజూడఁ దానల్పతం
గన్నం గాంచునుగాని యల్పు నధికుంగావింపఁగా నేర్చునే
యెన్నం డెవ్వరొ సంగిరీయధికృతిన్ హీ యంచు వెట్టేడ్చెనన్. ౩౫౯

శా. మున్నూటన్వదిరైయి తలిర్చు వృషభంబుం బోనివేషంబుతోఁ
డన్నక్కాఱువు లిస్సి నోరు మెదపండబ్బెత్తు శక్తుండు గాఁ
డన్నా యేటికి నీని కీ బాగరు వే యన్నేకయా వేప. మి
ట్లున్నా మీయెడ మేనునొప్పి యని తానూర్చుచ్చు నాపెట్టెనుక౯. ౩౭౦

శా. మున్నూటగ్వదియొక్కటౌ పలుకునే ర్మక్ష్మీలు వేషంబులం
జిన్న ల్పెద్దలుఁ బోవుపోకడలనేఁ జిత్రంబుల౯ వ్రాసి క్రిం
ద న్నిర్మాణచమత్క్రియ న్దెలిపి పాత్రం బొందు చేయం దలం
పున్న న్మానితి నిందుఁ దెప్ప నని యేమో పెట్టె వాక్రుచ్చిన౯. ౩౭౧

క. మున్నూటర్వదిరెండవుఁ, దన్నుం బలపఱుచుకొనఁగఁ దక్కిన ప్రాణిం
దిన్నం దిననూహించిన, నన్నరునజ్ఞాన మధికహాస్యాస్పద మై. ౩౭౨

గీ. మూఁడువందలయఱువదిమూఁడు తప్పు, గాదు జీవికి జీవిగాక మఱియొండు
గలదె బ్రాహ్మణులు దినుశాకములు ప్రాణు, లనఁదగదొ యంచు వాదించు నతనిపెట్టె.

క. మున్నూటఱువదినాలుగ, ను న్నాకాహారమునకొకో ప్రు బ్టెను భూ
మిన్నిఖిలజంతువులు నే, నున్నది యేటికని యొక్కఁ డూహింపఁడయే౯. ౩౭౪

క. మున్నూటఱువదియైదగు, చున్నది మమ్మనిన బ్రాహ్మణోత్తము లొకయేఁ
ట న్నములరె గజమస్తక, సన్నిభ మాగుమాంస మనుచు సరిపుచ్చుకొన౯. ౩౭౫

క. మున్నూటఱువదియాఱగు, నెన్నఁటి భగవంతుఁ డఖిలమృగముల సృజియిం
చె న్నరుఁ డన్నిటి దానెఱుఁ, గన్నేరక చంపి తిని యఘం బొడఁగూర్పఁ౯. ౩౭౬

క. మున్నూటగ్వదియేడిటఁ, బన్నగమంత్రమ్ము నేర్చి పాముపగిదినుం
ట న్నరుఁడు పొట్లకాయఁ ది, నన్నడకిన నవ్వు పెట్టె నానాగతుల౯. ౩౭౭

క. మున్నూటఱువదియెనిమిది, యెన్నఁడు హింసయని మదిని నెంచనివాఁడుం
బున్నమ నమహనఁ బెండిలిఁ, దిన్నది తప్పెఱచి యని విధిం గొనియాడ౯. ౩౭౮

క. మున్నూటఱువదితొమ్మిది, దున్నలు నెద్దులును జావఁ దోలాలిచికొనం
దిన్నం బాపముగా దగు, నన్నది విడనాడి చంపి యటుచేయ నగు౯. ౩౭౯

క. మున్నూటడెబ్బదియగుం, జిన్నప్పటినుండి పెంచి చివికినపసి మేఁ
పన్నేరక కటికకు విలు, చున్నరుఁ డని యొకట పెట్టె శోకించునయే౯. ౩౮౦

క. మున్నూటడెబ్బదొక్కటి, యెన్నఁడు చచ్చునిది కాఁపు లిచ్చుట యెన్నం
డిన్నాఁడె కొంద మని విష, మున్నఱలకుఁ బెట్టు దుష్టపురుషులకేడ్చు౯. ౩౮౧

క. మున్నూటడెబ్బదియురెం, డు న్నేర్పున నెఱిఁగి యట్టిడొంగల గృహము ల
మ్మన్నేర్పిరి పడుగొడ్డుల, నన్నా యని పెట్టెనవ్వు నాసమయమున౯. ౩౮౨

గీ. మూఁడువందలడెబ్బదిమూఁడు నాఁటిక, నెత్తు గంతయుఁ జొప్పున నత్తి మొత్తి
యుడుములను గోతిలోనింపి యూఁదఁబందు, లను వగిఁబెను సమయములను బొసంగు

క. మున్నూటడెబ్బదియునా, ల్గు శ్నేర్తురు విజ్ఞులెంతుఁగఁ గుక్కలు ఘోసచే
సన్నపుటిలుసొచ్చినఁ దోఁ, కన్నఁకిన పింప యునని కష్టుని మూలన్. ౩౬౪

క. మున్నూటడెబ్బదేనగుఁ, జిన్నంతలిటనుండి బోడు దెలిసి గుకొంబున్
సన్ననిగూఢునఁ జెంచిన, యన్నగులవినోదమునను వ్యాఖ్యానముగన్. ౩౬౫

క. మున్నూటడెబ్బదాఱగు, నన్నను ముక్తి నని కాకయాలుతం గుడగ
జ్ఞిన్నాటఁగట్టె నది పడు, ఛిన్నత గుడకాల హుతనిఁ గిల్పిషుఁజేయున్. ౩౬౬

క. మున్నూటడెబ్బదేడగుఁ, గన్నప్పుఁగుక్కలను బట్టి కాఁగెడుగంజిన్
వెన్నునఁబోసిన దుర్గతి, కెన్నాళ్లకు ముక్తియుండు నెంచెదు వట్టిన్. ౩౬౭

క. మున్నూటడెబ్బదెనిమిది, యున్నది సర్వజనసమ్మతోత్పత్తి పిం
సన్నం దోషము గట్టఁగ, నెన్నెమ్మల కిచ్చుబలు లనేక గ్రహణికన్. ౩౬౮

క. మున్నూటడెబ్బదెనుబదికె నొక, టినుపనము నయ్యసముగ ఘటించెదు సదియన్
నెన్నికల జంతువులఁగొనఁ, బన్నిన మురులాది బోనుపర్యంతంబున్. ౩౬౯

క. మున్నూటడెనుబదియగున్, దున్నల కొమ్ములకు నుక్కుడుస్నిన నవి కొ
మున్ననిన్నాళ్లు దుఃఖము, నన్నరులను గిట్టునను సలఁగెను పట్టిన్. ౩౭౦

శా. మున్నూటెన్బదియొక్కటౌ విసముప్పై ము న్నీఁగ కాల్పోసి యూ
సన్నాన్నాదుల ప్రాల దోషమునునాచార్యుల్ సదా యుంగనుల్
పన్నం గుష్ఠరుగార్త లర్భకుల నార్పం గాంచుచుం బల్కకే
యున్నం దీనికి నర్థ మే మనుచు నా యుస్మాద మూహించినన్. ౩౭౧

క. మున్నూటెనుబదిరెండగుఁ, బన్నుగ సారస్వతమునఁ బండితులు కవుల్
మున్నిటివారలు మొదలుగ, నెన్నికఁగనఁ జేసినట్టివెల్లను వ్రేత్తుల్. ౩౭౨

శా. మున్నూటెన్బదిమూఁడగు న్నృపుఁడు సంపూర్ణాఖిలామ్నాయముల్
హృన్నీరేజమునందు నిల్పి పలునావృత్తు ల్వచోవైఖరిం
బన్నంబు ల్తడఁబాటులేక నుడువున్ బ్రాల్సేయుచోఁ బట్టి వా
క్కన్నన్నం గనలేద తొల్లియనఁడే కౌటిల్యుఁడం చాడినన్. ౩౭౩

క. మున్నూటెన్బదినాలుగ, గున్నందిసులోబ్బవుండు గొనకొని యులటి
మ్మన్న తనచక్రబంధము, నన్నిలుపఁడె తిమ్మనయన నడకెడుపట్టిన్. ౩౭౪

క. మున్నూటెనుబదియైదగు, సన్నుతకావ్యముల యజ్ఞ స్వప్నములోనం
గన్నవి నుడివిన నందఱు, నున్నను లేకున్నఁ గలల నూటాడింపన్. ౩౭౫

క. మున్నూటెనుబదియాఱగు, నెన్నఁడొ పెద్దన్న పేఁటకృత్తి మశేషం
బున్నాఁడువఁ గర్త యెదుటికి, నిన్నాఁడును సైంధవంబు నెఱుకులఁ దేఁటన్. ౩౭౫

క. మున్నూటెనుబదియేడగు, నెన్నాఁడును గావ్యములను నింతులు చదువ
న్వెన్నంజపేయ నవయువ, సన్నుతి యొనరింప వెఱ్ఱి సహియింపదయేన్. ౩౭౬

క. మున్నూటెనుబదియెనిమిద, గు న్నారులు చదువుకొనఁగఁ గూడినకృతి యొం
దున్నదని యన్నియును బుగు, షోన్నతినే చెప్పుననుచు నొగి వెఱ్ఱి యనన్. ౩౭౭

క. మున్నూటెనుబదితొమ్మిది, యన్నియుఁ బురుషాంకితంబు లైనను స్త్రీలన్
మన్ననఁ "గ్రూరుఁడనయ్యా", నన్నేలు మటంచుఁ గీర్తనము సేయ నగున్. ౩౭౮

గీ. మూఁడువందలతొంబదిం బురుషుఁ డతివ, వర్ణనము సేయ నతివ దా న్రాయుకవిత
నతివ వర్ణించునే వింతయనుసరణపు, వెఱ్ఱిరా యని యొకవెఱ్ఱి విహసియింప. ౩౮౦

క. మున్నూటతొంబదియునొక, టన్నిలుచును వెఱ్ఱి కవి తపంబడ నదియే
మిన్నయని తప్పు ద్రోవల, కు న్నిలవగునట్టి పేర్చి కూర్చినయెడలన్. ౩౮౧

క. మున్నూటతొంబదియురెం, ట న్నొగులును వెఱ్ఱి యర్థములుదాఁక పటూ
క్తిన్నెఱపి పిదపఁ జేలవ, ము న్నీరసరచనఁ గథను మొదలిడి చెఱపన్. ౩౮౨

గీ. మూఁడువందలతొంబదిమూఁడు మూడు, నెంగు సప్తమ్యంతములు కీడ విడియుఁ బదునె
నిమిదివర్ణనలందున నిమిడినవియొ, యనుచుఁ బరిహాసమున వెఱ్ఱి యాడెనేని. ౩౮౩

క. మున్నూటతొంబదియునా, ల్గు న్నొక్కి వచింపవచ్చుఁ గుఱ్ఱఁడును గవి
తోన్నతికి నడుముగట్టి ధ, రన్నేలను భువి వసుంధరను నవని ననన్. ౩౮౪

క. మున్నూటతొంబదేను గ, విన్నెనని సుకవి వీక్షించుచు భాషా
భ్యున్నతికిఁ గృషియొనర్పక, యున్నది చెడఁగొట్టుకొను నోహో యనువెఱ్ఱిన్.

క. మున్నూటతొంబదాఱగు, నన్నిలోకంబు బుధగణనకుం దెచ్చెన్
వన్నెకు నెక్కుతి నని యొరు, ల న్నిరసించెడు మహాత్ములాఘువముఁ గనన్. ౩౮౫

క. మున్నూటతొంబదేడగు, నన్నందఱు గౌరవించి నాయొద్దికి రా
కున్నను వారికి బిచ్చము, సున్న యటంచుబ్బ భావశూన్యుని వెఱ్ఱిన్. ౩౮౬

క. మున్నూటతొంబదెనిమిదిఁ, గొన్నాఁడను బట్ట మింకఁ గొదవే యనుచు
న్నన్నును మిన్నును వెదకి క, ను న్నీచపుసేవఁ జదువును విడుచు నహహా. ౩౮౭

సీ. ఒకటితక్కువ నన్నూఱు నోరయువెఱ్ఱి, నల్పమేధావి పరిశోధకాగ్రగణ్యుఁ
డై రచించెడు రచనలయందుఁ గలుగు, లోపములఁ బండితులు చూడనోపనపుడు.

శా. నన్నూఱౌను బురాతనాంధ్రకృతుల న్నాల్గేఱు వర్ణించుటం
గన్న న్వారి కజీర్ణరోగముల నకాలంబునం బాధయుం.

డు న్నాఁ డెవ్వఁడు నావకాయఁ గొనిరాఁడుం దీన నానాఁడు లే
కున్నా నిల్వపదార్థము ల్దినుట తప్పో యంచు శోధించినన్. ౪౦౦

ఇది చతుర్థశతకము.

పంచమశతకము.

శా. నన్నాటొక్కటియడా మహాత్ముని మాటినాలోన విశ్వస్థఁ జే
కొన్నాఁ డాదినమాది నేఁటికిని సాగుం గొంచెకొంచెంబుగాఁ
జన్నాఁ డాకవి కాలిదాసు మును విశ్వస్తాన వేత్యాదిగా
నున్న ట్లింతుక చెప్పె నందు సభలోనూహా ల్పేలాగ్పంగడున్. ౪౦౧

గీ. నాల్గువందల రెండు నెన్నంగవచ్చు, పెట్టి గాఁ దాను సుకవీంద్రు సేవకపులను
సుకవులనకున్నఁ గ్పతికి లోపము గలటంచు, వెనుక ముం దేమి గన కన్న నేళయందు.

గీ. నాల్గువందలమూఁడు వింతయగుపెట్టి, పండితుఁడు తనజ్ఞానంబు వ్యర్థముగను
"బూజుమార్జాం"బనుచుఁ "ద్రోసిరా" జటంచుఁ, బ్రాస్తుఫుచ్చుటఁగనినవ్వఁబోవు నెప్డు

గీ. నాల్గువందలనాల్గు ప్రజ్ఞాని ననుచు, పెట్టిఁగను దానేమి విశ్వమునకు
నుపకరించెను దాను నేను నొకరూపు, గాదె యని యొక్క పండితుఁ గని హసించు

గీ. నాల్గువందలయైదగు నాల్గుముక్క, లష్టసిద్ధంబుగా నేర్చి యాలుబిడ్డ
లను విసర్జించి సన్న్యాస మనుసరించి, బంధువులపంచ తిన్నెలు పట్టితిరుగ. ౪౦౫

క. నాలుగువందలయాఱగు, నేలును గాపాయములను జెప్పాలు ముక్క
ద్దాలను గ్రాలఁగ యతినని, వాలాయము ధనికుబంధ్లపయి నడయాడక్. ౪౦౬

క. నాలుగువందలయేడగుఁ, గాలముఁ గ్రహములు నంత్య కాలముఁ దెలుపం
జాలుదు నని ధరిఁ జేయను, జాలకుఁ డాత్మగతి యెఱుఁగఁ జాలఁ డని నగన్. ౪౦౭

క. నాలుగువందలయెనిమిది, కాలం జెయి విగ్రిచి మేఘగంభీరముగాఁ
జాలఁగఁ జెప్పును నీతుల, నాలాగునఁ దాను జేయఁ డను పెట్టి గనన్. ౪౦౮

క. నాలుగువందలతొమ్మిది, పోలన్ దుర్గర్వమునను భూప్రజలను బ
ద్యాలిని దూషించెడుకవి, నాలను గావించు పెట్టి యద్దాఁ డటంచున్. ౪౦౯

క. నాలుగువందలపది యగుఁ, జాలం డొకపనికిఁ జేయఁ జాలెడువారిం
దేలిక నిందించును గలి, కాలమురా యనుచు మూర్ఖుఁగని విహసింపన్. ౪౧౦

క. నాలుగువందలపదునొకఁ, డాలరి కల్పించు గాథ లన్నియు నమ్మున్
బాలిశుఁడు దైవమా వినఁ, డేలా నామాట లని వహించును వికృతిన్. ౪౧౧

గీ. నాల్గువందలపందొమ్మిదు నాఁడుకాళి, దాసునకు భోజునకు వారతరుణి యొకతె
యుండెనని దాసిగూర్చివ్రాసెను దురగ్రంధ, ముల నహాయని దుఃఖించి ముడుఁగుపెట్టి.

గీ. నాల్గువందలపదుమూఁడు నన్నపార్యుఁ, డిల్లుగాల్పించె భీమువ్యాకృతి నడంచెఁ
దనకు గౌరవహానియౌం చని వచింత్రు, పొత్తముల వ్రాయుదు రిటంచుఁ బొగులునేని

గీ. నాల్గువందలపదునాల్గు నగును బెద్ది, భట్టు వ్యాఖ్యానమొనరించి ప్రతిభ తండ్రి
కిచ్చెనని చూచినట్లె యిసీ జగంబు, మూర్ఖవాక్యంబులకు మోసమును భజింప. ౪౧౪

గీ. నాల్గువందలపదునైదు న్యాయమాడుఁ, గవుల మాటలుమోసినఁ గవు లగుదురు
బహుకవీంద్రుల భరియించువారు కవు ల, గుటకు నాలోచనం బేలొకో యటంచు.

గీ. నాల్గువందలపదునాఱు నాకవిత్వ, మిందుఁ దప్పులువట్టుఁడంచిచ్చి చెత్త
పొత్త మందిది తప్పన్న బుస్సుమనుచుఁ, బడుచుఁదనమును జూపునన్నాని దగును.

గీ. నాల్గువందలపదునేడు నలుగురైదు, గురు యథామతి బాగని జరపిపుచ్చ
వారు మెచ్చిరి యోగ్యతాపత్ర మిచ్చి, రనుచుఁ బొంగెడు దుష్కవి నావహించు.

శా. నన్నూఱుం బదునెన్మిదౌ గవులలో నంగల్గుసన్మార్గముల్
కన్నం డెంచఁగలేక మిన్నకయ తాఁగూర్చుండఁ డన్నింటికిం
దన్నే చూడు మటంచుఁ దుష్కవితల్ తండోపతండంబు లు
త్పన్నంబొందఁగఁ జేయుఁ బెద్దలకుఁ జూపం డాత్మగర్వంబునన్. ౪౧౮

క. నన్నూఱుఁబదియుఁదొమ్మిది, పిన్నలు కవులమని లేచి పెద్దలపోలెం
దిన్నగ నెఱుఁగక నేరక, చిన్నతన మ్మెఱుఁగలేక చిందులు ద్రొక్కన్. ౪౧౯

గీ. నాల్గువందలయిరువది నయవిహీనుఁ, డుచిత మెఱుఁగక లక్ష్మణుఁ డుర్విజామ
నోహరుండని నందసూనుండు రాఘ, వుండనుచు వ్రాయుఁ గృతుల దుర్బుద్ధికతన.

క. నన్నూటిరువదియొక్కటిఁ, దన్నెఱుఁగని గర్వగరిమ దర్పకబాధల్
వెన్నునకు లక్ష్మికిని గల్గఁ, గన్నిర్మింతురు ప్రబంధగతులం గుకవుల్. ౪౨౧

క. నన్నూటిరువదిరెండను, నున్నతి నెఱుఁగని కుకవి వచోవైరస్యం
బౌన్నత్యమంచు నసమును, నన్నిహితముసేయుఁ గవితఁ జప్పనిగాథల్. ౪౨౨

సీ. నన్నూటయిరువదినాల్గింటి కొక్కటి తక్కువయౌ పెట్టి తనరుచుండుఁ
గోకిలపైఁగూసి కుముదమిత్రునిఁ దిట్టి గాలికి నెగఁబడి కంతుఁ గంచఁ
బలికి చిలుకపయిఁ బాడులుగొల్పి కె యుపాలంభ మని పరవశతఁ ద్రెళ్లఁ
జేసి తనవికారచేష్టలు విరహుల పైఁ బెట్టి కుకవి విద్వత్ప్రరేణ్య
గర్హితముగ నల్పగాథలలోఁగూడ, విరసవిరచనంబు విశదపఱిచి
నవ్వఁబడును మూఢు నామాటవినఁ డని, మానసిక విచారమూని సభుడు. ౪౨౩

గీ. నాల్గువందలయిరువదినాల్గు చెల్లఁ, దరుణమునఁ బట్టినాదుల దలఁపఁజేక
మొట్టమొదట నష్టాదశమున బురాద, వ్యసనము సేయ ముగిసె చెప్ప సయిఁ యనుచు.

శా. నన్నూటిర్వదియైదగుం గుకవి దానంబందు రాధేయు వి
ద్యన్నన్నయ్యను గాంతిఁ జంద్రముని సత్యంబందుఁ గాంతేయుఁగా
వన్నెల్చెన్నెలపద్య మొక్కటిని జెప్పన్ దాత యుప్పొంగి వీఁ
డన్నట్లింతటివాఁడనౌదు నని విద్యంబిచ్చి లాలించినన్. ౪౨౫

శా. నన్నూటిర్వదియాఱగుం గుకవి హీనప్రాభవుల్ సార్వభూ
భృన్నాథుం డవశేషరాజమకుటశ్రేణీమణీమండలా
ద్యన్నీరాజితపాదపద్ముఁ డవు నాఁ దబ్బిబ్బుగా నిక్కి యి
చ్చు న్నాలు గ్గవి కాఁతఁ జేమిగని యంచు న్నవ్వ నావెట్టికిన్. ౪౨౬

శా. నన్నూటర్వదియేడగుం సుధని చెంతం దుష్కవుల్ నిచ్చలుం
జన్నంబో చిగురో గ్రహించుచును నిచ్చెం గంధమాత్రంగసం
పన్నంబౌ నమితార్థమంచుఁ బొగడన్ వారెట్టులో వచ్చి నిం
ట న్నారీమణిఁ జూడఁ దేటపడు బండారంబు సర్వంబు నాన్. ౪౨౭

శా. నన్నూటిర్వదియెన్మిదింటఁ గవి కాంతావర్ణనాసంగతిం
గన్నుం గాలును గేలు మోము కచముం గంఠంబు నొంచేమి రొ
ల్లన్నీచంబుగ వస్త్రహీనగతి నల్పంబైన శంకింప కె
న్నెన్నో రీతుల వ్రాయు సాహసము గాదే యంచు ఖేదించినన్. ౪౨౮

శా. నన్నూటిర్వదితొమ్మిదౌ కవి సతింగన్నెత్తి వీక్షింప కి
ట్లున్న న్భావ మదెట్టులైన రుచిగానున్నంచు నూహింప వెం
డు న్నీలాభ్రము కొండపై గగనముండుం గ్రిందఁ ద్వీపంబు మీఁ
ద న్నాగం బెగఁ బ్రాఁకునంచు నతివింతల్ వ్రాయున స్తైంచినన్. ౪౨౯

క. నాలుగువందలముప్పది, బాలురకుం జదువుచెప్ప బడిరొజ్జలకున్
నాలుగుబడులున్ గుణితము, చాలఁగ రావనుచు వెట్టి సంతాపింపన్. ౪౩౦

క. నన్నూటముప్పదియునొక, టన్నది నెగడును గురుఁడు పదార్థ మెఱుఁగకే
చిన్నలఁ జదివించునురా, యెన్నఁడుఁ బుస్తకము ముట్టఁడే యనిపలుకన్. ౪౩౧

క. నన్నూటముప్పదియురెం, డన్నది యొకవెట్టి యొజ్జ యమరము చెప్పం
దిన్నెల బడులం బాలుర, కు నోరెటుతిరుగు ననుచుఁ గుందుచుఁ జక్కన్. ౪౩౨

క. నన్నూటముప్పదియుమూ, డన్నిసువుల కర్థ మెడపడన్ గీర్వాణో
క్తిన్నెరుపుదు రయవారికె, తిన్నఁగఁ దెలియని పటంచుఁ దిసమాకనొందున్. ౪౩౩

గీ. నాల్గువందలముప్పదినాల్గు బోధ, నమ్ము సరిలేక బాలుఁ డేవ్వానిఁ గనిన
బడికిఁ బోకున్న గంజిగావడులు వేసి, మోసికొని పోవునని గుంజుకొనును నహింతు.

క. నన్నూటముప్పదేనది, గున్నఁడు చదువఁడని గోడమగ్గి చేయుచు
పన్నవ్వుచుఁ దలకెక్కని, తెన్నున నేర్పఁదగునంచుఁ దప్పిరి దిద్దన్. ౪౩౫

క. నన్నూటముప్పదారగు, చున్నది చెప్పినదిలేక దయతోడ నిన్
జిన్నలు పంతులుఁ గొమ్మకుఁ, దిన్నఁగ ప్రేలాడఁదీయుమనిరప్పుడు గనన్. ౪౩౬

క. నన్నూటముప్పదేడగు, నెన్నాళ్లు పఠింప మొపటికెక్కదు నీకున్
గన్నానికోపమున గురుఁ, డన్నా కోదండమెత్తునా యనిపలికెన్. ౪౩౭

క. నన్నూటముప్పదెనిమిది, టన్నిలువబడి యాటవిడుపుదినములలో నే
పున్నమ యమవసగాను గా, కున్నను సెలవిచ్చు నొజ్జ మెచ్చుచు నెన్నన్. ౪౩౮

గీ. నాల్గువందలముప్పదినాల్గు మీఁద, నైదవది పెట్టి యుత్తరించి వ్రాయుమనుచు
గిలుకలంచును సొమ్ములు గిలుబులాడు, కొందరిసువుంతి దెబ్బలు కొండ్లు వేలన.

క. నన్నూటనలువదింటను, జిన్నంబోవుచును నిల్చి సీకంటకము
చున్నడిదె మలుఁగునాలిక, యున్నాఁ డని చదువుదినిని యరవం గనుచున్. ౪౪౦

క. నన్నూటనలువదొక్కటి, యున్నది బడిపంతులగుటం బొనిపయున్నంబన
చు న్నిసుఁగులతో నడుచును, నున్నంగని యొజ్జనవ్వు గని నిన్ను నను. ౪౪౧

క. నన్నూటనలువదిరెం, ట న్నరు లవ్వాని కేవిటంగొనునను నే
తిన్నెనొ బడిపెట్టు నటం, చున్నిరసన నొజ్జలనముఁ జూచిన సేమమున్. ౪౪౨

క. నన్నూటనలువదిమూఁ, డన్నది నాఁటికిని నేఁటి కావిధమున నే
యున్నదిరా పంతులుతన, మన్న మనోవ్యాధి విబుధనంటినఁ దోఁచున్. ౪౪౩

గీ. నాల్గువందలనలువదినాల్గు గుంట, యోనమాల్ వ్రాయునదిగాదు యొకటికైన
పెట్టి తగవర్లతో నూరిపెత్తనంబు, నడపుగురువులఁ గని పెద్దనఖ్య పుట్టె. ౪౪౪

క. నన్నూటనలువదేనగు, నన్నిగుణదిక్కృతికి జనంబులు నిండం
పన్నెలపుచేసి విడిచిన, యన్నిరసగర్వవిఖ్యాతి యనియురము. ౪౪౫

క. నన్నూటనలువదారగు, తిన్నెలపై బడుల యొజ్జ లేరి వినిపింగా
భ్యున్నతిఁ బాటలుఁ బద్దెము, ల న్నిలుకడ నూరి బిడ్డలను విడువ నే. ౪౪౬

క. నన్నూటనలువదేడగు, చున్నది హరికథలు చెప్ప నొగి గంటికి మా
మిన్నందు నాట్యశాస్త్రము, ను న్నవకవనంబు గనకుసుం టెరగనన్. ౪౪౭

క. నన్నూటనలువదెనిమి ద, గున్నాటకసంఘములను గొన్నాళ్లున్నం
తన్నేన నాటకము వ్రా, యున్నిపుణుఁడె ననుభవమున ననుభవించెన్. ౪౪౮

గీ. నాల్గువందలనలువదినాల్గునైను, వెట్టి యొసఁగారు దేవకీవిభుఁడు నకల
ఘుండు రాధామనోభిరాముండు రాముఁ, డా సీమ ౪౪౯

క. నన్నూఱేఁబదిలో వ్రా, యన్నేరఁడు శిసల ధధల నరియంజాలం
డెన్నఁగ రా వ్రేండేటికి, నున్నలు రెండేల యనుచు నూన్యవ్యాపయతఁగ. ౪౫౦

శా. నన్నూఱేఁబదియొక్కటిం జడుఁడు మానం బెట్టి నేమయ్యో నీ
సున్నల్ రేఖలు చేతగావొ పనిమాల్చుఁగ వ్యర్థవాద్యం బటం
చున్నే వీడి లిఖింతు సందిమ విసంఘుల్ దుష్పదగ్రామముఁగ
గొన్నంబోఁ డిది చేతనైన పనియో నీయంచుఁ దానవ్వెడుఁగ. ౪౫౧

క. నన్నూఱేఁబదిరెండగు, చున్నది యెవ్వనికి నెట్టు లూహాపథమం
దున్న నదియెల్ల లోపల, కు న్నేర్పెడునట్లు సభల గోడోవరింపఁగ. ౪౫౨

శా. నన్నూఱేఁబదిమూఁడగుం గుకవి గంటం బానుఁ జేఁబూని చే
రు న్నీవింద్రుఁడ వెందు నన్నిటఁ గుబేరున్మింతు వం చర్థి పో
నిన్నెవ్వారిటు పిల్చి రంచుఁ బలుకన్నీమీఁద నేనిష్పుడే
సున్నల్మాఁడిడి పక్షమల్లెవ నటంచున్నించి వాయాడినఁగ. ౪౫౩

శా. నన్నూఱేఁబదినాల్గు లోభి కవికిం దమ్మంబు ధర్మంబు చే
యన్నేరం డది దోషమం చనేఁగు పద్యంబొక్కటిం జెప్పినఁగ
నన్నేరా విషమాక్షరంబు లిడి మన్నంజూడవం చీసడిం
చు న్నేర్పోఁ గద తప్పకోలఁదనముంచున్నప్పు నావెట్టియా. ౪౫౪

శా. నన్నూఱేఁబదియైదు తొల్లిన్నృపులం బాండిత్యవైదగ్ధ్యసం
పన్నుండే చని కోరువాఁ డతనికిఁగ నున్నించి కావ్యంబు నీ
యన్నిర్వాహకమాచునుండె నివు డోయఁగ సర్వులుం గోరుమం
బన్నంబు ల్వలుప న్మగించుకొని రావ్యాపాగమం చెన్నినఁగ. ౪౫౫

శా. నన్నూఱేఁబదియాఱగుఁగ ధని కవి న్నారీతినే కష్టినై
న న్నీకీగతి పట్టవంచుఁ గవివైన న్మష్టియా పొమ్మనఁగ
విన్నంబాటునఁ బోవుమఁగ హరిహరీ విద్వాంసు నీకాలమం
దున్నిర్మించితి వేల యంచడలు చోఁ దోతెంచు వెట్టింగనఁగ. ౪౫౬

శా. నన్నూఱేఁబదియేడగుం జగతిలోన న్నామ నల్లుండు నా
కన్నండుఁగ బహుమానమీయ వని దౌహిత్రు న్విచారింప వం
చున్నీకూఁతున కంగదంబు ఖిడవంచుం బెట్టు కష్టంబు ల
ల్కన్నానాఁటికి బెట్టు పట్టుదలలుం గయ్యంబులై మించినఁగ. ౪౫౭

శా. నన్నా శ్రేఁబదియొన్మిదో సహనము న్నాకేమి యయు న్నాను యీఁ
డున్నన్ లాంఛనముల్ త్యజింపఁ దగవె ట్లోపరో బవల్ నవ్వరా
నన్నుం బిల్వఁడు రూక కోక యనఁ డన్యాయ్యం బటంచు న్సదా
యెన్నో రీతు నల్లుఁ డెప్పుడును గర్హింపం గనుంగొన్నచోన్. ౪౧౮

శా. నన్నా శ్రేఁబది తొమ్మిదో జగతిలోనం గల్గునాచారముల్
సన్నంబౌ నిఁక నల్లుఁడన్న పదమే స్వాగస్యహీనం బగున్
వన్నుం బట్టి యకీర్తి నాకగు నె పూనం బొమ్మటన్నట్లు పె
ట్టు న్నానావిధబాధ లల్లుఁడని యెళ్లు న్వెట్టి చింతించినన్. ౪౧౯

శా. నన్నాటర్వది నేను గాశికరుగం గా నుంటి శీఘ్రంబుగా
నిన్నా అంపుఁడు మంచితోడుగల దీరేని స్సరే నేఁటితో
నన్నున్ విస్మృతినొందుఁ డాత్మజను మీనారాయణం బంపి మీ
రెన్నండేఁ గొనిపొండు మానుఁ డని యేమేమేని రక్షించినన్. ౪౨౦

క. నన్నాటర్వదియొక్కట, గున్నెనిదివఱకు నల్లుగుణము లవెల్లం
జిన్న యొకపాత్ర మమరిచి, యు న్నేఁడిటఁ బల్క దాని యుచ్ఛ్రాయ మడఁగన్.

శా. నన్నాటర్వది రెండను న్నరులలో నానావిధంబై వచిం
ప న్నల్వు ర్వనిలేనిపాటు యుడికింపం గింకచేఁ దిట్టుచున్
సున్నం బంచన నూదినా కల మనన్ సోలన్న నందేమి యౌ
తన్నన్నట్లు స్వనీచకార్యస్మృతిచేతం గొందఱ ల్లాడినన్. ౪౨౧

శా. నన్నాటర్వది మూఁడగుం బలుకుచో నానావిధాభ్యాసముల్
విన్నావా మఱియేమి కావునను గోవిందా కుడా నేను జ్యె
ప్పన్నీకర్థముగాదె చూడు మిదిగో బాగున్నదా యోయి వ
చ్చిన్నీ దైవము మేలుచేయు నగునా చెప్పుండు నా నెల్లెడన్. ౪౨౩

సీ. నన్నాటయుఱువది నాలుగగును దుర్భ్యాసముల్ నరులు జిహ్వతునగఱచి
కొనుట మీసంబులు గొఱుకుట యొడను చేవాసన చూచుట వాతెఱ యిగి
లించుట గోరులు లీలగాఁ బంటనొక్కుట గోళ్లు మీఁటుట కూరుచుండి
పాదమాడించుట పలుమాఱు చంకలోఁ దొడలోనఁ జేపెట్టి పుడికికొనుట
బుజ మెగురవేత కన్నుగిర్పుటయు ఘటక, గించుటయును గొంతుకను సవరించుకొనుట
ముక్కునొక్కులు చిటికెలు ముక్కుటయును, గలము చెవినిడి త్రిప్పుట గఱచుటయును
. నన్నాటర్వదియైదగుం దెలివి భగ్నం బయ్యు వాక్శుద్ధి యు
త్సన్నం బయ్యు మనస్సు నిల్వకయు మంత్రంబుం బఠింపన్ పనా

సన్న్యాసాసుము చేయు శాస్త్రులను దత్కల్పిత్తి నుప్పించు నూ
ద శ్నైత్రంబుల పంజనంబు లిడ సేత్రిభ్రిలిఁ ధాఁ జెప్పినా న్. ౪౬౫

శా. నన్న్యాటర్వ్యదియాజుసు న్నినములోసం గట్టు వేగిల్లుల
పొన్నుశ్వాండిని దాగి భస్మముగ నేస్వల్పిఁ గాలింపఁగా
మన్నన్ బంగరు సేయువచ్చు నని కొంపల్లిగా సన్యముల్
సన్న్యాసు ల్గొన నేవ్యసాది ముఖవాసన్నాప్తి యా వెట్టికిన్. ౪౬౬

శా. నన్న్యాటర్వ్యదియేడుగా వేలు బంగారం బ్రకల్పింపునా
యన్న్యాతా సునిరాము సమ్మసు మనన్ హూం తేకపోలేసు వా
రన్న్యారంమను విశ్వసించు నెపుడే నొక్కండు త్రిత్రిత్రి సా
ఖ్యాన్నత్వ్రమ్మును గన్నవానిఁ గన కాకాంక్షించుచు వెట్టిగాన్. ౪౬౭

శా. నన్న్యాటర్వ్యదియెన్నిడి చను సువర్ణప్రక్రియా ల్లింపో
సన్న్యాసు ల్మియుఁ జేరనేల యెపుడే సంసారిసాన్నాస మే
లన్నం బాములవాఁడు పుష్పములఁ జేయున్లేవో నాఁ వెట్టివిం
గొన్నం జేతను నిల్వ వ ల్లగుటు లో సల్పించఁ గాంక్షిం త్రసన్. ౪౬౮

క. నన్న్యాటర్వ్యదిలోమ్మిప, గున్ని యోగంబు గాల్లి కున్నెక్కినఁ బో
వన్నెరదు దరగాకడ, కున్నడుపుపుటంచుఁ జెప్పు గురునమ్మినపోన్. ౪౬౯

క. నన్న్యాటడెబ్బనగుఁ దా, నున్నది యని నమ్మి చేయు నొకఁడుపుం జే
కొన్నదితే దని తలఁపక, యున్నది ముందనుచు వెట్టి నూఁగాపింగన్. ౪౭౦

క. నన్న్యాటడెబ్బవోకటగుఁ, బన్నగములు గఅవ నరుల బ్రదికింతు ననం
గొన్నారె వారిమాటల, నున్న స్వత్యంబు విడుతురో బుధులనఁ జేన్. ౪౭౧

క. నన్న్యాటడెబ్బదియూరెం, డన్నది జ్ఞానోపదేశ మని యజ్ఞానుల్
కన్నియల మోసపుచ్చుటఁ, గన్న న్నిన్నకయ యుండుఘను నలమికొనున్. ౪౭౨

క. నన్న్యాటడెబ్బదియమూఁ, డున్నది వంచనము పేర నద్రిక్తముగా
నెన్నివిధంబులఁ జెప్పిన, నున్నానని తోఁచు మునిగియుకుండఁగ నెందున్. ౪౭౩

గీ. నాల్గువందలడెబ్బదినాల్గువస్త, కమునఁ గ్రయవిక్రయంబులఁ గలుగుతూని
కలను గొల్లలమోసము ల్గలగలపులు, మాటమెలఁకువలును నిండు మాటుకొనును.

క. నన్న్యాటడెబ్బదేనుగ, మన్నం బెడ్డలును గలిపి మంచి వటంచుం
గన్నలుగట్టు బేహారుల, సన్నిధి నెల్లపుడు నిలుచు సాధారణమై. ౪౭౫

క. నన్న్యాటడెబ్బదాఱగు, చున్నది యొకదానిఁ జూపి యొక టిచ్చుటలో
నన్నతుల కొఱుకత్తఱుం, డన్నెర్పున మోసగించునటనలయంచున్. ౪౭౬

క. నన్నాటడెబ్బదేడగుఁ, గొన్నస్వామి కాంచిదిగను గొనిపోయినయం
తన్నిచుకంపుగొట్టెడు, విన్నమ్మపున సరిగీలమ్ము బేరుల నేర్పుల్. ౪౭౭

క. నన్నాటడెబ్బదెనిమిది, యున్నది నాన పొట్టఁబోవ నడపిరపుఁ గొనఁబో
వన్నీరసంపుఁ గొంపిరియు, నన్నట్టులు చేయు సెట్టినావ్యస్థతి యుదర్యౌఁ. ౪౭౮

క. నన్నాటడెబ్బదికిఁ బయి, నన్నవహరిమితము నెట్టి నష్టము నస్టం
బున్నను మీకెత్తు నటం, చు న్నిజభావమున కెచ్చుచొన్నాన నన్నౌఁ. ౪౭౯

క. నాలుగువందలయెనుబది, కోలం గాను నమ్మ దాని కొంచెస్తునముఁ
బ్రాలుఁగఁ బ్రస్వకోలం గాను, గోటునను మానకన్ను బోపికొలబోఁగలౌఁ. ౪౮౦

క. నన్నాయెనుబదియొక్కటి, నిన్న నె వచ్చినది నమను నీకొంకైటెఁ
దెన్నులు చూచెద వాడుక, యున్నన్నదు పరుల కన్నసొప నాలన్నౌఁ. ౪౮౧

క. నన్నాయెనుబదిరెండగుఁ, గొన్న పలుకె యున్నచుంటిఁ గ్రొత్తగదిని రా
నున్నది స్థలసంకోచం, బన్న ఘటనం బనుచు రెట్టి నగ్గున నొసఁగౌఁ. ౪౮౨

క. నన్నాయెనుబదిమూఁడగు, చున్నది పెస [illegible] వెలు గలిపిం
చున్నానె యడుగ నాయున మున్న పటించును వడిబడి యున్నాటలముండౌఁ. ౪౮౩

క. నన్నాయెనుబదినాలుగు, సోన్నారయు మున్నె సాల నికెడ స్వకృపతలం
దున్నటపు మోసకృత్యము, లన్నానాగతులఁ జూచి లన్యలం బన్నౌఁ. ౪౮౪

క. నన్నాయెనుబదిదైదునఁ, బొన్ననఁ బిత్తళియు రాగి పోసుగు [illegible]
విన్నాణంబులు విశదము. గు న్నరులకు లక్కఁగదగు పనులు విన్నౌఁ. ౪౮౫

క. నన్నాయెనుబదియాఱగు, చున్నది మనమిచ్చినట్టి సున్నిగ్ధపుటం
లు న్నాఁచికొనుట యట్టులు, మున్నను మాదిగలు పెట్టి మాటలాడనిపౌఁ. ౪౮౬

క. నన్నాయెనుబదియేడగు, సన్నని వస్త్రములు సేయ సంచకరం బీ
యన్నెనె తెచ్చి దుప్పటి, కన్నులు సాలీఁడు పులుము కాలంబునకౌఁ. ౪౮౭

క. నన్నాయెనుబదియెనిమిది, ము న్నేయటిఁగియును పోనపోయిన జనవిా
యన్నివిధంబుల పనివాం, డ్ర న్నెరిచినట్టివారు ప్రవాసింపఁగదౌ. ౪౮౮

క. నన్నాయెనుబదితొమ్మిది, పన్నగఁ బైగతులఁ బరుల పంచిందుటగా
కెన్నితెలంగుల యిలలో, నున్నని తము దామె మోస మొనరింపకొనడౌ. ౪౮౯

క. నన్నాటతొంబదియగుం, గన్నులు గలిగియును నంసుగతి సటియించం
గన్నడవఁగలిగి యావిటి న, టన్నౌఁ ఘనకాంతుఁ బొట్టకై లోకమునఁ. ౪౯౦

క. నన్నాటతొంబదియునొక, టన్నది కానునకుఁ బాము సటుతర దాల్చౌ
మాన్నె త్తి నోటఁగొట్టుకొ, న న్నెత్తిని గొంతు విడికొన న్నిగ్గిఁడిగ్గౌ. ౪౯౧

క. నన్నూటతొంబదియు రెం, డన్నది ముంజ్ఞేపయిఁ బండి యోపలఁ గుంప
ట్లన్నిలిపికొనుచు జబ్బున, కున్నయలయఁ బనుట తెలిసికొనఁబడు నెంగుణ్. ౪౯౨
క. నన్నూటతొంబదియు మూఁ, డన్నది తల యిసుకలోన సహించికొనుట మీఁ
దన్నిప్పుల ప్రాయిపెట్టుట, యెన్నఁ డుసు లాండితెంపు కదుపు పోతుపున నగుణ్. ౪౯౩
గీ. నాల్గువందలతొంబదినాల్గు వెట్టి, తిండిలేనన్న నొకమూలఁ దండి చావ
కంగనయుఁ దాను వెలువడి యంగడులకు, సూత్రషాపాణబంధనా పాత్రు నొందు. ౪౯౪
క. నన్నూటతొంబదైదిటఁ, దిన్నని యంగములు విటిచి తికమకగా ని
ల్చు న్నాలుక శూలము గ్రు, చ్చి న్నిడుపగు కత్తిఁ గుత్తిఁ బొనుపుకొను శివా. ౪౯౫
క. నన్నూటతొంబదారిట, నెన్నెన్నియు ఱాళ్లు మ్రింగు నేగుశిలంబుల్
ది న్నేత్రంబుల సూదులి, డు న్నాసాగ్రమునఁ నిడుకొను స్తేసల్. ౪౯౬
క. నన్నూటతొంబదేడగు, నున్నది యాచనకు నాశ కొకయం తనిలే
కున్నను దరిద్రు స్థితి సం, పన్నుని కెఱుకపడనున్నసట్టున జగతిన్. ౪౯౭
క. నన్నూటతొంబదెనిమిది, యిన్నెవి యాచనకుఁ గాక యేసిద్ధుఁడే నం
చున్నిఖిలవస్తువులుఁ దిను, చు న్నగరములందు సభలఁ జొచ్చునయులగ. ౪౯౮
క. ఏకోనపంచశతమగు, నేకారుట ధనికుఁ గాంచి యారస మొత్త
న్నాకింత యీయఁ డడిగిన, నేకృతి కదుగక యొసంగు నీతం డనినన్. ౪౯౯
క. ఏనూఱుపొలుచు లుబ్ధుం, డీనేరం డనుచెన్నుఁ బన సెట్టి నవరుచుల్
దానైనఁ దినం జాలఁడు, వీనికి నర్థకిని గలచ భేద న్మానుదుర్. ౫౦౦

ఇది పంచమశతకము.

షష్ఠశతకము.

గీ. అయిదువందలయొక్కటి యఖిలరోగ, ములను నొక్కటిచేసినంగాని మూలికాన్వి
తంబు సిద్ధోపదిష్టంబు తడయు నుంచు, వేగిరింపుఁ డొంగ చను వెట్టి. ౫౦౧
గీ. అయిదువందలరెండు దివ్యౌషధంబు, రాజ్యమును నిల్పు నిది చదువ రాజనసును
బుత్త్రుఁ దుద్భవమయ్యె నపుంసకులకు, వంధ్యలకు సేవ్యమును వెట్టి వైద్యునందు. ౫౦౨
గీ. అయిదువందలమూఁడు మాయౌషధంబు, వెల సరస మొక్క నెలదిని ఫలము లేక
పోయినను మందుఁ బంపించివేయుఁ డిచ్చి, పంపెదము మీధనం బను వైద్యు వెట్టి. ౫౦౩
గీ. అయిదువందలనాలు గీయమృతతుల్య, సిద్ధసంకల్ప మేమియుఁ జేయు దంత
దిన్న రుచ్యము పిల్లలు దీని వాడి, పోయిగాంతు రనియెడు గూఢార్థ మగును. ౫౦౪

సీ. అయిదువందలయైదగు పంటౌషధంబు, నూఱువత్సరములక్రిందనూజీవీడు
ప్రశ్నపుచేయుటచే నేనుసంగ్రహముచేసి, నాఁడనని నల్లమట్టియుండల నొసంగె. ౫౦౫
గీ. అయిదువందలయాఱు మాయయ్యతాత, చేతఁ జేయించినారు మాజేటివారు
డబ్బుకక్కుఱితిని మీకిడసున తెచ్చి, నాఁడె నన నెత్తిఁతాయి మందమతి గొనిన.
గీ. అయిదువందలయేడిది యష్టమూర్తి, యొక్కమూలను గోసిన నొక్కరోగ
మునకు మందని యెనిమిదిమూలలున్న, రంగుతాతిని జూపునార్భటము నమ్మ. ౫౦౭
గీ. అయిదువందలయెనిమిది యడుగడుగున, కొక్కశ్లోకంబు చదువుచు నూబిలోనఁ
బానకము గల్పి యమ్మి తుపాకిత్రేటు, నకును దొరకని వైద్యుపంచనకుఁ బట్టు. ౫౦౮
గీ. అయిదువందలతొమ్మిది యధికనాశ్ర, యించి నీమూలమునను జీవించువాఁడఁ
గాగితము వ్రాసియిమ్మనఁ గాలఁదన్ని, కసుఁగదా యని యట్లిచ్చు నతనిఁబట్టు. ౫౦౯
గీ. అయిదువందలపదియగు నస్మదీయ, మాతులులు వాగ్భటుని మేనమామకొడుకు
లకును మిత్రులు నాఁటిలోలంబరాజు, నాకు సాక్షాత్తు తాత యన్నజ్ఞలాడ. ౫౧౦
గీ. అయిదువందలపదునొకం డగును వైద్య, నిరుగుపొరుగుల వసియించు హేతువున నె
వేత్త నని విఱ్ఱవీఁగుచుఁ బేరులమ్మి, పొట్టపోసికొనంజూచు పురుషునంటి. ౫౧౧
గీ. అయిదువందలపండ్రెంట వ్యాధిగుర్తు, పట్టఁజాలఁడు మాత్రకుఁ బాళి మెఱుఁగఁ
డెఱుఁగఁడు విఱుగుడులు దీని కెంతసేప, టంచు బలురోగముఁ గుదుర్ప నడ్డువచ్చు
గీ. అయిదువందఁ పదుమూఁడు హానికరము, లైన నాభిని ఖర్జూరమనుచుఁ బసుపు
కొమ్ము రీతిని పాషాణము మ్మదించి, యొకరనిద్దఱఁ జంపి వైద్యుఁ డగునేని. ౫౧౩
గీ. అయిదువందలపదునాలు గగును శిష్య. గొట్టముం దెమ్మనెడు వైద్యకోవిదుండు
మసల శిశుమారియను సహస్రమారి యగుచు, శవమునకుఁ గొంత చేయూఁత నల్పెనేని
గీ. అయిదువందలపదునైదనందు వైద్యు, నార్తు లడిగెద రేరోగ మనుచుఁ గాక
దాపుణము తగ్గుటపఁ గాను దయగాభాస్క, రమ్ముఁ జేప్పుఁడటంచుఁ జిత్రమ్ముగాఁగ.
గీ. అయిదువందలపదునాఱునందు రోగి, నిన్నఁ గాఁకరకాయలు దిన్నకతన
శ్లేష్మకారకమయ్యెను శీతభేది, నల్లపొట్టమ్ము లిమ్మను నాటువైద్య. ౫౧౬
గీ. అయిదువందలపదునేడునందు వ్యాధి, దొరకువడ కొహటించు సందుగ నపథ్య
ములను జేయుదు రెవరినేఁ బిలిచికొండు, తీయమందులఁ లేవని తిరుగఁబడిన. ౫౧౭
గీ. అయిదువందలపదునెన్మి దందెవేసి, కొన్ని చేతులు చాలించికొన్నపిదప
నేను జేపట్టి యొకమాత్రలోనె లేవఁ, దీసినాఁడ నటంచును దెల్పుచోట. ౫౧౮
గీ. అయిదువందలపందొమ్మిది నల్పరోగ, మైనఁ బెద్దగఁ జెప్పి నే నౌషధంబు
చేయువలయును దెమ్మని చిల్లరగను, దినదినంబును గడియించు తెరువునందు. ౫౧౯

గీ. అయిదువందలయిరువది యగును దీని, కొంతసే పింతలోనఁ పగ్గించు దోమ
పంచితంబును దెచ్చెదఁ బట్టి రూక, లిందనుచు గుంజుకొనిన వైద్యుండుఘనము. ౫౨౦

క. ఏనూటిర్వదియొక్కటి, దీనికి భయపడకుఁ జేసు దెలిసితిఁ గిటుకి
ద్దానికిని మందుఁ జేసెద, మానినపిద పిండు రండు మాపటి కనినన్. ౫౨౧

శా. ఏనూటిర్వదిరెండగుం బెరటిచెట్టైన్నండు మందౌనె నే
స్లేనా ప్రక్కనె పెద్దపేరుగలవానిం బిల్చినా రౌరయం
చానాఁడే యనుకొంటిఁ జూచిదిగ నాహస్తంబు పంపెంత రే
గానింజేయదు చేతినాడె మది ముఖ్యంబంచు బేరంబిడన్. ౫౨౨

శా. ఏనూటిర్వదిమూఁడు దాంభికులు పు ష్మేమూర్ఛి రీన్వ్యాధికై
యేనాఁడో యొనరించి దాఁచినవి దా మింతైనఁ జేయంగలే
వానాఁ డప్పుడె నూటి వేయఁదగు వైద్యంబన్న సామాన్యమా
నేనీమాడకె మేడగట్టెదనె పోనిం డంచు వంచించినన్. ౫౨౩

శా. ఏనూటిర్వదినాలుగౌ వలదు నేనిచోటికి న్రాను పొం
డే నాబోఁటియొ నాకుఁ జిక్కఁగలఁ డేనిన్నాళ్లుగా నుండినన్
నే నెట్టిండనొ కొంత చూచినను దా నేరాఁడె మిమ్మంపుటల్
నేనేదో పనిమీఁద బోయితి ననుండీ యంచు భాషించినన్. ౫౨౪

గీ. అయిదువందలయిరువదియైదు పంచి, కట్టునకు తాపమున్నది గడియగడియ
కెల్లచోటికిఁ బోఁగూడ దెల్లివత్తు, నవసరంబైన రాత్రిరం డనుచుఁ బలుక. ౫౨౫

గీ. అయిదువందలయిరువదియాఱు రేపు, సంతలోన గ్రంథాణ్యపుసరకులు గొని
వలయు నేమైననిండు మీజ్వరమునకును, మందు కలువానసైచితి నందు లేని. ౫౨౬

క. ఏనూటిర్వదియేడగు, మానాయన యాజ్ఞ, బేరమాడను బియ్యం
బీనాఁటి కుండు రాతిరి, నేనూరికిఁబోదు నింట నీవలయు ననన్. ౫౨౭

క. ఏనూటిరువదియెనిమిది, యీ నాచేమాత్ర-యమృత-మగునది నిన్నన్
జేనూటి చేసి యుంచితిఁ, గానీ యది యొకరికౌఁ అనుఁగా నని బొంకన్. ౫౨౮

క. ఏనూటిరువదితొమ్మిది, నేనందును గోపపడకు నీరసపడినా
వీనాతేహము దినరా, దా నీవే మీయఁగలవు-ధర్మమున కనుచ్. ౫౨౯

గీ. అయిదువందలముప్పది యన్నిరోగ, ములకు దీని నె లోనికిఁ బుచ్చుకొనిన
వజ్రదేహంబు గాదొకో వట్టినోటఁ, దినిన నిర్బాధకం బని తెలుపు నపుడు. ౫౩౦

క. ఏనూటముప్పదొకటగుఁ, దానొక్కరి కీయవలయు దానిం దీర్పం
డీనేరఁడు నాసొమ్మని, పూని యొరునిదిట్టు నతనిపోఁడిమి యొందున్. ౫౩౧

గీ. అయిదువందలముప్పది యవల రెండు, వెలయు నొకవెట్టి తనతప్పు వెలికిఁ దోఁప
నంపఁ గప్పుచు నొరుతప్పు లుఱక యొప్పు, తీర్పరులఁ బట్టుకొని యతితీవ్రముగను

క. ఏనూటముప్పదియుమూఁ, డౌను గురుండనఁగ లేక యభ్యాసముచేఁ
దానే తనంతవాఁ డగు, నానిపుణుండైన చోరునం దగుధృతికిన్. ౫౩౩

క. ఏనూటముప్పదియునా, ల్గౌ నెవ్వరిఁ జూడకుండ నతని కతండే
పో నేర్పు నంధకారము, లో నొక్కరుఁ డెఱుకలేని లోయలనడువన్. ౫౩౪

క. ఏనూటముప్పదేనగు, నేనాఁటను బడులు లేవు హితగురువులు తే
రేనోట వినునో నేర్పులు, స్తేనుం డతినిపుణుఁ డగుట తిలకించినచోన్. ౫౩౫

క. ఏనూటముప్పదాఱగు, నేనని యొరులకును జెప్పకే దొంగయుఁ దా
మానవుని పగిది మెలఁగుచు, నానావిధచౌర్యములజనము వంచింపన్. ౫౩౬

క. ఏనూటముప్పదేడగు, నేనిమిషమునందు దొంగ యేయింటికిఁ గ
న్నానం బోదును మఱిగు, ప్మాన న్వశ్చైద నటంచు మతియించుకొనన్. ౫౩౭

క. ఏనూటముప్పదెన్మిది, యౌ నొక్కనిమించి యొక్కధూర్త వినోద
శ్రీ నెఱపి పట్టపగళ్ళే, గానంబడ కెల్లవస్తుగణము హరింపన్. ౫౩౮

గీ. అయిదువందలముప్పది యైనవెనుక, తొమ్మిదగుఁ గన్నపుంగత్తి దొరకునపుడ
యుండుకతమునఁ గన్నగాఁ డొక్కనాఁడు, గత్తి మఱవఁడటం చనుగాథ పుట్టె.

గీ. అయిదువందలనలువది యన్నయెడల, వెలయును బ్రదర్శనంబు లెవ్వలనఁ జూప
రద్భుతంబుగ సంధిసేయంగ నొదుగు, కత్తి యిట్టిదటంచుఁ జిక్కకయ యేమొ.

క. ఏనూటనలువదొక్కటి, గా నేఁజూచితిని మద్దికాయవలెనె ము
క్కోనములు దేరఁ జివరను, జేనేఁడు బెత్తెఁ డగుఁగత్తి చిత్రంబన నా. ౫౪౧

క. ఏనూటనలువదియురెం, డౌ నొక్కఁడుఁ గత్తిఁజూడ కాలోచనపై
నానాగగనాపసథము, లానైపుణిఁ గట్టఁ జూచి తంచు వచింపన్. ౫౪౨

క. ఏనూటనలువదియుమూఁ, డౌ నూతనచోరుఁ డాయుధావాప్తికినై
మానేఁడుబొగ్గులు డబ్బుల, తో నిశఁ గోలిమినిడిచనుఁ జతురత మెఱయన్.

క. ఏనూటనలువదియునా, ల్గౌ నలకమ్మరియు నుదయమైనం గని యె
వ్వానికిఁ దెలియకయుండం, గా నొసరిచి యిడును రాత్రి కమటమున నసన్. ౫౪౪

క. ఏనూటనలువదైదగు, నేనెటి నొరులెఱుఁగకుండ నీపనిచేయుం
డా నలకమ్మరి యని యెవ, రేనిం దలఁతురొకో యనుచు నేడ్చెడు వెఱ్ఱిన్. ౫౪౫

గీ. అయిదువందలనలువదా ఱగును బెద్ద, పులియదిగో నన్న నిదిగో నీవలది తోంక
యనెడువారలెగాని యీయవని వ్రాస్త, వంబు నరయ రటంచని వనరువెత్తి. ౫౪౬

గీ. అయిదువందలనలువదే డగుదొంగ, తనను నలరాత్రి కదుఁ బ్రేమఁ జల్లిపోతె
దతిని రక్షించు దొంగలతల్లి కేడ్వ, భయ మటంచన పీడ సహాయమునుసుసు. ౫౪౭

క. ఏనూటనలువదెనిమిది, యా నిసి నొకవీథికేగి యరసెడుచోఁ దే
బూరంగట్టిన నేడ్చుట, మాని కృశింపంగ వెఱ్ఱి మఱిఁగినయేనిన్. ౫౪౮

క. ఏనూటయేఁబదికినొక, టూనంబగు వెఱ్ఱి యెన్నియున్నను ధనమే
గాని స్పృశింపనిదొంగను, మానుగ సమయమది యొక్కమాఱు భజింపన్. ౫౪౯

గీ. అయిదువందలయేఁబది యగును జీఁక, టిని బరులయిండ్ల వెనకి పెట్టినది తీయు
చాడ్పునను సర్వమును గొని చప్పుడేమి, చేయుకయ చనుచోరుని చిత్రచర్య. ౫౫౦

క. ఏనూటేఁబదియొక్కటి, యా నుద్యోగములు లేవొ యధికారము లే
దో నమలరాదొ పుల్లెలు, చీనిసియం దర్థహారణచింతలు తెగడన్. ౫౫౧

క. ఏనూటేఁబదిరెండగు, నౌనో కాదో యటన్న యర్థంబునకై
నానాభావనలు చీఁకటి, లోనంబడి యేడ్చునే ప్రలోభము కలిమిన్. ౫౫౨

క. ఏనూటేఁబదిమూఁడగు, నానుం గనుస్పృష్టి యంజనాదికమున సం
త్రైనను భటులకు దొరకక, పోనుండవె మందులనుచు బోధించెడుచోన్. ౫౫౩

క. ఏనూటేఁబదినాల్గుం, గానెన్నదు రుల్కపడెడు కాలంబునఁ గా
లూనినచోఁ గలయిసుమును, బానుప్పైఁ జల్లి స్వపితు వంచింతురనన్. ౫౫౪

క. ఏనూటేఁబదియైదగు, గానంబడినట్టి వస్తుకాండం బెల్లం
దానుగొని యెట్లుదాఁచునో, యే నెరి సొమ్మగునో యంచు నెంచెడునేనిన్. ౫౫౫

క. ఏనూటేఁబదియాఱగు, మానిసి చడివట్టి గోడమాటున డాఁగం
బో నూతఁబడిన చోరుని, కానాఁడును బుద్ధిరాని కాశ్చర్యముగాన్. ౫౫౬

క. ఏనూటేఁబదియేడు ని, శానాథుఁడు గ్రుంక సర్వసాహసముల మా
ర్గానఁబడి "బడితివాద్యవి, ధానమున" న్నరులదోఁచు తస్కరుచర్యల్. ౫౫౭

క. ఏనూటేఁబదియెన్మిది, యానొకరిద్దఱను గ్రామమంతయు దు
ర్మానమానూననిందవడు లో, కానం గ్రహచారమనుచుఁ గలఁగెడునేనిన్. ౫౫౮

క. ఏనూటేఁబదితొమ్మిది, యా నుత్సవములను బగటియందే మ్రుచ్చుల్
మానుగఁ దిరుగుటఁ జూచియు, మానమి నిశ నట్టిపని ప్రమాదం బనుచున్. ౫౫౯

క. ఏనూటఱువదియాబరి, కానిం గొని బ్రదుకు నానగండల బ్రదుకి
స్సీ నిందకు నిలయమ్మగుఁ, దానును దత్ఫలముకతనఁ దామని యగుటన్. ౫౬౦

క. ఏనూటఱువదియొక్కటి, యా నొక్కొక సెలఁత యత్త పెట్టిననగల
స్నానమున నపహరించిన, మానిని నగలాత్మభర్త మఱుఁగుపఱచినన్. ౫౬౧

క. ఏనూటయిరువదిరెండగు, జ్ఞానాపేతమగు శిశువు కాయంబున వి
జ్ఞానులు నగలందొడిగి యు, ధీనము గావించిరేని తెక్కలిగమికిన్. ౫౬౨

క. ఏనూటయిరువదిమూఁడగుఁ, బూనిక నొరుబిడ్డ ముద్దుముచ్చట లని దు
ర్మానలు గొని యెుపలంగల, వానిని హరియింప సర్వవాంఛానిరతిన్. ౫౬౩

క. ఏనూటర్వదినాల్గగు, మానిను లాకకొంద చెరవుమార్గము గాఁగన్
నానాభరణంబులు గొని, స్తేనులు హరియించి రనుచుఁ జెల్పిరయేనిన్. ౫౬౪

క. ఏనూటయిరువదియైదగు, నేనాఁడును నెరవు దెచ్చి యిడికొను టది చే
దేని మర్యాదకు వెలి, తానో యెరవులవి బరువులన నెఱుఁగఁదొకో. ౫౬౫

గీ. అయిదువందలయిరువదియాఱు పగటి, చుక్క రేచుక్కలను బోలుచోరు లవని
మాటలనె మోసపుచ్చు కైలాటకాండ్రు, వర్తకులు వారి ప్రక్కఁ బోవఁ గడుహాని.

గీ. అయిదువందలయిరువదేడగుచు సూత్ర, ములను సంధులు నర్థసముచ్చయములు
బహుళపక్షాగమంబులు స్వార్థపరత, లెన్న మ్రుచ్చిమి వ్యాకరణోన్నతిఁ గను.

క. ఏనూటర్వదియెనిమిది, తానొక్కనియొద్ద నేర్చి తనకంటె గురున్
హీనునిగాఁ జెప్పుచుఁ బ్ర, జ్ఞానష్టిం దిరుగు మోసగానిం గలఁచున్. ౫౬౮

క. ఏనూటయిరువదితొమ్మిది గా నొక్కని ప్రక్క హంసకాకీయోపా
ఖ్యానముగ మెలఁగి కన్నులు, గానక భుక్తాలయంబు గర్హింపనగున్. ౫౬౯

గీ. అయిదువందలడెబ్బది యగును గురువు, గారు మర్మముచేసిరి కాంచి వెలికిఁ
దెల్పుచున్నాఁడ రంపని తెలివిలేని, పనుల ధనమార్జనముచేయు పలుగువెట్టి. ౫౭౦

క. ఏనూటడెబ్బదొక్కటి, యతా నొక్కని సూడి వృద్ధినంది యనిశమున్
వేనోళ్ల నతనిఁ బొగడచు, నేనూహలు మార్చికొంటి నిపుడని తెగడన్. ౫౭౧

క. ఏనూటడెబ్బదియురెం, డౌ నవసరమాని విడువ నాచార్యుఁడు నే
నేనిపుణతఁ గనిపట్టితిఁ, గానియెడం జగతి లోటుగాదే యనినన్. ౫౭౨

గీ. అయిదువందలడెబ్బదినంటి మూఁడు, పొలుచుఁ గనువెత్తి నరు వెనుపోటుగాఁగ
దృష్టిదోషాఖ్య మది యెన్ని యేని తెలుఁగు, లగును గొన్నింటి వివరింప నవసరంబు.

క. ఏనూటడెబ్బదియునా, ల్గౌను సదాపరగృహముల నట్టాడుచుఁ ద
ద్ధనవులనో మానవులనో, పూనికఁ గన్నెత్తిచూచి పోఁదలఁచు నెడన్. ౫౭౪

*గీ అయిదువందలడెబ్బదియైదు కంటి, దెబ్బ తప్పినను గంటిదెబ్బ తప్ప
దనెడుసామెతగా విషమాత్ము లగని, రేని చెడుఁ గొన్నివస్తువుల్ వృద్ధిలేక. ౫౭౫

---

* కంటిదెబ్బ=లాతిదెబ్బ-కంటిదెబ్బ—కన్నుదెబ్బ.

గీ. అయిదువందలడెబ్బదియారు కంటి, కంటెఁ జేతాఁగు చిప్పగి గలుగు పాగు
కాయ యొక్కఁడుగొనినఁ గాయ దింకఁ, జేసిపెట్టును ముసలుఁ బ్రసిద్ధ సుమము.

గీ. అయిదువందలడెబ్బదే డగును బాలు, పితుసుచుండంగఁ జూడఁ బేఁటిసని నువెలఁ
జేయు నెగఁజేఁపు క్రిందను చెడును గొడ్డు, చిట్టెఁడీయదు గంపెఁడునిట్టు దన్న.

క. ఏనూటడెబ్బదెనిమిది, యెూ నొక్కనిసృష్టిపడిన నావుపొదుగులో
మానెఁడుపాలకు నడ్డెఁడు, గానంబడు రక్త మిది ప్రకాశము జగతిన్. ౫౬౮

క. ఏనూటెనుబదినొక్కటి, యెూను గొఱంతగఁ బచించు నవసరముల నె
న్నాసినొ కన్నుపడంగను, బోసది నీరుగనొ పెద్దపుర్వ్వాలుగానో. ౫౬౯

గీ. అయిదువందలయెనిమిది యగును జిత్ర, సృష్టి తొఁబెట్టు నస్నంబుఁ దృష్టిగా న
మృతసమానముగా నేరికేని వొరులు, పెట్టునది చూడ నోపదు శాస్త్రితల్లి. ౫౭౦

క. ఏనూటెనుబదియొక్కటి, యెూ నేత్రముకంటె మిగుల హస్తముకంటెన్
మానవుఁడప్పనంబున, జానొక దోషంబు సర్వసామాన్యముగాన్. ౫౭౧

క. ఏనూటెనుబదిరెండగు, నేనూరికిఁ బోవునపుడు నీవెందుకనం
గానేరదు కార్యంబని, మానసమునఁ బుట్టుశంక మాటి యుక్తముగన్. ౫౭౨

క. ఏనూటెనుబదిమూఁడగు, నేనీతినమునను లేచి యెవ్వరిమొగము
గానంగానో యిట్టివ, మానం బయ్యెనని చెప్పుమాటలు వినినన్. ౫౭౩

క. ఏనూటెనుబదినాలుగు, మానవసర్పనముకంటె మాటలదోషం
బౌను బ్రయాణముపట్టునఁ, గానంబడు చానిఫలము కడుఁ బేగమునన్. ౫౭౪

గీ. అయిదువందలయెనుబదియైదు మీర: లెక్కడికి వెళ్లుచున్నార లెప్పుడువత్తు
రనిన విఘ్నంబు గావుట నన్యులెగు, నప్పుడెదురుగ రారు మాటాడ రదసి. ౫౭౫

గీ. అయిదువందలయెనుబదియారు పిదప, నెవ్వరేమందురో యని యింతిముందు
వచ్చి బిడ్డకుఁ దెందు పావడకుఁబట్టు, పసుపుఁ గొమ్ములు దెమ్మని పలుకఁ బతిని.

గీ. అయిదువందలయెనుబదే డగును నరులు, పరులఁ గనుఁగొని చేయునప్రలాప
మునకు నాక్షేపమను పేర ముఖ్యవిషయ, ములను గొన్నింటిఁ దెల్పుట మోసగాదు.

క. ఏనూటెనుబదియెనిమిది, యెూనస్టావక్రుఁ డంగజాకృతులను హా
స్యానుకృతిం డొంపొడుచుట, దీనం బలుదెఱఁగులుండుఁ దెలియవలసినన్. ౫౭౬

క. ఏనూటెనుబదితొమ్మిది, యెూ నెంతప్రమాణముంటి నని తన్నెఱుఁగం
డైనను బొడుగరిఁ ద్రాడని, జానోజీ యనుచుఁ బొట్టిఁ జక్కటులడువన్. ౫౭౭

గీ. అయిదువందలతొంబది యాలయముల, దేధనమును ముచ్చిలు దిట్ట దొంగ
తనము చేసినఁ బుట్టు నిర్ధనుఁడుగాఁగఁ, జాతకమ్మని ధర్మము ల్వాలికొనెని. ౫౭౮

క. ఏనూటతొంబదియునొక, టౌ నొక్కని కెంతవానికైనను గొంచెం
బూనముగఁ బల్కకుండిన, చో నిద్దురపట్టకుండుచో ప్పురసికనన్. ౫౯౧

క. ఏనూటతొంబదియురెం, డౌ నుదరంభరుఁడు నవ్వ నాయతజఘనుం
గానంగ వెనుకబరుపని, తానెక్కినబండి కఱకఁ దలఁపండైనన్. ౫౯౨

క. ఏనూటతొంబదియుమూఁ, డౌ నూనె మెఱుంగుగొప్ప టార్యను జొల్లెం
బూనినవాండాకిని నగు, నేని న్నొసగసులకుఁ గాలపుఁదియా యనుచున్. ౫౯౩

క. ఏనూటతొంబదియునా, ల్గౌ నుబ్బినబుగ్గలతివ యవటీటను ఘూ
కానూన దీర్ఘకంధగ, న్యూనతఁ బొడగన్నపట్ల నులుకుచు నుండున్. ౫౯౪

క. ఏనూటతొంబదే న్గౌ, పీనుఁడు గొల్లాయఁగట్టుఁ బిఱుఁదులు దిగవం
చానఁగ నవ్వినఁ బౌరుఁడు, జానపదుం గేలిసేయ సంసిద్ధముగాన్. ౫౯౫

క. ఏనూటతొంబదా ఱవ, ఘానింగని యాశుకవి వితాయని నవ్వన్
ధీనిధిని యాశుగాని ను, హానాటకకర్త నట్టిహాసము సేయున్. ౫౯౬

క. ఏనూటతొంబదేడగుఁ, జీనాంబరధారిఁ గాంచి చిఱునవ్వునఁ బ్రా
చీనాచితిస్వదేశవ, సానుఁడు సఖుఁ జూచుచున్ దిసంతులుగొట్టున్. ౫౯౭

క. ఏనూటతొంబదెనిమిది, యనా సలగూర్జరిఁ గేరళాంగన ద్రవిడ
స్త్రీని యువని శిష్టహిం, దూ నయమార్గనిధి నలనానుస్మృతిని నగన్. ౫౯౮

క. ఏనూటతొంబదింటికిఁ, జైనొకతొమ్మిది వహించు భావముఁ బఱఁదుల
న్నానాపమానపద్ధతి, మానింపక చేయుహాస్యమార్గము తెల్లన్. ౫౯౯

గీ. ఆఱువందలు చెల్లు బాల్యమున ముద్దు, కొఱకుఁ దండ్రులఁ దాతలఁ గోరతిట్టు
మనుచుఁ జేర్పుగు రేని క్రమాభివృద్ధి, నదియ యగుఁ గూసువిద్య గా నర్భకులకు.

ఇది షష్ఠశతకము.

సప్తమశతకము.

గీ. ఆఱువందలయొకటి విద్యార్థులన్య, బలపములు లేఖనులును జాఁపలును దొంగి
లించి పట్టుపడక నాకులేవె బలప, ములును గంటము లనుచును బూకరింప. ౬౦౧

గీ. ఆఱువందలరెంటిలో నన్యపుస్త, కంబు హరియించి నెగులియాఁకలను నాఁచి
పొరపడి సిగ్గునడి చెడుదురు దురభ్య, సనములను బాలుగని వెట్టి చాటిచెప్పు.

గీ. ఆఱువందలమూఁడుపాధ్యాయుచపర, యొత్తుకొనిపోయి మాయమ్మ యిచ్చె ననుచు
బొంకి పేరున్నఁ దెలుఁగక బుద్ధిహీను, లపహాసనదుర్వచములపా లగుదు రేని. ౬౦౩

గీ. ఆఱువందలనాలుగో నరయ నొకరి, వస్తువుల బాలకుండు చే వాసినంతి
పెద్ద లర్థార్థులై పెటుకీథి నస్యుc, జూచినను బాలు నాటించుcటూడ సినన్న. ౨.౦౪

గీ. ఆఱువందలయై చిత్రార్థములను, జూప నవి తానుహారియుంచc గాను నాని
లూదవc జేసెదు తలcపను నొజ్ఞగాక, నిషుసులు తేను నెల్సంనిc వేయునట్టి. ౨.౦౫

గీ. ఆఱువందలయారు కన్నట్టిదెల్లc, సనసె ంనల నూనంచుc మcని నాని
కొఱకు బహుకష్టములc బడి కొసంగసాగు, నోర్వలేమిని గుందుచో నొప్పునట్టి.

గీ. ఆఱువందలయేడగు నల్లవాని, సన్న నని తేను తనకని యోప్పచాల
కిరుదెఱంగుల వగచెడు హీనుమనసు, వట్టిపాలార్చు నట్టి నుస్పష్టముగను. ౨.౦౬

గీ. ఆఱువందలయెనిమిది యాలుగునొక్కొ, పరులవిత్త మాటంచును బరిగణించు
కెదురుచూచుటచే బుద్ధిహీన మగును, దానిచేc బుట్టువెఱ్ఱి కొంతయును జగతి. ౨.౦౭

గీ. ఆఱువందలతొమ్మిది యగుచు వెఱ్ఱి, యెద్దియో లోపముండిన యదియు బట్టు
వసతిలే కూడనింబాడు ప్రజ్ఞ యదియు, కారణం బగుచుండు సాధారణముగ. ౨.౦౮

గీ. ఆఱువందలపది ఘూడనగును దాను, మొనదునను లేకపోయిన మిత్రులనును
జిన్నతలతోడc బుట్టిన చిన్నవాండ్ర, చేష్టలను నారితండ్రు బచేష్ట లనసి. ౨౧౦

గీ. ఆఱువందలపదునొకం డగునుదైన, మానసుకూలముగా నుండుకొరకు కిల్ల
వారివలె నాకు వలయు నైశ్వర్య మనుచుc, బాటుపడి వ్యర్థుc డగునాని భ్రాంతి వెఱ్ఱి

గీ. ఆఱువందలపండ్రెండు వ్యర్థకూన్య, నాదముల నాలకించి యూసప్రలాప
మాచరించుచు సద్బుద్ధి యాచరింప, నారటంపడ బుద్ధివికాస మగును. ౨.౧౨

గీ. ఆఱువందలపదునమూcడగును ధనికుc, డాఢ్య సాహిత్యముండియును సమాగుదాcట
కాలరుల మాట దుష్కార్యజాలకృతి క్వ, మాన మొఱcగక చెడు పరాధీనువెఱ్ఱి.

గీ. ఆఱువందలపదునాలు గగును హంస, లేదు కలిలోన సింహంబు లేదు కాకి
కాదిదియు వేఱుపక్షి నిక్క మగునవిగ, తించె ననుచును దలతిక్కు తిరుగకున్న.

గీ. ఆఱువందలపదునై దసంత మొదమె, గలదు తెలుగ సటలచు నుపాఖ్యానతిc
గన్నుcగానక పాపినంగడము లెఱుcగ, కయును విహరించు సుబ్బుద్ధి కయుప్రగాదె.

గీ. ఆఱువందలపదునాఱు వ్యవహరింపc, బడు ధనాఢ్యాళి లేవడిపటునc నసను
నదివలయు నిద్దివలయు నం చందరాని, కోరుకుల గోరునానుగాని జేయుచుండి ౨.౧౬

గీ. ఆఱువందలపదు నేడు వ్యర్థ లన్య, విత్తముపతీప్రలోభంబు వలcదు లన్య
విత్తముపకప్రలోభంబుc జిత్తమందుc, గలిగియుండుట యాశనాc గాంచుc వెఱ.

గీ. ఆఱువందలపదు నెన్మి దగు నహర్ని, శంబులు దరిద్రులు మనోరథంబులc గడ
పcగను వారిచ్చిరేని యీపట్ల నర్థ, వంతుcడను గాసె యని వృథా చింతసేయు.

గీ. ఆఱువందలపందొమ్మి దగును వలఁచు, కొన్నవన్నియు వచ్చునా యెన్నఁడైన
వచ్చు రాకుండు హానితోపాటు విన్క, నై ప్రయత్నింపకుంట నిరాశయనఁగ.
గీ ఆఱువందలయిరువది యగుఁ బరార్థ, మందుఁ గాంక్ష యొనర్చుట యాసలేని
వాఁడుగఁ డొక్కఁ సన్యాసివంటివాఁడుఁ, గాంక్ష సేయుఁ బరార్థసంగ్రహము పొందె
గీ. ఆఱువందలయిరువదొం డగును బదుల, వలనఁ దాఁ గోరుసర్వంబు వచ్చినట్టి
వస్తువులపైని బెఱయిాఁగ వ్రాలనీక, కాచుకొని యుండువానికాంక్ష కగునింద.
గీ. ఆఱువందలయిరువది యావలరెండు, చనును నాకంటెఁ గలఁడె యైశ్వర్యవంతు
డంచుఁ దను నన్ను దర్శింప కర్థఘటిక, యుండలే రను చిత్తసమున్నతికిని. ౬౨౨
గీ. ఆఱువందలయిరువది యందుమీఁద, మూఁడు నాకంటెఁ జదివినవాఁడు లేఁడు
డొక్కశుద్ధి యయినను వాఁడు విధిలేదు, నన్నుఁ జూడక యని గర్వనటన దెలుప.
గీ. ఆఱువందలయిరువది నంటి నాల్గు, విస్తరిల్లును వాఁడెంత వీనిధనము
వీని విద్యయు నెంత నావెనుక నిలువ, నర్హుఁడే యని యెల్లర నవమతింప. ౬౨౪
గీ. ఆఱువందలయిరువదియైదు నీవు, చేయునది యేమి-చెప్పుకో-చేతనైన
నేను లేపేగి సభలోన నిప్పుకాయ, వాట మొనరింతని తిరుగఁబాటు సేయ. ౬౨౫
గీ. ఆఱువందలయిరువదియాఱు వీస, వాఁడు ఘనకాంక్ష సేయు స్వాభావికముగ
సర్థవంతుఁడు నీచమార్గానుసృతిని, గాంక్ష సేయుట తగదని కానకున్న. ౬౨౬
గీ. ఆఱువందలయిరువదేడగును స్వల్ప, వేతనంబులచే ధనస్పృహ యొనర్ప
న్యాయదీక్షితులైనపరార్థ్య లధిప, లర్థమాశించి లంచంబు లందుకొనిన. ౬౨౭
గీ. ఆఱునూటిర్వదెన్మిది యగును దమకు, లంచములు మాటలాడఁగా నుంచుకొందు
రాంతరంగికు లొక్కని నధిపు లంచు, లోన గుటకలు మ్రింగు నలోభివృత్తి. ౬౨౮
గీ. ఆఱునూటిర్వదితొమ్మి దగును నీదు, పక్షమొనరింపఁ జెప్పెదు వారికిచ్చు
నది యటుంచుము నాకెంత యనుచు సంగ, డిని సమారాధనము సేయు ఘనుని బ్రదుకు
గీ. ఆఱువందలముప్పది యధిపు వనిత, జగతిఁ బాలింపఁజను భర్తసన్నిధాన
వర్తులకుఁ గోళ్లఁ గొనిరంపు వచ్చునపుడు, నేయిదెం డూళ్లలోన దండియని చెప్ప.
గీ. ఆఱువందలముప్పదొం డధిపుఁ డింటఁ, గుడువఁ బిల్చినచేలుల చెంగులనుగల్గు
ముడియ విప్పెదునట్టి యప్పుడతి ముడియ, విప్పునా సుప్రసిద్ధికి వెలయుఁ బేరు.
గీ. ఆఱువందలముప్పది కవల రెండు, మాధవుం డడిగింప శ్యమంతకంబు
వేసిరోకనింద నన్నయ భీమకవిని, విన్నదియు లేదు నిందలు వేసి రెట్లు. ౬౩౨
గీ. ఆఱువందలముప్పది కపట మూఁటఁ, బాముపను నంతభయమందఁ డాముగొన్న
రాజునకుఁ దెల్పకెటు గవిరాఁగ నాత్మ, కుదవిచెడకుండ నని మంత్రి భయమునందు.

గీ. ఆఱువందలముప్పది యవలనాల్గు, పండితుఁడు వచ్చె నేని భయాన్విత మెఱుఁగఁ
జెప్ప శాస్త్రానపండితుఁ డిప్పు డిసము, యమని పిఱికితనమ్మున సంజసేని. ఉ. ౬౪

గీ. ఆఱువందలముప్పదిరైదు దగస్త్రియ్యఁ, దద్రియాభివృద్ధి నడఁచు కోపవశ్యతంబు
వృద్ధికిని రాఁదగినశిష్యు నేపునొజ్జ, యడఁగఁద్రొక్కుట కాక మాహాత్మ్యమంబు.

గీ. ఆఱువందలముప్పదా ఱధికునొద్దఁ, దనకుఁ గలచనవునఁజేసి తగినవాని
గుణము లవగుణములుగఁ జేర్కొని యపండి, తుం డెఱుంగాను దాఁ జెప్పుచుండు సేని

గీ. ఆఱువందలముప్పదే డధిపునొద్దఁ, దనకు వచ్చెడునది నొల్లకొనుచు నొరులఁ
గూర్చిచెప్పుటకుఁ గుధి జంకు నొకవేళఁ, గినిసి తన కిచ్చుదానఁ దగ్గించు టిది యొ.

గీ. అఱువందలముప్పది యవ్వలనెని, మిదియును నధికారంబుచే మట్టిపడును
బిచ్చగాండ్రన విజ్ఞుల వెడఁగుఁదనము, తెలియ రహ్వారియుద్యోగబలము సుమ. ఉ. ౬౮

గీ. ఆఱువందలముప్పది యవలఁదొమ్మి, దధికృతులు తమ్ముఁ బండితులాశ్రయించు
టాత్మగౌరవహేతువం చరయ కర్థి, విధమునం జొక్కఁజొచ్చుట వెకిలితనము. ఉ. ౬౯

గీ. ఆఱువందలనలువది యర్థపుండు, పండితుని దీవనల గ్రహింపం దలంచ
కాసవడుఁ బొగడించుకో నాత్మయందుఁ, తద్జ్ఞు లద్దాని పెంగలి తన మనాఁట. ఉ. ౭౦

గీ. ఆఱువందలనలువది యొకాలనొకటి, యఖిలవిద్యల మఱపులేనట్టి శాస్త్రి
వచ్చినపుడెల్ల నెవరని ప్రశ్నచేయు, ద్రవ్యవంతునిఁ బట్టు సరాకుసత్తి. ఉ. ౭౧

గీ. ఆఱువందలనలువది యవలరెండు, బ్రహ్మరాక్షసిపట్టినవానియింట
దండమున నున్నగుడ్డలు తగులఁబడువి, ధమునఁ దోఁచుట చిత్తవిభ్రమ మటంద్రు.

గీ. ఆఱువందలనలువది నంటిమూఁట, నర్థికిచ్చిన నిచ్చి యీయాయకయు పుచ్చి
యూరకుండక కూలిచేయు మని బండి, లాగుమని బుద్ధిచెప్పఁ బ్రలాపమగుసు.

గీ. ఆఱువందలనలువది రైనపిదప, నాల్గు పరులను బోగింపుమనయుపదంబు
తాను దిగనాడుటొరుల కింతయును దెలియ, దనుకొనుటయజ్ఞ తాగుణపం ప్రబుద్ధులు.

గీ. ఆఱువందలనలువదిరైదు తాను, జౌర్య మొనరింపఁగఁడఁగు నజ్ఞానమునను
దాని నన్యులెఱుంగుచో హానియనిత, లంచు టగును మఱపు వెఱ పంచుపట్టి. ఉ. ౭౫

గీ. ఆఱువందలనలువదియాఱు నశ్వ, రంబగు ధనమ్ముచేకొని శాశ్త్రి పనులు
శాశ్వతంబగు నయశము సంగ్రహించు, కొనఁగఁ దివురుట లాహిరి యనెడుపట్టి.

గీ. ఆఱువందలనలువదే డగును మాన, మెడలి తలిదండ్రులను వీడి రొమపరుచెప్ప
తెనుకమూం దెంచ కొరులను వెంబడించి, గుణధనము గోలుపోవఁ జొక్కనకుగుణుతు

గీ. ఆఱువందలనలువది యవలనెన్మి, ధగును విఱిగినమూదియు నంతమందు
వెంటరాదని యెఱుఁగక విత్త మర్థి, కిడక యడుగని శ్రాద్ధ్యుల కిడుటమత్తు. ఉ. ౭౮

గీ. ఆ. .సం.లనబపడి .పలఁ బోష్మి, పడుగులంబట్టి గాడిన యప్పుఁ దన్ని
కోపములం బొంగ తలపట్టి గుంజి యుర్థ, రాత్రమునఁ గొన్న మొక్కునర్థపతినిష్ఠ.

గీ. ఆ. .సందలయేఁబడి యుగను ధనికుఁ, డర్థులా మీకు మాకంటె నధిక లంద
యనప సొంసంగుదు కిల్లరమనా నొసంగి, చపకిలంబడుదు మనిహాస్యంబు నెరపు. ౭౧౦

గీ. ఆఱువందలయేఁబడియుంత నొకటి, వైష్ణవులనఁ బెట్టిరాదని జైనులకును
బౌద్ధరాజని శ్రీవైష్ణవులకు సూత్ర, ము పిడికెఁడు పెట్టు నెఱపాత మొఱకుఁడనము.

గీ. ఆఱువందలయేఁబడియుండ రెండు, ధనికుఁడన నెవ్వరైన యాచనకు వత్తు
రధపులు కరగ్రహీయత్తు లగుగు రనుచు, బెదరుచూపులఁ జింతించు టదరిపాటు.

గీ. ఆఱువందలయేఁబదినంటిపుండు, పిసినిగొట్టని తిట్టినఁ బెడచెవి నిడి
పోయెఁ బ్రాణంబులనఁ బీడపోయె ననుచు, మిన్నకుండుట దౌర్భాగ్యని యెన్ను జగము.

గీ. ఆఱువందలయేఁబడి ననుసరించు, నాల్గు లోనికి నర్థిరా నయము చూపి
మాడ యిడి పంపి ద్వారస్థు మానవేత, నమునఁ దెగఁగోయు దానశౌండగరిమంబు.

గీ. ఆఱువందలయేఁబదే నాభరణము, గుత్తపై తొల్పరాకున్నఁ గుడుపుమాని
యంగములు చిక్కి నవ్వాలనవధరించు, నట్టిముసలాగ్రబుద్ధులఁ బట్టువెట్టి. ౭౧౫

గీ. ఆఱువందలయేఁబడా ఱధికు యాచ, కులని పండితులని పండువులని యుత్స
వములని వివాహములని యుప వడుగు లనియు, విన్న!వ్యయభీతి పైకము నొత్తిపట్టు.

గీ. ఆఱువందలయేఁబదే డవళ మనెడు, వెత్తి వ్యసనంబులం జిక్కి విత్తనాశ
మగుటయు కాపురుబోధల నాలకింప, కెప్పుడుఁ బదేకనిష్ఠితుం డేనిఁబొందు. ౭౧౭

గీ. ఆఱువందలయేఁబడి ననుగమించు, నెనిమిది గృహాంతరావస్థవినక పణ్య
యమువతియే ప్రాణ మట్టానియొడలె జగము, టంచు విహరింప మైనుఱ పనఁగఁబడును.

గీ. ఆఱువందలయేఁబది నానుతొమ్మి, దష్టకష్టములంబడి యార్జనంబు
చేసినట్టి ధనంబు డించి చనలేక, తలకిడను మాటఁబెట్టుకో దైన్యమగును. ౭౧౯

గీ. ఆఱువందలయఱువది యంతమందు, భూశయనమునఁగూడ డబ్బువిడక ప్రాణ
మొదలకుండిన రూప్యము ల్గడిగి నోట, బోసినం బోవు నతనిది మోహ మగును. ౭౨౦

గీ. ఆఱువందలయఱువది నాశ్రయించు, నొక్కటిలోకమెల్లఁ దానొక్కరుండ
సృష్టిచేసినయట్లు నాయిది యు నాది, యనుచు మమకారమందుట కగునుబేరు. ౭౨౧

గీ. ఆఱునూఱులమీఁదట నఱువదియును, రెండు నెలలోప లగును బూర్తి శత మొక్క
రొఁడుబ్రదికిన రెండు గావే యటంచు, నెవరికోసమొ గడియింప నెంచుచింత. ౭౨౨

గీ. ఆఱునూటఱువదియుమూఁ డగును మించె, మాట యడుగంగ వచ్చిన మార్పు బెట్టు
అందుమే కాని రొంద ఱకంచుఁ గన్ను, మూసి యోజించుటకుఁ బేరు పూర్ణ్యయనఁగ

గీ. ఆఱునూటితొమ్మిదియునా ల్గగును దైన, మా యొసంగఁగరాదె నీవందఱుసను
మాపయిని బడ రేదిక్కు మాలినట్టి, ప్రజయనుచు దైవమును బల్కెఁ బ్రాగ్ఘనంబు. ౬౭౪
గీ. ఆఱువందలయతొమ్మిదియైదు చావ, రాద యాచక లందఱుఁ బ్రాణభీతి
యేల వారికి నల్లేని నేడిపింప, రనుచుఁ జింతించు టగును గృపాతిశయము. ౬౭౫
గీ. ఆఱువందలయతొమ్మిదాఱగును నిన్ను, నెవరు కొందురో యొకపొఱ్ఱేని నర్థి
కొసఁగక గడించి చత్తు మొట్టో ధనంబ, యేమికానుంటి వన దుఃఖి యగుచు నలసి.
గీ. ఆఱువందలయతొమ్మిదే డడుగలేదు, పెట్టలే దేల దైవమా యెంతఁదినుచు
చుంటి ననుఁజంపఁ దిని పడియుండెఁ గన్న, కుక్షైనా యను ధని యనాయకులకు రుచిన్
గీ. ఆఱువందలయతొమ్మిదినంది యెనిమి, దాధిపత్యంబొ చదుటొ నాయాగ్రహమున
కేల ననుజీమల ట్లలయింత్రు చదువ, రలును నధికారు లనిన విరోధి యగును. ౬౭౮
గీ. ఆఱువందలయతొమ్మిదియవలఁ దొమ్మి, దగును బాల్యము లేనన్ను నంతనంత
ముందుఁ బుట్టిన నెంతవొమ్ము గడియించి, యుంచునో యనఁ బరితాప మొనర్పు ధనికి.
గీ. ఆఱువందలడెబ్బది యాలుబిడ్డ, లకును బెట్టితి నేఁటింటి నాయనుసకు
బాలుదలపుట్టదా వృథా పడితిఁగష్ట, మార యనఁగఁ బశ్చాత్తాప మానెబిడ్డ. ౬౮౦
గీ. ఆఱునూటడెబ్బదియొక్క టగును గడ్డి, తింటి నాగ్రనకై పడియుంటి నొకరి
జోలి నాకేల యనుచు నాజోలికేల, వచ్చు నెఱుఁగ దె మిత్తి యనాన్వసిటవు. ౬౮౧
గీ. ఆఱునూటడెబ్బయు రెం డన్నియెన్ని, కలకుఁ దాఁచుండవసన్ను లోభము నిలువగు
తానె మూలము లోకమంతకును దన్నుఁ, బిలువనంపిన జెదునను వెఱ్ఱితలఁపు. ౬౮౨
గీ. ఆఱునూటడెబ్బదియుమూఁ డాదిభిక్షు, మీఁది మీఁదను ముందుండు మే లటన్నఁ
బొంగి పెద్దంకెఁ బద్దులోఁ బొందుపఱుచు, నతనిదాగ్ధ్యంబు గాద సాహసవసంగ.
గీ. ఆఱునూటడెబ్బదియునా ల్గధికదుర్వి, నీతు లెవ్వరో వారి కిన్విం దలన్న
నేను నేనని యెల్లరు నెగువుపీఁట, కానపడి వచ్చువారి ధైర్యము వహించు. ౬౮౪
గీ. ఆఱువందలడెబ్బది యైదు శిష్టు, లకును విందన్న నవినీతులకడ నిల్చి
సాహసులె పెద్దమగుదు రీసవ్యసాచు, లన్యుఁ జేసెడినా తెఱఁగు నలజ్జ. ౬౮౫
గీ. ఆఱువందలడెబ్బదియాఱు నేన, మన్యపాయిని విటశిఖామణిని వంచ
కాగ్రసరుఁడఁ గులభ్రష్ట నమచు నెందు, కైన సిద్ధపడంజాలు నదియ యశము. ౬౮౬
గీ. ఆఱువందలడెబ్బదే డగతికుండు, కులముతక్కువపనిచేసి క్రుంగియుండ
కదియ ఘనకార్య మని మీర లంగఱు నిటు, లాచరింపుఁ డనంగ ధైర్యాతిశయము.
గీ. ఆఱునూటడెబ్బదియెన్మి దాపదఁ దరి, యింప దుష్టాన్నము భుజించి యేన కార్య
శూరుఁడ నటంచు లేచుట మీరుమిగిలి, రచ్చలం దెక్కుటగును జౌరవ యనంగ.

గీ. ఆఱునూటడెబ్బదితొమ్మి దగు సకార్య, కరణమున నిర్దయశునిఁ గా గణనసేని
కొనుమఁ ద్రొక్కెడ వనఁగను దిసెన నేను, పండె మనుపెట్టి దుర్గతియందు గెందు.

గీ. ఆఱువందలయెనుబది యనుచితంబు, చేసి శిక్షితుఁడై యది చింతసేయ
కొక్కెడొసెఁడకాద యం చూర్చి తుడిచి, వేసికొనుటపుఁ ద్రిభువనవిజయ మంత్రము.

గీ. ఆఱునూటయెనుబదియొం డార్యసభను, నేవచాపత్యమును దెచ్చి యిట్టిసురువి
రాంగు నే లోకమునకు సమర్పణంబు, చేసితి నటంచుఁ జూపుట వాసి యగును.

గీ. ఆఱునూటయెనుబదిరెం డాలుబిడ్డ, లెన్వరును లేనివాఁడు నాకిష్ట మగును
శుల్కములు దీయుపెండ్లిండ్లు చూడ నిదిశి, లాత్మరమ్మని పల్కఁగా నగు శపథము.

గీ. ఆఱునూటయెనుబదిమూఁ డాంతరంగి, కానవరతాన్యకామినీహారి తేచి
నాగవాసంబుఁ జూపెఁ గృష్ణచరితంబు, వినను దశమంబు చదువనం చనఁ బ్రతిజ్ఞ.

గీ. ఆఱునూటయెనుబదినా ల్గనుభవంబు, గలజనము చెప్ప వినక నిష్కారణముగ
దిగి యొనరిచి దండుగఁబడి శెల్లపోయి,నోట ప్రేలిదుకొనుట యనుభవ మగును.

గీ. ఆఱునూటయెనుబదియై దతఁడుచేయు, దాన లోపములున్నవి నేను జేసి
చూపెద నటంచు వట్టన్నఁ జోరవచేసి, తాను లోపముసేయఁ దొందర యటంత్రము.

గీ. ఆఱువందలయెనుబది యాఱు కన్ను, దెఱవతే దింతలో మించు దేశహితము
చేయునాతలు లేరని సిద్ధపడుట, సభల వాగ్జృంభణమ్మును రభస మగును. ౬౮౬

గీ. ఆఱువందలయెనుబదే డగును బొజ్జు, పచ్చియాఱదు నంకిళ్లు పట్టువిడువ [కతన.
వార్యసభనిల్చి యేమేమొయనఁగఁబోవు, "నయితే" "యిఖ నేమి" యంచుబాల్యమ్ము

గీ. ఆఱువందలయెనుబది యైన వెనుక, నెనిమిదగును గ్రంథములలో నేమి కలదొ
చదువతే దందుకైన నాసక్తి లేదు, శక్తిలే దూహలకు మొగ్గు చతురిమంబు. ౬౮౮

గీ. ఆఱువందలయెనుబది యవలఁదొమ్మి, దక్షిగోచగ మగుదాని నరయలేఁడు
తెల్పినను గ్రహియించెదు తెలివిలేను, మాత్మశోధన కొఁగురుట యత్నమగును. ౬౮౯

గీ. ఆఱువందలతొంబది యగ్నిరపుడు, నెలకు నఱువదిదినములు గలవటనియోఁ
దోఁచుచున్నది గణితము తోడుపడును, గ్రహగతికి నంచు నెంచ దూరశ్రవణము.

గీ. ఆఱునూటతొంబదియొక్క టడిగినాఁడఁ, బండితుల నెవ్వరికిని దోఁపదు కవిత్రి
యంబునం గలపదము లెన్న నెదునూహ, నాకులెక్కింపఁదోఁచె నన్నవగు నూహ.*

గీ. ఆఱునూటతొంబదియురెం డరుణగిరి య, దెప్డుపుట్టెనొ తెలియ నింతేని నెందు
జాడనొరకదు గాని శ్రీశైలపర్వ, తం బనాది యటన దూరదర్శనంబు. ౬౯౨

గీ. ఆఱునూటతొంబదిమూఁ డహర్నిశములు, పుట్టి యెన్నాళ్లొ కాలేదు భూమికంటెఁ
జాలనీవల యుద్ధాలసాయమునను, స్పష్ట మని చెప్ప నగును నిస్సంశయంబు. ౬౯౩

గీ. ఆఱునూటతొంబదినాల్గు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
నన్యభాషల నాల్గుమూఁడైన [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ౧౯౪

గీ. ఆఱువందలతొంబదే [illegible], [illegible] గలవు తోఁక [illegible] [illegible]
మానవులు పుట్టిరనఁగఁ బ్రసూతి [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] నొందు.

గీ. ఆఱువందలతొంబదా [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
సంజ్ఞలును గొన్ని గలవని [illegible], [illegible] చేయుదు [illegible] [illegible] [illegible]. ౧౯౬

గీ. ఆఱువందలతొంబదే [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
వ్రాసికొన్నది నమ్మఁ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

గీ. ఆఱునూటతొంబదియొన్మి [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
లిఖితమును బట్టి తెనుఁగు ము [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] నగును.

గీ. అఱునూటతొంబదితొమ్మి దన్నిటికిని, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
దబ్బములు చేర్చిచూడ సత్యమున కంతె, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ౧౯౯

గీ. ఏడువందలవెత్తియగా నిన్నిగతుల, సకల[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
హార్ద్యనిర్మితి నందలు నద్భుతపవి, [illegible] [illegible] మెచ్చ [illegible]. ౨౦౦

ఇది సప్తమశతకము.

అష్టమశతకము.

గీ. ఏడువందలయొకటి దుర్వృత్తి ప్రబలి, [illegible] రోగములు [illegible] [illegible]
జేసి తన ప్రాణముల కన్యజీవములను, బలులు వేయుట [illegible] [illegible] నగును.

గీ. ఏడువందలరెండు మేనెఱుఁగ కల్ల, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
బాధపడువాని నింద్రాక్షిభస్మ మొక్క, మండలము [illegible] [illegible] [illegible]. ౨౦౨

గీ. ఏడువందలమూఁడు విజ్ఞోడు గాఁగ, సంచరింప [illegible] సంగ్రహించు
నట్టియత్మకు నమవస నర్ధరాత్రి, మునను సేగలు దీయింపు [illegible]. ౨౦౩

గీ. ఏడువందలనాల్గు వేయిండ్లపూజ, [illegible] జరిగ చెడు [illegible] [illegible]
మర్లమాతంగిపురవుల మలయజయుతి, నలఁద [illegible] [illegible] విఖ్యాతి నొందు. ౨౦౪

గీ. ఏడువందలయైదు నీహ్రాయతోఁగ, మితరులకు [illegible] [illegible] మాయింటిక[illegible]
[illegible] మేకుబిగింతును నక్కకొమ్ము, సంగ్రహింపు [illegible] నసాధ్యమగును. ౨౦౫

గీ. ఏడువందలయాఱు నిన్వీడును కని, వాహనాదియోగం బబ్బు బ్రహ్మగథము
పట్టెదరు వెలిఁగెదు కడపట నొకానొ, కవెలుఁ గన్నను బొంగు టుక్కంశ [illegible]

గీ. ఏడునూరులయేడును నాగలోకి వెట్టి, యిది నాగలోకమును బలుకఁ జూచినను చెందు
దేవలోకలి యెన్నవలో చెప్పనేమి, యూఁడుతలచుట్లు నిలు పన ముదురవెట్టి. ౨౦౭

గీ. ఏడువందలయెనిమిది యెల్లరోగ, ములకు నిష్పన రత్నరేఖలను గలవు
తారయితులు సంగరములు దురాయికర్లు, లనిన నమ్ముట ప్రాణమ్ము నష్టమయగు. ౨౦౮

గీ. ఏడువందలతొమ్మిది యువ్వగము, చెప్పినను నానిసే నమ్మి చేసి చెపుట
లోనఁ గలతెల్వి గల పనులోన వినుట, లోన లేకున్న నది యొకలోభగుణము.

గీ. ఏడువందలపది యుదయము వచ్చె, ననుచుఁ బొంగెడికోడలి కత్తిగాడు
చేతఁగొలబుల్లి చూపుటు చెలఁగుచెట్టి, తెలియుఁగాకను నెల్లవోఁ బరాధీన మనఁగ.

గీ. ఏడువందలపదునొకండు సేమియున్న, నదియు నమ్ముట పొత్తినాహారము విష
మిస్తునగు సేని యుది సెమిలిగని యూడుఁ, బాపురము గూడును ననఁగ విశ్వాసమగును.

గీ. ఏడువందలపండ్రెండు వ్యాధులయుగు, గొంత్ల సంజీవిపుల్లలు గూర్చ్చుఁ జెమరు
కాకులని నాని సేటిలోఁ గలసఁ బాము, లట్లు యెదురేఁదు నని నమ్మపట్ల జగతి. ౨౧౨

గీ. ఏడువందలపదునమూఁడిపుడు జగతి, హంసలే దని లేదు సింహంబటంచుఁ
జాతకము వెన్నెలంటిన జక్రవాకె, రాత్రి ధవుఁబాయు నను మ నేర్పఱుచువెట్టి.

గీ. ఏడువందలపదునాలు గెసఁగుఁ దిండి, వెట్టి సర్వంబునందును వివిధగతుల
నద్భుతంబు పిపీలికావ్యఖిలగురుని, వఱకు దీనిని గెలిచినవారు లేరు. ౨౧౪

గీ. ఏడువందలపదునైదు పృథివిమొదల్లు, పంచభూతమ్ములను మ్రింగఁ బ్రళయమెదురు
చూచుచుండునుభూతముల్ చూచుచుండు,లోకమునుమ్రింగఁజూచును లోకమెపుడు

గీ. ఏడువందలపదునారు మృత్యువు యను, కాలదుష్పాదృ్యములు జగజ్జాలమును భు
జింప సర్వంబునోంధి కాంక్షించికొనియు, సిద్ధముగనుండుటను దెలిసికొననగును.

గీ. ఏడువందలపదునేఁడిదేమిలెక్క, ప్రాణులు భుజించుఁబ్రాణుల నైలుమొదలు
నోరులేనిజంతున్ఫులు నాహారమునకుఁ, గడఁగినవి తిండిలో నిదిగాదె వింత. ౨౧౭

గీ. ఏడువందలపదునెన్మి దేఱు చెఱువు, బావి యిట్టివి యత్తల బారినుండి
తోలఁచి యొలయించి పతులకొఁగిపులకపి, తెచ్చి కోడంత్రమెసవు నత్తిపియేమొ

గీ. ఏడువందలపందొమ్మి దేమియమ్ముఁడు, ప్రాణులను జంపితినక యల్పముగ నెందొ
డాఁగియుండిన జీవు ధృఢంబుగాఁగ, నతినిశితపాశబద్ధుఁజేసి తిగియంగ. ౨౧౯

గీ. ఏడువందలయిరువది యిట్టివెట్టు,లను గనియె యెంతయొడలున్న లత్యపెట్ట
కీఁగ చీమయు దోమయు నేర్చికొనియె, ప్రాఁల గుట్టఁగ రతినేయు పలయు నెడలు.

గీ. ఏడువందలమీఁదట్ల నిరువదొక్కఁ, డెల్ల వర్జించి యడవిలో ఋషులు ప్రాణి
కోటి కాధార మగుగాలిఁ గ్రోలుచుంట, నుప్పువులుమను దానియం దున్నకతన

గీ. ఏడువందలయిరువదిరెండు [illegible] ఱొండు, [illegible]
చేయుచున్నను విద్యుక [illegible], [illegible] ౭౨౨

గీ. ఏడునూటయిరువది[illegible] [illegible], [illegible]
దండివెట్టి ప్రసంగంబు చేయుచున్న, [illegible] ౭౨౩

గీ. ఏడునూటయిరువదినా [illegible], [illegible]
సట్టుగని యాఁపి [illegible], [illegible] [illegible]దిర్ప

గీ. ఏడువందలయిరువది[illegible] [illegible], [illegible]
తిండిపెట్టి యొకింత [illegible]. [illegible] [illegible]ముల,

గీ. ఏడువందలయిరువదా [illegible], [illegible]
ముండనున్నను నడుమ [illegible]దింకఁ, తిండి[illegible]. ౭౨౫

గీ. ఏడువందలయిరువదియేడు మనకు, కాఁదు ఖండాంతరముల[illegible] గణుతించి
పెట్టి చెలుదులబల్లల స్వాంతపుష్ప, కముల [illegible] [illegible]. ౭౨౬

గీ. ఏడువందలయిరువది యెనిమి దింక, [illegible] జనులలోన
నున్న నొకవింతగా నైన నుండవలయును, దానికంటెను [illegible] [illegible].

గీ. ఏడునూటిరువదియుఁదొమ్మి దింటనుండు, మనకు యుక్తిన పనికిఁ బోవునప్పు డన్న
మొుంటిగంటకు లఘుభుక్తి యింటికేగి, సంజతిఁ [illegible] [illegible] భోజనము తగును.

గీ. ఏడువందలముప్పది యొప్పుమంగ[illegible], [illegible] [illegible]
నింపిపెట్టినఁ [illegible] దానింపె [illegible], [illegible]. ౭౩౦

గీ. ఏడునూటముప్పదియొక్క[illegible] టింటరెండు, రువ్వములు [illegible] పనికిఁ బోఁబుప్ప మూటఁ
గట్టుకొని చేతఁగొనిపోవుఁ గదవటములు, నించి కొనిపోవు[illegible] [illegible].

గీ. ఏడునూటముప్పదిరెండు [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

గీ. ఏడునూటముప్పదిమూఁడు [illegible], [illegible] లఘుభుక్తి చేయు [illegible]
గడపురుదుర [illegible] నాల్గుగంటలందు, [illegible] నొ[illegible].

గీ. ఏడునూటముప్పదినాలు గింతికింక, [illegible] భయం [illegible]
[illegible] వచ్చుచున్నఁ జెప్పెడిది గలదె, [illegible].

గీ. ఏడువందముప్పదియేను తిండి, [illegible] [illegible]
[illegible] లేకున్న [illegible], [illegible] [illegible].

గీ. ఏడువందలముప్పదా [illegible], [illegible] [illegible]
దోష [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

గీ. ఏడువందలముప్పదియైన నిటుపై, బిడ్డ లాయువుస్నం దినపచ్చు నోరిగ రింట
యింటచేయువి గ్రహములందు వచ్చి నాను నీ, యొక్క టం యిని వాపోవునట్టివేళ్ల. ౨౩౨

గీ. ఏడువందలముప్పదియెన్మి దింత, యరి విసురుప నిండుచు బాచు మ్రుక్కు తెలుగు
మాగని గొక్కనిది నిలుమాచెమిం దెప్పి, నాయకు లంతవారెకతో నాయిగేలి. ౨౩౩

గీ. ఏడునూరుముప్పదితొమ్మి దెల్లరిత్రగ్గ, నాగనిం బిల్లం గనుం గ్రాముము నానవ తాను
బండి పెగంబడి కోని యాయనిసము గోనున, దుర్గముల సంయోగాలంను దాగము వచ్చె.

గీ. ఏడువందలనలువది యున్నం జేసి, జబ్బుచేసిన భక్తి విసర్జనంబు
చేసి యేగొట్టుగంజిగారూ పోసినోనక, యింటియందు గోరుకులు ఫలాహారములని. ౨౩౫

గీ. ఏడువందలనలువదొం డమినటు, బాన్న పేలములను దినుం డాన్న సైన్య
మూటప్పె లంఘనములోన మాంసగింము, దొర్గగను మాందినోన వ్యాధ ప్రబలమాలుప

గీ. ఏడునూటనలువదిరెం డుప్పరేని, శీఘ్రమునది యుగ్రమానో కాదో యటంచుం
జప్పచేయక తాను నాసిగడి నట్టి, ఘనులు చేయుట కగు నొకపాటివేళ్ల. ౨౩౭

గీ. ఏడునూటనలువదిమూం డెవ్వరో త, నసుబులను చేయిపోడపయిన మడిపించి
కుట్టుకొనిరయిన జింపుపడును సహింపు, కదియు యెల్లరి కిపు డనవశ్యమయి యుండె.

గీ. ఏడునూటనలువది నాల్గి వటిపిల్ల, నవటం బెట్టిన నగు మానహాని యింటం;
బెట్టెలను బేపలను నెత్తింబెట్టి యొసగి, నెత్తుకొనుం గుక్కపిల్ల గలవుగ ఘనుడు.

గీ. ఏడువందలనలువదియేను గొనుగుం, బట్టుకొన లోపమగు గౌరవంబునందు
మాణుంగుబరువున్నం జేతిలో మడంతలు, సంచి యందు టలంకారసత్తిమంబు.

గీ. ఏడువందలనలువదా రీడువారి, యిలునగలు దాల్చి యాంగ్రలక్ష్ములు సతీతి
లవటు నిరు ప్రక్క నుండు నాంగ్లజనవేష, ఘనగుణె బంట్లం టరుగు వద్దలను బట్టు.

గీ. ఏడువందలనలువదియే డిదినువి, తన సమీపంబు సూతోడం దవిలి తిరుగ
నిగ్గు మూకని పసులనుం జెప్పక యాను, గమనము పతివ్రతాత్వ మూప మగువెట్టి. ౨౪౨

గీ. ఏడువందలనలువదియెనిమి దబ్బి, నదియు చాల్పెద్దయుద్యోగ మనుచు గ్రంథ
మును స్పృశించక చదివినయుక్కల మిజ, చుచును జీట్లాడువారిపో సోమరులన.

గీ. ఏడునూటనల్వదితొమ్మి దిడమచేతం, గాగితపుంజుట్ట పీల్చుట కట్టిపట్టు
కొనుట నాగరకముగ బ్రొక్కుట కుళాయి, యెడమచెవి మూయంబెట్టుట యొడ్డివెట్టి

గీ. ఏడువందలయేంబది యెవ్వరో యి, నర్చినారని తాము నానావిధముల
నబకతబక విహారంబు లాచరణము, నందుంబెట్టుట యగు ననర్థాఖ్య వెట్టి. ౨౪౫

గీ. ఏడునూటయేంబదియొక్క శేమహాత్ము, నో యనుకరింపం బాపిడి దీయవచ్చు
శిరము పంకింపవచ్చుం దెచ్చికొనవచ్చు, నొక్క మాహాత్మ్య మని యెన్నకునికి వెట్టి.

గీ. ఏడునూటయేఁబది రెండవ వృద్ధివిషయముల, [illegible] నితర
స్పర్ధులను లెక్కసేయక [illegible], [illegible]. ౭౫౨

గీ. ఏడునూటయేఁబదిమూఁడ [illegible]నంటి, [illegible] చెప్ప
చందతించ్లైసఁ దిరుగుట యాత్రయుంచు, [illegible]. ౭౫౩

గీ. ఏడునూటయేఁబదినాలు గింట నూరఁ, బంధిపులు [illegible] బంటిగించి
యితరదేశములకుఁ బోయి [illegible], [illegible].

గీ. ఏడువందలయేఁబదియేను [illegible], పాన [illegible]
వస్తుర ప్రమాణమున నని [illegible], [illegible]. ౭౫౫

గీ. ఏడువందలయేఁబదారు [illegible], [illegible]
స్వకులజము సేవకజనమ్ముఁ [illegible], [illegible]. ౭౫౬

గీ. ఏడువందలయేఁబదియేడు [illegible], [illegible]
[illegible] ప్రకాశమాదు లను [illegible], [illegible]. ౭౫౭

గీ. ఏడువందలయేఁబదియెనిమి దిరుసు, [illegible]
పుచ్చుకొని వీథిలో దీపములకడఁ జది, [illegible] నతకారమున దాని విస్తరింప. ౭౫౮

గీ. ఏడునూటయేఁబదితొమ్మిదింటఁ దండ్రి, [illegible]
బట్టనములోన మిగుల దూబరిగ [illegible], [illegible]

గీ. ఏడువందలయరువది యింటఁ [illegible], [illegible]
యుండ నధికారియై పోరుగూర [illegible], [illegible] గర్వాతిశయము. ౭౬౦

గీ. ఏడునూటయరువదియొక్క కొవరు మీరు, వసతి యెక్కడ ననఁ దీనఁబస బయల్వ
డునని మిథ్యాభిధానంబులను జరించు, నతనియాకారగుప్తి యత్యంత మగును. ౭౬౧

గీ. ఏడునూటయరువదిరెం డెవ్వరయ్య, మీరలనఁగవి నిజమాడ మీనృపాలుఁ
డిట్లు విడిచెనె యందరో యేమొ యనుచు, స్వనరపతి స్వస్థలము జెప్పఁజంకునేని.

గీ. ఏడునూటయరువదిమూఁ డిద్ధబుద్ధు, లాత్మవంచనచేసికో నాచరింప
సాహసింపరు నాక మీసాలబువ్వఁ, బిల్లి కడువారు పోక [illegible]వారు. ౭౬౩

గీ. ఏడునూటయరువదినా ల్గింపబుంద్రు, పండితులు భోగినులలోనఁ బరకయుండ
రట్టివారిని దిగనాడి యధిపు లన్య, దేశములు పోవువారి గుర్తింపకేని. ౭౬౪

గీ. ఏడునూటయరువదియైదింటి [illegible], నిద్రయును స్త్రీలతోఁగూడ నింద్రగణము
తెన్నియో సేరకయు కవి సేనటంచు, తెలిసినంతన సత్కవి [illegible]. ౭౬౫

గీ. ఏడువందలయరువదా రెందుఁజూడఁ, బ్రబలి ప్రాశస్త్యనము లనుచ పండితుండు
కావ్యములు వ్రాసి సత్కవిగౌరవంబుఁ, [illegible] నందునేని.

అష్టమశతకము.

గీ. ఏడువందలయేఁబదియేడవ దొంగ, త్రాగుడున కలవాటయి తాను వ్రాఁకి
చెట్టునీఁదను త్రాగెడు చెట్టఁ బట్టి, కొట్టె నుష్మత్తగుండఁ గలుగ జనించు. ౨౧౭

గీ. ఏడువందలయేఁబదియెనిమిది నటులె, యీఁదుచుండియున్న కొట్టెలో నింతకుంటు
దులకరుగును గలుపఁగఁ బుట్టునది చోరు, ప్రాణముల కిగ్గువలఁ పఁ గర్తకగు నఘము

గీ. ఏడువందలయేఁబదితొమ్మిది కీటులఁ దొమ్మి, దగును శాస్త్రోక్తబాలుఁడు నష్టపాలు
మానసికండౌన పేఁపాడఁ గాను గాక, నటఁపి చూచుకములపయి నలఁదఁబుట్టి. ౨౧౯

గీ. ఏడువందలడెబ్బది యుత్సాహ్యచేతఁ, బరులకొంపలు గాల్చెడు పాతకునకుఁ
బట్టునంతమునసి దేహపాటవంబు, దప్పి యుద్దామసంజ్వలద్దాహ మొకట. ౨౨౦

గీ. ఏడునూటడెబ్బదియొక్కటింటి యున్న, నంతగాఁ జెప్పకొనుచుఁ గర్మాలయములు
వ్యక్తస్థానములు నని పత్రికలను, బ్రచురమొనరించువారికైర్యమున కగును. ౨౨౧

గీ. ఏడునూటడెబ్బదిరెండవ గృహము పేరు, పునఁగువారను భోగపువాసనయు నన్న
రీతిఁ బెనపెట్టఁపేరులు ప్యాప్తి చూప్ప, మనుష్య గంతులుపెట్టుసంఘాతిశయము. ౨౨౨

గీ. ఏడునూటడెబ్బదిమూఁ డెందుఁ జేయు, గొప్పయును నూరుదిబ్బ యన్నటిగ భార
తీవిలాసంబు సభ్యుల తెలివి క్రిందఁ, మట్టు దాఁటక యుండుటఁ బట్టియుండు. ౨౨౩

గీ. ఏడునూటడెబ్బదినాలు గ్లోపత్రి, కలగు బ్రకటించి యేమికావలసియున్న
చేము పంపింతు మన్నింట మేలుసరకు, లనుచు నాకాశరామన్న యార్భటింప.

గీ. ఏడునూటడెబ్బదియైదు పృథివిపతుల, యప్పులం దీర్చి బాగుచేయుంగసంఘ
మొకటిరివ్వి యనామధేయుల ధనంబు, గూర్పఁ గొండకునూలుప్రోగును లగింప.

గీ. ఏడువందలడెబ్బదాఱింటఁ జేయు, బల్లమాత్రము లయిందును వచ్చిచూడ
నొకరుఁ గనఁబడ రార్భాటమో దిగంత, విశ్రుతులయట్లు తముదామ విలిఖనంబు.

గీ. ఏడువందలడెబ్బదియేడు మేము, పండితులను బరీక్షించి పట్టములను
బిరుదముల నిత్తుమని యప్రవేశవిద్యు, లప్రయోజకులధనంబు నపహరింప. ౨౨౭

గీ. ఏడునూటడెబ్బదియెన్మి దెల్లయువధి, రత్నములు సంగ్రహించి విక్రయముచేయు
దుము పరుల నమ్మి మోసపోదు రని గాజు, ముక్కలను జూపుప్రవర్తకమునకుఁ బట్టు.

గీ. ఏడునూటడెబ్బదితొమ్మి దితరులిచ్చు, దానికంటెను దగ్గింతు దానికంటె
మేలుసర కని నమ్మించి మిగులఁ జెప్ప, వాని నమ్మి మేడలుగట్టి బాగుపడుట. ౨౨౯

గీ. ఏడువందలయెనుబది యిరుగుపొరుగు, ధనిక లేమియుఁ దనకు మెత్తవడపన్నఁ
దప్పుపత్రములను నసత్యప్రమాణ, సాక్ష్యముల లొంగఁదీయఁ బ్రశంస గలుగు.

గీ. ఏడునూటయెనుబదియొకండింటిధనికు, రాలు విధవయునై యున్న దరసి నీదు
మగఁడు మాకీయవలసియు మరణమందె, నిమ్మనుచుఁ దప్పువ్రాఁతల నేఁచుటున్న.

గీ. ఏడునూటయెనుబదిరెం డేమిటో [illegible], [illegible] యిట్టి
దనుచు వలకాటిరామనాథాఖ్య [illegible], [illegible] ౭౮౨

గీ. ఏడునూటయెనుబదిమూఁ డెవ్వఁడైన, [illegible] సేయ
నేరకున్నను దానతినిపుణత నతఁ, [illegible] ౭౮౩

గీ. ఏడునూటయెనుబదినా ల్గీవు నాకు, [illegible]
తెలియఁజేసి వేయింతు వృత్తి [illegible] జేయ

గీ. ఏడునూటయెనుబదియై దెదుటఁబడిన, [illegible]
మున నొనర్చెడుమూఢమున జనింపు, వెట్టి [illegible]. ౭౮౫

గీ. ఏడువందలయెనుబదా ఱేమిరాని, యింతి [illegible]
వంచనములేక చూపి యప్రలాప, ములను [illegible]

గీ. ఏడువందలయెనుబదియేడు తప్పు, సాక్ష్యము [illegible]
ధనముగొని చూడకున్నను [illegible] బట్టు.

గీ. ఏడునూటెన్బదెన్మిది యేఁబదేండ్ల, క్రిందట [illegible]
యేండ్లవాఁ డిచ్చుసాక్ష్యం బెట్టు [illegible] మటంచు.

గీ. ఏడువందలయెనుబదితొమ్మి, దగును [illegible]
వానిఁ జొడువరియని వృతు బ్రదికియున్న, [illegible] సేయ

గీ. ఏడువందలతొంబది యీవలసిన, ధనము [illegible]
లేఁడు మానాళ్ల[illegible] వచ్చు నేఁడు [illegible] నందు.

గీ. ఏడునూటతొంబదియొక్క [illegible] టికి నాలు
గయ్యెనని వల్లకాటిలో నన్యసంచ, [illegible]. ౭౯౧

గీ. ఏడునూటతొంబదియురెం డితనితంత్రి, [illegible] మాతచెల్లె
లెల్లెలికిఁ బెండ్లి మూఁగఁజేసెను విధాత, [illegible] నిది.

గీ. ఏడునూటతొంబదియుమూఁ [illegible], [illegible] దెచ్చి
యమ్మఁగాఁ గొని మోస [illegible], దానిపై [illegible] నందు.

గీ. ఏడునూటతొంబదియునా ల్గింతపోని, [illegible] నది
యంతకంటెను గుణముచేయ దని [illegible], [illegible] నమ్మ.

గీ. ఏడువందలతొంబదియేను గొన్ని, యేండ్లక్రిందట [illegible]
[illegible] దానికై [illegible], వారలును [illegible] ౭౯౫

గీ. ఏడువందలతొంబదా ఱితరులొనరు, చు ఘనకార్యము లల్పముల్ శూన్యఫలము
లాత్మకృత్యమ్ము లల్పమ్ము లనఘము లని, తెల్పు సంఘాధిపతుల మర్దించువెట్టి. ౭౯౬

గీ. ఏడునందలతొంబదే జేసిచేసి, నారు మీ రింపఁ అధికు లన్నారు మేము
చేసితిమి బీదలము పొడిచి విడివిడి యు, టంచు హంసకాకీయంబు లాడునపుడు.
గీ. ఏడునందలతొంబదియెనిమి దీ... స్థుచ్చి శిబిఖ్యాతి కాసపడెడు
వారి, నిచ్చిన దింతైనఁ బతకముగను, జేసి తగిలింపుఁ డని వారిచెట్టపట్ట. ౮౯౮
గీ. ఏడునూటతొంబదితొమ్మిదింతటంక, పొడికి నొదిగెడు నల్పంపుఁబూది చితుకఁ
గొట్టి యొసఁగి జగంబెల్ల గోలవెట్టి, స్వర్ణపతకంబు లనువారివర్ణనంబు. ౮౯౯
క. ఎనిమిదివందలు ముగ్గురు, జనులం గూర్చుండఁబెట్టి సలిపినసభ చె
ల్లిన దతిజయప్రదంబుగ, ఘనసమ్మోదముగ నని ప్రకటనము చేయన్. ౯౦౦

ఇది యష్టమశతకము.

నవమశతకము.

క. ఎనిమిదివందలయొక్కటి, జననంబగు వెఱ్ఱి యొకట సాజముగా న
ద్ది నశించుఁ దాన సాజము, గను గొన్నిదినంబులను నొకానొకమిషమై. ౯౦౧
క. ఎనిమిదివందలరెండ, బ్బును మొదటను నూతనుఁడుకఁ బోవు నవశతం
గొని పాత వెఱ్ఱిమొత్తికొ, నిన మెదడున దుష్టరక్తనిష్కృతిగాఁగన్. ౯౦౨
క. ఎనిమిదివందలమూఁడగు, వనితలకై సంజ్ఞ శిరముపంకించి యొరుల్
గన నది వాడుక యని చె, ప్పినితాంతంబును నటింప వెడఁగుఁదనం బౌ. ౯౦౩
క. ఎనిమిదివందలనాలుగు, మనోభవప్రకటనల జెడుమార్గంబుల వ
ర్తనసేయఁ గొందఱకు సం, జననం బగు స్త్రీపురుషవిచారరహితమై ౯౦౪
క. ఎనిమిదివందలయై దగు, మనోవికారమున కాది మంచివి చెడుగ
ట్లును గలవి లేనియట్లును, వినియును వినకుండినట్లు విపరీతముగాన్. ౯౦౫
క. ఎనిమిదివందలయాఱు గ, గన మంచుకొనంగ నిప్పు గరమునఁ బట్టన్
ననుదినఁగ గాలిలోఁ బఱ, వను నంబుధినీఁదఁ దెగువ ప్రకటముసేయన్. ౯౦౬
క. ఎనిమిదివందలయే డిం, తిని వంటలఁ దప్పువట్టుఁ దేఱకఁ దిట్టుం
దనయులఁ గొట్టుం బిల్లక, యును నేమను నన్ను మన్నమో యనుచుండున్. ౯౦౭
క. ఎనిమిదివందలయెనిమిది, యొనరించి యకృత్య మద్ది యొరు లెఱిఁగినచో
ట నటింప వెఱ్ఱివానిగ, తిని దప్పుకొనంగ నెప్డుఁ దిరమై యుండున్. ౯౦౮
క. ఎనిమిదివందలతొమ్మిది, వనితాసంగాతిశయతఁ బరపురుషాభీ
ష్టనితాంతాప్తి రుజం బొడ, మును జన్మాంతంబు దానిముక్తికిఁ జెరుపౌ. ౯౦౯

క. ఎనిమిదివందలపది పు, ట్టినను విషయోగమునఁ జన్మించినవాఁడుం డి
న్నను సున్నముఁ గ్రక్కిన సం, క్లేనుఁ జేయుచు మెలఁగు సర్పదోషము కలిమిన్. ౧౧౦

క. ఎనిమిదివందలపదునొక, టిని గనుఁగొనుచు మొగము లంటి పోవఁజూచు దా
ష్టిని గల్గు వంగవికలత, జన కాదని కారకార్యసంఘటనమునన్. ౧౧౧

క. ఎనిమిదివందలపది రెం, డు నిరంతరభుక్తి నెక్కుడుగ నిద్రింపన్
దినమింటి సనులచే తేఁ, పున నిగుడి కలాపఁడుపత పుట్టును గోలన్. ౧౧౨

క. ఎనిమిదివందలపదుమూఁ, డున జిహ్వ శిరంబు గట్టుటను మాస్కిప్కం
బున కుండెఁ దాపుషేమిని, బనుపను సజ్ఞాన మానియాపష్మ్ల ముగన్. ౧౧౩

క. ఎనిమిదివందలపదునా, ల్గును దలి నుండు తల్లికడుపులో నుండఁగనే
జనియించు నింద్రియంబుల, కును దోహదభేదములను గొందఱు చెందున్. ౧౧౪

క. ఎనిమిదివందలపదునై, దున నిసువును జేరి టింట దుర్వాసనలో
నను బంపఁ బెట్టెఁ గ్రమమునఁ, గనలేను శిరంబు నిలుపఁగాలే దెప్పుడున్. ౧౧౫

క. ఎనిమిదివందలపదునా, రునఁ బడు బిడ్డను బుట్టినది మొదలు శబ్దమున్
ధ్వని వినపడఁగ నిక్క, బ్బుగా శీతనసుప్తిఁ మూఁగ బధిరుఁడు నగునాఁడున్. ౧౧౬

క. ఎనమన్నూటపదేడగు, మను జాలకును శస్త్రవైద్యమార్గంబున వ
చ్చినవెఱ్ఱి కొన్నిదినములు, చనఁ బోవు న్నిలుచు బలవికారాలతో తేమిన్. ౧౧౭

క. ఎనిమిదివందలపైఁ బదు, నెనిమిది తలిదండ్రులు బలహీనులుగాఁ బు
ట్టినశిశువుల కొక్కప్పుడు, గనిపించు న్వెఱ్ఱి యతివికారముగాఁగన్. ౧౧౮

క. ఎనిమిదివందలపైఁబది, యును తొమ్మిది తండ్రి కంటి యుండిన సుతుకున్
తనబిడ్డల కుత్పన్నము, గును వంశానుగత మనఁగఁ గొన్ని ప్రక్కలంబున్. ౧౧౯

క. ఎనిమిదివందలయిరువది, జననికిఁ గలవెఱ్ఱి యూమెసంతతికిం గ
ల్గును దఱచుగఁ గొందఱిలోఁ, గనఁబడుఁ గనఁబడక యుండు గ్రహచారమునన్.

క. ఎనిమిదివందలయిర్వది, యును నొక్కటి తండ్రివెఱ్ఱి యుండును సుతునం
దునఁ దల్లివెఱ్ఱి సుతయం, దునఁ జూపట్టు నది కర్మదోషముచేతనన్. ౧౨౧

క. ఎనిమిదివందలయిరువది, యును రెంటను నొకనివెఱ్ఱి యొకనికి రాఁబో
వునపుడు పురుషులకంటెను, వనితలవెఱ్ఱి సుతలకును నవశ్యము వచ్చున్. ౧౨౨

క. ఎనమన్నూటిరువది మూఁ, డనుజాల కన్నలది వచ్చు టరుదై యుండున్
జనకునిది తనయునికి వ, చ్చునదే తఱచు చరయవచ్చుఁ జూచాయలుగన్. ౧౨౩

క. ఎనమన్నూటిరువదినా, ల్గని యొక రతిదోషమున సహవాసము సై
త్రి నియోగం బధికారము, నను బుట్టెడు వెఱ్ఱి యిది గనంబడ దెప్పుడున్. ౧౨౪

క. ఎనభైనాల్గేండ్లవయసునైనా, మనసుఁ దలపెద్దదియు నొడలు దుర్బలయుతముం
జనసంజనితులలోపం, బున నొక తనలోపమునను ఫుట్టి కృశించున్. ౮౨౫

క. ఎనుబదియాఱేండ్లవడిగా, యుగ నిగుడల లొల్లె మేను తగ్గును జఠర
మ్మును గోచరింపకమ్మును, గనుపోని ఫుష్టిపడు గాని తడవుండ దిలన్. ౮౨౬

క. ఎనుబదియేడేండ్లవయసు, మనసంగవిహీనులను గొడుకులం గూఁతుం
బ్రేమను గని నిర్లక్ష్యమున, తను ధనమున్నెడ వెడయు ప్రసన్నరీతిన్. ౮౨౭

క. ఎనిమిదివందలయిరువది, యెనిమిది తరతమము వచ్చునే శక్తియుఁ బో
వును పాఁడుబడుటచు జైనం, బున నిలుని వ్యాకులను పామునిదాఁకనె నిలుచున్. ౮౨౮

క. ఎనిమిదివందలయిరువది, యెనిమిది యిల్లువరుస నొందసేతు పైపై
స్త్రీని గొందలు స్త్రీప్రాయము, తనను నుల్క్రమంబున విడువడంగులు నిత్యన్. ౮౨౯

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, తనువుం బాగుపాలకుఁ గొన్నితావుల స్త్రీఁం
జౌనసం గొనితోస్తులకై, నను పరివిశ్లేషమునను గనంబడుచుండున్. ౮౩౦

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యొకటి పురుషులందు యువతులయందో
బిడ్డలమునఁ దోఁపదు యహా, పరకాలమునుండి తోఁచు బహుభంగులుగాన్. ౮౩౧

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యును రెండగు వెట్టి యొగ్గు దుష్కృతము సునో
కనుఁగొనఁ గష్టతరంబై, నను నేదే నొకసమయమునం బటు చుసనా. ౮౩౨

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యును మూఁడగు వెట్టి శైశవోజ్జితముగఁ బ
క్కసమూఁడవస్థలందును, గనఁబడు ముఖ్యంబుగా నొకానొకదాసన్. ౮౩౩

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యును నాలుగు వెట్టి యొదవనుంకించెడుచో
ననుమానంబులు పుంపుసుఁ, గను వేదురుఫుట్టు నిద్రకంటికిఁ గఱవౌ. ౮౩౪

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యును నైదగు వెట్టి మదికి నూఱటచేసం
బును నిజమునచ్చె రెంటటి, కని గల్పన లయిలేమినను గృశతజనించున్. ౮౩౫

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యును నాఱగు వెట్టి సేన యొదవయాఁడ లోకం
బున లేఁడు తక్కొరుండను, మనోవృషము వచ్చు నొకటి మనుజున కెందున్. ౮౩౬

క. ఏనిమిదివందలముప్పది, యును నేడగు వెట్టి సేననూసమతి న్నా
గను నిల గలుసర్వవిషయము, లను దెలియం బొందు మీఁద లోపడ ననెడున్. ౮౩౭

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యెనిమిది తనవెట్టి తనకు నింపగు నెప్పుడున్
గను లెగురకైనమును బ, ట్టినపాటనె పట్టుకొని పఠించుచునుండున్. ౮౩౮

క. ఎనిమిదివందలముప్పది, యునుదొమ్మిది వెట్టివాని యూహాకు జగమె
ల్లను వెఱ్ఱి యట్లు తనకే, మనఃస్థిరత గల్గునట్లు మాటికిఁ దోఁచున్. ౮౩౯

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యొనరించు నపుస్త్రలాప మూరక యేచ్చన్
మునుపటి యుపాంశుకృత్యము, లను వెలిపుచ్చుకొనుచుండు లజ్జ నశింపన్. ౭౪౦

క. ఎనిమిదివందలనలుబది, యొనునొక్కటి నేను దీర్చు లాగిం జెప్ప విధం
తును న్యాయాధిపునకు శి, క్షను రమ్మను దెవ్వ రెట్లు గావత్తు రనున్. ౭౪౧

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యును రెంటను నాకుం జక్రయోగం బుండె
న్నను దర్శింపుడు నిత్యము, గొని తెంచను నుడయలకు సుతుకం బంపున్. ౭౪౨

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యునుమూడగు వెట్టి నింపె నుపయుంబంగున్
జనపతిగా శ్రీమంతుం, డును నీనవసంపదగాండును ననుచుంపున్. ౭౪౩

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యునునాలుగు నేను వచ్చు యుపధి ఖ్యాభం
బును మాన్పఁగలను గానీ, ననుఁ బిలిచినదాఁకఁ బోను నాకేమి యనున్. ౭౪౪

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యునునైదున సంద్ర మింతయు స్త్రీకష్టే
షునను జూపలేను పోని, మ్మని యూరక యున్న నయిపు లతియయ్యె ననున్. ౭౪౫

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యునునాలుగు దొల్లి భూమిభాగమును సాగనపుడున్
నినుపాపెం జెపిసగముగాఁ, జనఁ జన హానియించెఁ బుడిసి సాగదమునిసన్. ౭౪౬

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యును నేడగుఁ గొండలెల్ల నుడధని ష్టనాద
జనులకు గరిసెనమునకై, వెనుకం బనిలేను రాజు వెపఁగని నన్నున్. ౭౪౭

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యెనిమిది ననుఁజూచి యోగ్య కీర్తిదుర్యం బ
వ్వనికో మార్చెను నాతలఁ, గనుకయు నాబుద్ధి మాకుఁ గాఁబోలు ననన్. ౭౪౮

క. ఎనిమిదివందలనలువది, యునుదొమ్మిది నెంతచెప్పఁ జెప్పను నాకీ
తనువునకుఁ దగినతలయా, కనుఁగట్టెను వైద్యుఁ డని వికారిక నన్నున్. ౭౪౯

క. ఎనిమిదివందలయేఁబది, మునుపటివారలను నిట్టి పోలిక నే యొ
క్కనితల యొక్కని కడికిరి, కనఁబడరా తలలుగాగ్పు గంత్రలు నానెనున్. ౭౫౦

క. ఎనమన్నూ టేఁబదియొక, టిని ననుఁబంపెన నపుంచు చెప్పనయు నిసా
త్తనిమల్లయ్యాను బంతులు, పనిచినవాఁ డనిసకథ యాబద్ధము లనునెపున్. ౭౫౧

క. ఎనమన్నూ టేఁబదిరెం, టను గాలికి బొండపేయుటం గదలఁగనే
నను రిత్త మిన్నకయ యుం, డినచోటన యుండు లేపనిన నన్నుకయే. ౭౫౨

క. ఎనమన్నూ టేఁబదిమూఁ, టను దెలిచిననోరు మూయకయును మూసిననో
టిని దెఱచుటయును నెఱుఁగక, మన మపకంబైన నుండు మరిపినదాఁకన్. ౭౫౩

క. ఎనమన్నూఁ టేఁబదినా, ల్గునఁ జే యూర్ధ్వముగఁ గీలుకొలిపిన నాస్తో
యునుచును దింపంజాలఁడు, తనయంతం బడినదాఁకఁ దాపని పాలన్. ౭౫౪

క. ఎనమన్నూటేఁబదియై, దున నున్నవి లేనియట్లు తోఁచును లేమం
డిన నున్నటు భావించుక్, విన ఁడితరులనూఱు పుట్టువిడువం డెపుడున్. ౮౫౫

క. ఎనమన్నూటేఁబదియాఱు, గున గోపన్నరయొద రుబ్బులతో లెత్తించెన్
జనపతి ధనముహరించిన, నను సాంగిగ్గపు బంధనం బేటి కనున్. ౮౫౬

క. ఎనమన్నూటేఁబదియే, డును [illegible] గొప్ప డొంకను సుఖినై
యొనరుతు వ్యాపారము వ, ద్దని [illegible] నదివిశేషం బనుచున్. ౮౫౭

క. ఎనిమిదివందలయేఁబది, యెనిమిది సానందు నాశ్రయించిన యెడఁ గా
లునిపురి కిసహ్యాకరివ, స్తుని కాయముఁ బంపె బ్రదుకఁ ద్రోవగల దనన్. ౮౫౮

క. ఎనిమిదివందలయేఁబది, యొనుదొమ్మిది వేఁడినూనె యభ్యంగంబం
బును నిసుపముక్కకాతులఁ, బనిచిన ఘనమీఁడె యముఁడు బలె యని నవ్వన్.

క. ఎనిమిదివందలయఱువది, మునుపటిపరలకును గొంచెముగఁ దక్కువకే
యునుమోటును మున్నాలును, బనిచిన దండుగకునోర్చి హైలాభమనన్. ౮౬౦

క. ఎనమన్నూటఱువదియొక, టను నాకన్నులివిగావు టక్కరిగాం డ్రే
యనుపునవో సంగ్రహించిరి, యనర్థపుంగన్నులోసఁగి యని చింతించున్. ౮౬౧

క. ఎనమన్నూటఱువదిరెం, టను బాత్రము నట్టినని చటాలున నిండ
న్నినిచినదాని నోలుకఁబో, యును బోసియు రిత్త దినెడునూహాయె చెందున్. ౮౬౨

క. ఎనమన్నూటఱువదిమూఁ, టను గోమరుఁడు గలిగెనని కటకటంబడు నా
జనని ఖ్యాతినొందె నని హా, గ్గనినాదాస్యుఁ డగు మ్లేచ్ఛసంఘము పోలెన్. ౮౬౩

క. ఎనమన్నూటఱువదినా, ల్గొనరించు నదేపనిగ నహోరాత్రము రో
సనమును గాడె హాసము, ను నిద్రయును భోజనంబునుం గొనకుండున్. ౮౬౪

క. ఎనమన్నూటఱువదియై, దున బాగుగనున్న నాఁటి తోయముపాఱం
గనుఁగొని ప్రాగ్దయ్యోను బో, టును సంబళముల నొసంగుచును సేఁదనెడున్. ౮౬౫

క. ఎనమన్నూటఱువదియా, ఱున మాకీనాఁడు సెలవు జొమ్మెదుపు లట
యున్యను బనియుండుటఁ జనియెద, ననుమాత్రము రక్షనియెను నాయండనెడున్.

క. ఎనమన్నూటఱువదియే, డు నిరంతర ముండు దొర విడువఁడు శిరోవే
ష్టన ముండెనలుగును మాకెప్పు, డును నని మునుపటిగతి యిపుడును బలెఁ బలుకున్.

క. ఎనిమిదివందలయఱువది, యెనిమిది తప్పానరుపంగ నీడిచివైనం
బనియును మాదొర మాకా, ర్యనిలయమును మేము మేమటంచుం బలుకన్. ౮౬౮

క. ఎనిమిదివందలయఱువది, యొనుదొమ్మిది నిన్న నెవ్వరో నాబుద్ధిం
గొనిపోయిరి వెదకించెదఁ, బనివడి నావస్తు వానవా లని లేచున్. ౮౬౯

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, తనభార్య పచించి యిడినఁ దప్పించుము నా
నిన యొరులు దెప్పి కంచం, బున వడ్డింపఁగను మెచ్చి భుజియించినవాఁడా. ౧౨౦

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యునునొక్కటఁ జుట్టమెం చెవిరయో వచ్చినభా
ర్యను మెఱ మెచ్చులకై తి, ట్టును రెండవసూర పచ్చడులు లేపగమఁడా. ౧౨౧

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యును రెం డసుఁ జిన్నతనము నొకవట్టిఁ దా
సను గల్గించును నాలో, చనచేపాత మనగ్ధయుత మానస్మతిశ్రద్ధసుఁడా. ౧౨౨

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యునుమూఁ డగు శైశవమున నూహాతేశం
బునఁ జేయఁగూడనిపనుల, నొనరింతురు కార్యములుగ నొక్కట శిశువుల్. ౧౨౩

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యును నాలుగు బాలకులకు నఁడచెందనగున
ట్టి నిశాతత్వము చదువును, నను పుడపయేని బుద్ధి వృద్ధంబ గునుగుఁడా. ౧౨౪

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యునునై దతినిశితగుణము నుగ్రత్వము మాం
ద్యనితాంతత్వము గల్గిన, జనియించుం దాని సతిప్రశస్తి గలుగునే. ౧౨౫

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యునునాఱునఁ జాలుకవనము నొదవింపను నా
ద్యనిర్ణనంబు సేయను, జనకులు నొజ్జలు నసద్గుణంబు జనించునే. ౧౨౬

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యును నేడగు మూళ యింక నుచితస్థితికిం
జను దేనికారణంబున, నొవరుతు గవినిశ్చయార్థయుత కావ్యంబుల్. ౧౨౭

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యెనిమిది మస్తిష్కకోశ మునుడిజాగారం
దనిపోతువునం దొంచద, యును బడుగు నుఁ గోరినొసటగుఁ దనస్థలంబు. ౧౨౮

క. ఎనిమిదివందలడెబ్బది, యునువొమ్మిది దీర నిట్టినుతొప్పితము పు
ట్టునటంచు వారియాటలు, కనుగొలించుదున చూపి యునుసుం గట్టున్. ౧౨౯

క. ఎనిమిదివందలయెనుబది, యనుజ్ఞయాసన్న సంభరాత్మను మెచ్చుం
బొనరింపలేఁడు కార్యము, లను జనుఁ డవి కగ్గు బాలు నడుగఁగ నేలా. ౧౩౦

క. ఎనమన్నూరెనుబదియొకఁ, డనుమతియానన్నఁ జేయునారయమనుల
జనుఁ డెఱుఁగనేరఁడు చదివి, యునువ నర్థం బొని మాచి నును గనఁబడునే. ౧౩౧

క. ఎనమన్నూరెనుబదిరెం, టను దలలో మొదడునను దృఢత్వము రాసుం
బొనరంతు బాలు రక్తము, మనిషి గలనారు చేయుమార్గంబునకున్. ౧౩౨

క. ఎనమన్నూరెనుబదిమూఁ, టను బాలురయట్లు మర్కటన్యాయంబుం
గనఁబఱిచి బ్రహ్మచారులు, సునిశ్చయము చేయఁగలరు వాద్యపువెట్టిన్. ౧౩౩

క. ఎనమన్నూరెనుబదినా, ల్గునఁ గిస్కింధాపురమ్ము పలుకుగ విద్యా
ర్థినికాయ మేండ్లుఁ జదువు, స్వేనుకం బడవైచి చేయు వెఱఁగుంబనులన్. ౧౩౪

క. ఎనమనూర్త టనబది, నా సదుం కోండాడునవారుడును స్వీయద్యాక్షి
త్వనిమిష సంపుట గొరుము న, వినయము నాకోసము వేన వేన ఘల్లగులున్. ౮౮౫

క. ఎనమనూర్త తొమ్బదిరెం, డగ్గవాక్యప్రవృత్తి చెయుటంగని యయ్యా
జనమనవాయంబుగ నినిన, క్షీణయాంతరప్రవృత్తిను వెఱవేఁకి మానమునన్. ౮౮౬

క. ఎనమానూర్ఱ టనుబదిసూ, చు నను గ్రంథన్యాయసహిత డుంటుభయములు వ
చ్చి నిష్కృంతరంబుగ ని, న్నేను సాంఖ్యము లనిన నమ్ము చెన్నఁటితనమా. ౮౮౭

క. ఎనిమిదివందలయెనుబది, యెనిమిదిలో వచ్చి వేంకటేశ్వరుఁడా కో
నసపురంబున నగలో, ననిన్నె సాక్ష్యం బటంచు నయలనికోనినన్. ౮౮౮

క. ఎనిమిదివందలయెనుబది, యెనుప దొస్సరి దస్మిడికిని నోసఁగనిగాకీ
లను గొని గాలిపటములం, గొని యొడలెఱుఁగకవివేకి క్రమ ష్టటంబుటి నగున్. ౮౮౯

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, జనులందఱు నట్టులెత్తి సంభ్రమ మొప్పన్
మినుఁజూచు చిలను గినుఁగొన, సిద్ధముగఁ బల్లటీలనంటి పరువిడన్. ౮౯౦

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యొనునొక్కటి గాలిపటము నోరుఁ డెగసైనం
గని దానికిన్నె యొయుదుట, కసేపలకుఁ బుట్టువెట్టి కన్వర్గమునన్. ౮౯౧

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యొను రెండగు దయ్యమొకని యొడలువిడిచి పో
చుసు నానవాలు కొంటిక్రై, ఘనవృష్టాగ్రంబు కొమ్మ ఖండించు ననన్. ౮౯౨

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యొనుమూఁడన్యమత మందియును బంతులు నా
యనివారుఁ బిల్లెగారని, స్వనామముల విడువ చే ననహ్యాకరంబా. ౮౯౩

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యొనునాలుగు నాకు బిరుదు లుడిగి లిఖించెన్
మును మొసటకు రాజశ్రీ, యనియె మహాశబ్దమెడపె నని దుఃఖింపన్. ౮౯౪

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యొనునై దేమియును లేక యుప్పరితట్టం
బనివడిపోయుచు నేనొక, ఘనవంశమువాఁడ ననుచు గర్వించు నెడన్. ౮౯౫

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యొనునా ఆనుదినమువచ్చు నుసుగక జీతం
బును గట్టు నతం డెటుపో, యిన నేమని శిష్య్య వొజ్జ యేమనకున్నన్. ౮౯౬

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యొను నేఁ డధికారబలము నూఁతముగా నా
కును మ్రొక్కఁడనుమ నధికులు, ననధికులుం డానవెట్ట నాలోచింపన్. ౮౯౭

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యొనిమిది యధికారి మ్రొక్క నింతన నష్టం
బును బొంద ననక కులఘన, తను గాపాడుకొనఁ జూచుధన్యునిఁ బట్టున్. ౮౯౮

క. ఎనిమిదివందలతొంబది, యొనుదొమ్మిది నధికకులుని నూరక నిలుపున్
నినుచుం బీఠముపైన, ల్పుని నధికృతుఁ డింతలోనఁ బోవునె గురుతల్. ౮౯౯

ఉ. తొమ్మిదివందలం జవితిఁ దోయజనేత్రిని జూచి నింపవ
చ్చు మ్మతిఁ జూడఁ దప్పుడు చొప్పడెఁ గృష్ణునియంతవానికిన్
బొమ్మని యంత్రము ల్విసరి ముండలు పోన్నరుఁ గట్టియుంటివా
తెమ్మెయిఁ దిట్టినం బడిన హీనత గాదని యెంచఁగా నగున్. ౯౦౦

ఇది నవమశతకము.

దశమశతకము.

క. తొమ్మిదివందల యొక్కటి, యిమ్ముల జనులెల్లను గలహ మెత్తించి స్వ
ర్గమ్మునకై పోరింతురు, గుమ్మరపురుగట్టు లూరులనుం గనఁబడెనన్. ౯౦౧

క. తొమ్మిదివందలరెండగు, నెమ్మది నెల్లూరిలోని నెఱజాణల ప్ర
శ్నమ్ములు రావూరిరసికు, లిమ్మెయి విప్పగని చెప్ప రేని జగమునన్. ౯౦౨

క. తొమ్మిదివందలమూఁడగు, నిమ్ముం డెలసంపుఁ జెప్ప సీసాలసలనే
యమ్మండలమున యుక్తిహా, నమ్ముగ వచియింపఁ బ్రహసనమ్మునకు ననున్. ౯౦౩

క. తొమ్మిదివందలనాలుగు, సమ్మతముగ సర్వసిద్ధిసరసులు కావ్యం
రెమ్మెలరసికుల కంపిన, కమ్మలటం చకటవికటకతలం దెలుపన్. ౯౦౪

క. తొమ్మిదివందలదైదౌ దొక, యమ్మకు నబ్బకును బుట్టినట్టి పడిల పా
యమ్ముమ్మ చేసెనని సక, లమ్మగు జగమునను నొక్కలాగున చెప్పన్. ౯౦౫

క. తొమ్మిదివందలయాఱగు, నెమ్మెయి వీరబలుని పని హిందీలోనే
గమ్మత్తు పలుకులంబరో, క్రమ్మఱ నవి తెనుఁగు బావి గానికి నగునే. ౯౦౬

క. తొమ్మిదివందలయేడగు, సొమ్ములు పెట్టుకొనిన పురుషుని నవ్వుచు నే
లొమ్మునఁ జేతను జెఱగని, బొమ్మలపచ్చారుబొట్టు పూడిపించుకొనన్. ౯౦౭

క. తొమ్మిదివందలయెనిమిది, కొమ్మల గ్రంథంబులందుఁ గుల్పితము సస
హ్యమ్ముగ వర్ణించిరటం, చమ్మాదిరి పటము లింట నంటంగట్టెన్. ౯౦౮

క. తొమ్మిదివందలతొమ్మిది, రమ్మన్నను రాదు వారరమణీమణినృ
త్తమ్ముఁ గనుంగొనఁ గొక్కో, కమ్మునకు వ్యాఖ్య పీఠికలు వ్రాయుదురే. ౯౦౯

క. తొమ్మిదివందలపది గ్రంథమ్మున వర్ణనలు సంగతముగాను స్వహ
స్తమ్మున ముంజే దిననొల్ల, గుమ్మల పచ్చలను బొడిచికొన సంగతమా. ౯౧౦

క. తొమ్మిదివందలపదునొకఁ, డిమ్మనుజుం డేలవచ్చు నిచ్చటి కుపకా
రమ్మేదియైనఁ గోరునొ, పొమ్మని నిర్ఘాతపడఁగఁ బురుషుం జేయున్. ౯౧౧

క. తొమ్మిదివందలపండ్రెం, డ్రమ్మకి తునిలోన గుండెమంటయనఁ బడఁగా
నస్థానా నాసుమంతు ని, వమ్మున నిద్రమనకుఁ జేష్టాహత్తునఁ గలుగున్. ౯౧౨

క. తొమ్మిదివం [illegible]
నమ్మున నయ్యూతె ఖుఘుఖం, ధ మ్మొనయు నదు [illegible] గలుగున్ ౯౧౩

క. తొమ్మిదివందలపదునా, ల్గొమ్మియి నరులంగునం దురభ్యాసవిశే
షమ్మునఁ గసుబడి బలున, గ్నమ్మునఁ బోనాడు విడను బ్రదికినవాఁడున్. ౯౧౪

క. తొమ్మిదినూటపదేనగుఁ, గొమ్మంచెం గర్భముప్పుడుఁ గొంటెఱ కొడుప్పుం
బిమ్మటఁ దనంత విడుచు ను, శ్రమ్మగు నామీఁట వలసు వైద్యముచేయున్. ౯౧౫

క. తొమ్మినూటపదునాఱయి, తొమ్మను ముట్టుడుగఁబోవుకొలఁదిని గని దే
హమ్మున నిలిచి యధికమై, వ్యమ్మునఁ గా కెడలనట్టి యా వెట్టితనున్. ౯౧౬

క. తొమ్మనూటపదేడగు, ముమ్మరఫు స్త్రీష్టి నలికిఁ బురుడుదినములం
గ్రమ్మను దానొక నెల గడు, వమ్మొనసిన నంత క్రూరభావం బుడుగున్. ౯౧౭

క. తొమ్మిదివందలుఁబది యా, పిమ్మట నెన్నిదియుఁ బట్టి పీడించు సతిం
గొమ్మలనఁ బెరిమిటన నిష్టమ్ముండదు తత్సమయవశంబున నెందున్. ౯౧౮

క. తొమ్మిదివందలు మఱిపం, దొమ్మిది భద్రాకరణము తోడన చలినీ
శ్లేష్మునిఁగి పిసప పథ్య, న్నమ్ముం గిని నిద్రవోయినం దలవట్టున్. ౯౧౯

క. తొమ్మిదివందలయిరువది, సమ్మోహమ్మునఁగ భంగు సారాయమ్ము
గ్రమ్మగ నుపయోగించెడు, నమ్మనిహీనుననుఁ బట్టి యార్తిం బెట్టున్. ౯౨౦

క. తొమ్మనూటిరువదియొక, టిమ్ముగ శాంతస్వభావు నెలయించి దురం
తమ్ములగుపనులఁ బఱపును, యమ్మాటికి నుడుగు మందు మాన్యం జేయున్. ౯౨౧

క. తొమ్మనూటిరువదిరెం, డెమ్మానిసికైన వెఱ్ఱియెత్తుటకు స్థం
గుమ్మపము నిద్ర పట్టును, పన్నినతలనొప్పి యెట్టిపట్టున నుండున్. ౯౨౨

క. తొమ్మనూటిరువదిమూఁ, డెమ్మగువకునైనఁ బట్టు నెప్పుడు మగనిం
దిమ్మనును గాసు లాభర, ణమ్ములు లేవన్న భోజనము పెట్ట నను౯. ౯౨౩

క. తొమ్మనూటిరువదినా, ల్గెమ్మాడ్కిని నిద్రరాని హీనబలుఁ డై
భ్రమ్మున లోపడఁజేసి క్ర, శమ్ముదరించి యలయించు సాధారణత౯. ౯౨౪

క. తొమ్మనూటిరువదియై, దమ్మికము నరులఁబొందు నవసరములు గొం
చెమ్ముగఁ దెలిసియుఁ దెలియని, యమ్మాదిరినుండు వాని నరయరు విమతిన్. ౯౨౫

క. తొమ్మనూటిరువదియా, రమ్మక్క సుఖోద్భవంబు లగురోగములం
గ్రమ్మినపిమ్మట నొదవెడు, బిమ్మిటి నొడలెల్ల ముద్దపెట్టుగ మడుఁగున్. ౯౨౬

క. తొమ్మన్నూటిరువదియే, డమ్మానవునొసలు కంపమందును వాగ్గో
ష్ఠమ్మున గొణుగును సుఖమే, హమ్మున నెమ్మానవునకు నా వెఱ్ఱి యగున్. ౨౭

క. తొమ్మన్నూటిర్వదిపై, నిమ్మగు నెనిమిదిఁ బ్రహ్మహత్య గను వెఱ్ఱి
సా మ్యధికమ్మయి సానము, గొమ్మలు జూనమ్ము గలుగఁ గొల్చు నెలుఁగులుఁ గూ. ౨౮

క. తొమ్మిదివందలయిరువది, తొమ్మిది జనియించు వెఱ్ఱితోఁ బాపమున బు
ట్టమ్మునగట్టిమి కట్టుకు, ఐమ్మున విప్పికొని తిరుగఁగాఁ గనుకంటున్. ౨౯

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, యమ్మానమునందు నరున సొర్గ్యము చూపెన్
సొమ్ములు భయమును గనుదక, తెమ్మునఁ దలవంచి సంతతము నిలఁ జూచున్. ౩౦

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, యమ్మది నొక్కటిని వెఱ్ఱి యుం బ్రేకమున్
గొమ్మలకుఁ బాలుచేఁప న, సమ్మతిగను దుష్ట కష్ట ప్రన్యంబొనఁగన్. ౩౧

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, కిమ్మానసిన రెంటు నరాంగ్ర గిట్టి నెలిం బై
త్తమ్మయి వికారమునఁ బడు, మనుమ్మను నపు డెట్టియూర్ఛ బోనడపనిన్. ౩౨

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, కెమ్మెం దబవాతిఁగూఁట నేన్పడు వెఱ్ఱిన్
సొమ్మసిలుఁదలుచు మూర్ఛం, ద్రిమ్మటపడు వాఁడు తగదు గృహమునమండన్.

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, కిమ్మీఁ జటనాల్గు మాతము కృతిమాగుణమ్ము వై
వమ్మనివైష్ణవమని విని, ధమ్మగు వాదములఁ బుట్టి తావిఱియఁబడున్. ౩౪

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, యమ్మీఁదను నైదు *గ్రద్దయగపడఁగా న
తమ్మగ్గపడిన సాష్టాం, గమ్ముగ మ్రొక్కిడుమతవికారముపొందెన్. ౩౫

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, కిమ్ములనారింటఁ బుట్టు నీమతవిక్రతిం
ద్రిమ్మరఁగఁజూచు నాతిం, గొమ్ముల విషనాడి యిట్టగతి దేశములన్. ౩౬

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, యుమ్మెగి నేడయిన వెఱ్ఱి నొక్కింతయుఁ గ
న్నమ్మాయఁడు నిద్రించిన, నమ్మో పైఁబడినొ నొకమహాభూత మనున్. ౩౭

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, కిమ్మగును సమీపమునను నెనిమిదటం గం
తమ్ముం బిసికికొనం గూ, పమ్మునఁ బడ సాహసంబుఁ బాటించు మనుజా. ౩౮

క. తొమ్మిదివందలముప్పది, తొమ్మిదటం గత్తిదెమ్ము ద్రోయుము నూతం
గమ్మఁగ మ్రింగెదఁజాల వి, షమ్ముం గొనితెమ్మటంచు సాహసముఁ గొనున్. ౩౯

క. తొమ్మిదివందలనలువదెఁ, బొమ్మా దగ్గఱకు రాకుఁ బొడిచెద నీహ
స్తమందినఁ గఱచెద దూ, రమ్మున మెలఁగుం డనుచుఁ బరాకుం దెల్పున్. ౪౦

* తొందయగపడఁగాఁ గ్రొ,గమ్మునఁ జంపును సంతో,షమ్మునఁగను సాలెపురుగు జగవెఱ్ఱిగదా.

క. తొమ్మిదివందలనలుబది, యొమ్మటి యొక్కటి యుపాయ మొదవింతు నటం
చు మ్మిగిలి పన్నా సాసిగ్య, హాస్యుప నుంచఁజన దధిక్రదాయస్త మురున్. ౯౪౧

క. తొమ్మిదివందలనలుబది, యొమ్మ ఉతిరెంటను భుజించు టుడుగును బలవం
తమ్మునఁ గురిపించిన నగ్ని, కమ్మగఁ దిను వెత్తిలిండి గానఁడు తృప్తిన్. ౯౪౨

క. తొమ్మిదివందలనలుబది, యొమ్మిదియగు హింసయొనరించి పిచా
రమ్ముప్రసు పసల వెట్టిలి, ధమ్మున నటించు నాసితంత్రము లెంగున్. ౯౪౩

క. తొమ్మిదివందలనలుబది, యెమ్మటి నాలుగు ప్రవేశమాసపు నంతా
నమ్ము నిలుపగ నిలువఁగ సు, ఖమ్మగ మాస పిండము పెట్టిగా గణనకగున్. ౯౪౪

క. తొమ్మిదివందలనలుబది, యమ్మటి యైదు వాక్యనుతి చువిన గతింపం
గ్రమ్మను జీవ్య గుంపేఁ, గమ్మునఁ బడియుండుఁ బ్రకృతిఁగాంచఁడు మరలన్.

క. తొమ్మిదివందలనలుబది, యమ్మట్టి యా తాప్తస్మృతికి నొక్కఁడు వివశ
త్వమ్మున మిసుగఁ బలికెడు, సమ్మతిఁ గారము మాటచు పెట్టి ముదిరెడున్. ౯౪౬

క. తొమ్మిదివందలనలుబది, యెమ్మటి యే వింతదాఁక యోగ్యుఁడు మితవా
క్యమ్ముల గలవాఁ డాతఁడు, త్వమ్మున సభా ప్రసంగ మారంభించున్. ౯౪౭

క. తొమ్మిదివందలనలుబది, యిమ్మహి యెన్నిటిని బిలువ నో యనరే కా
ర్యమ్మును జేయఁగ నిలుపక, హాస్యమున వైఁబడుచురును మహోగ్రతబలిమిన్. ౯౪౮

క. తొమ్మిదివందలనలుబది, తొమ్మిదిటన్ భయము పెట్టుదురు పేఁజత్తుం
గ్రొమ్మ మి మ్మిగిగో గగ, న మ్మున కెగిరెవను మటి కనంబడ ననుచున్. ౯౪౯

క. తొమ్మిదివందలపదిఁబది, సమ్ముగ గలవారిఁ బనుల పేర్వెలు లగునా
రుమ్ములఁ గనుగొని న, ప్రమ్ములను జేతఁ గానిష్టములు నైన్ ౯౫౦

క. తొమ్మనూటయేఁబదియొక, టమ్ములింగం బెన్నఁ గలుగు బుడిపోయినచో
నమ్ము గని నమ్మ పడక, సమ్ముం గని చేసు జను విచారం బెవలోన్. ౯౫౧

క. తొమ్మనూటయేఁబదిరెం, డమ్మహి ప్రతిక చెష్టయను ప్రథా వికారా
నమ్ముల పటికోన నుద్రి, కమ్మునరుము నధిపు లతని గ్రహియింత్రు వడిన్. ౯౫౨

క. తొమ్మనూటయేఁబదిమూఁ, డొమ్మిక వెడ వెజ్జువలన నుపశమసంప్రై
క్రమ్ముఁ గ్రమ్మున నదిప, ద్వ్యమ్ముల నుభికినను గుసుర బహుకష్టమగున్ ౯౫౩

క. తొమ్మనూటయేఁబదినా, ల్గిమ్మహిలి జనించు నరునిహృదయమున వికా
రమ్ముది స్వాస్థ్యముఁ గను తాం, తమ్ముగ నుంచినను శేష దర్పం బెచ్చున్. ౯౫౪

క. తొమ్మనూటయేఁబదియై, దమ్మైదుసు బట్టి వెత్తియగు వికృతి వికా
రమ్మున నది సాధ్యాసా, ధ్యమ్ముల వాపఁబడు నెందు వైద్యవిశేషమునన్. ౯౫౫

క. తొమ్మన్నూటేఁబదియా, ఱుమ్మడిగ్రా ఘృష్ణు వికృతి యగును నవికృతిముక్
క్రమ్మును నవికృతిజన్యము, గ్రమ్మఱగు వికృతిజ మింతకతిసక్రమముల్. ౫౬

క. తొమ్మన్నూటేఁబదియే, డిమ్ముల నవికృతివికారి సంక్రియాగమ్మున
సమ్మగలుఁ జికిత్సలచే, నమ్మస్థితిఁ గ్రథనమెట్టు లలయింప దగున్ ౫౭

క. తొమ్మన్నూటేఁబదియును, బిమ్మట సన్నిపటుఁ గట్టు విషమజ్వరజా
తమ్మయిన సన్నిపాతవి, ధమ్మున నాగుడు సమరుచిప్పఁగతి మిరన్. ౫౮

క. తొమ్మిదివందలయేఁబది, తొమ్మిది వేల్పేని సంధిన మునసుఁ గొం
చెమ్ముండు ఖేద మది సుల, ఘమ్ముగ చెప్పిలు గ్రసింపమనగు నెంచన్. ౫౯

క. తొమ్మిదివందలయఱువది, యమ్మలయులు గొన్ని యొగిన్ని నుగు స్వేదయా
న్యమ్ములు గ్రామమ్ముల వేల్, నెమ్మగి యగు కిని నాతిసినిమ్మాగమున్. ౬౦

క. తొమ్మన్నూటఱువదియొకఁ, డిమ్ముగఁ గుడి గనని విడిచి యుతిరమ్మనా
నమ్మన్ స్వగ్రామము సే, వమ్ముల గుడి నకిల్లి గ్రహాంగ్రహ సనున్. ౬౧

క. తొమ్మన్నూటఱువదిరెం, డిమ్మవిం గన నాస్వర్ణము సివ్వసమ్ములై యూ
రమ్మకప లోఁ నగుచు వనం, తమ్మున గిరిగిరిపోయిననయి తలినరోగం. ౬౨

క. తొమ్మన్నూటఱువదిమూఁ, డమ్ముల మటుకిరిమయమ్ము సాన్వగ్భమలడు స్త
న్యమ్మిచ్చిన సౌష్ఠవలో, పమ్మని బాలుల ఱొప్పఁ బట్టును నాఁడున్. ౬౩

క. తొమ్మన్నూటఱువదినా, ల్గమ్మడిక్కని బాదిసేతి కర్పింగిన యుం
తమ్మనసు మఱలి బిడ్డఁ, గిమ్మన రం తేల్చనఁ బడి నీలరీతిన్. ౬౪

క. తొమ్మన్నూటఱువదియై, దమ్మగ్గు డెమ్మనుస ప్రక్కనం బొం
దమ్మని ధాత్రిప్రక్కని, స్తన్యమ్మగు గొని భాగదాటిని మూయులఁ జనున్. ౬౫

క. తొమ్మన్నూటఱువదియా, ఱిమ్మాడిక్కని ధాత్రి నెంచ నిఁక సేయని మా
నమ్ములకొలంది తల్లులు, త్రిమ్మగదురు పాలుసుటు చేతము గెల్లున్ ౬౬

క. తొమ్మన్నూటఱువదియే, డూన్మాదము బాల్యమున సముద్భవమగు పా
పమ్ములు పీడుపు వచ్చు హ, ఠమ్మున నాటిస్తనసాను గాబ్రు లోగిన్ ౬౭

క. తొమ్మిదివందలయఱువది, యమ్మటి యెన్నిమిది జనించు నాగిపోవుగ్నా
నమ్మనకుఁ దావులేక యు, క్రమ్మటి నిర్హేతుకముగఁ గాలక్రమమున్. ౬౮

క. తొమ్మిదివందలయఱువది, తొమ్మిది నిష్కారణముగఁ దోఁచినసూక్ష్మా
దమ్ము లదృష్టవశమ్మున, నెమ్మదిపడుఁ జెప్పలేము నిశ్చయమనుచున్. ౬౯

క. తొమ్మిదివందలడెబ్బది, యమ్మాద మకారణజము లొక్కటఁ బాపా
ణమ్ములను మోదుకొన వ్ర, తమ్మొక్కపడంగ నోడలుకాలిన నుడుగున్ ౭౦

క. తొమ్మిదివందలయిరువది, యొమ్మతి యొక్కటి ప్రయాణమొనరుచు నరు రా
త్రమ్ములను జొట్టి యునుపు, గ్రమ్మునఁ బడఁ ద్రోయు నాకొ యవిద్యములన్. ౯౨౧
క. తొమ్మిదివందలయిరువది, యొమ్మతి రెం డండలములు నొం బాయ్ బోయిల్
జొమ్మను పంజాలవెలుఁగును, దమ్మని జేయునఁట కొ యవిద్యములు జనున్. ౯౨౨
క. తొమ్మిదివందలయిరువది, యొమ్మూఁడను వృద్ధు జనకు యువకుఁడు తద్వే
షమ్మును నస్పష్టభావము, నున్మనమున సేవగించు నుదురు ముడివడన్. ౯౨౩
క. తొమ్మిదివందలయిరువది యొమ్మతి నాల్గగును వృద్ధు యువయువతీ వే
షమ్ములను సేవగిల్లుఁ ది, రమ్మిక్కొ యవస్థ లంతరము లేకుండన్. ౯౨౪
క. తొమ్మిదివందలయిరువది, యొమ్మతి యైదగును ధనములార్జ్జి పణము బె
ల్లమ్మై త్తేఁడు దిసఁగ ఫ, లమ్ములు సూ ఋదినఁ బెనఁగులం బడుచోటన్. ౯౨౫
క. తొమ్మిదివందలయిరువది, యొమ్మతి యా ఆలమి సంజ నొక్కొక్కని కుం
డు పుణ్యమాపునఁ బోవుఁ గ్ర, మమ్మున రేఁజీఁకటి యనెడు మగత ప్రకృతిచేన్.
క. తొమ్మిదివందలయిరువది, యొమ్మతియే డంటును బారుగూరికిఁ బోవం
బిమ్మను దుర్దశంబలె, గ్రమ్మన విడకుండు నింటఁగల కులశక్తుల్. ౯౨౭
క. తొమ్మిదివందలయిరువది, యొమ్మతి యెనిమిది యెదేని యుం బనిచెప్పం
దమ్మా యని చెప్పిననిమి, షమ్మునఁ గావించు పేకిచందము వినరే. ౯౨౮
క. తొమ్మిదివందలయిరువది, తొమ్మిది సంపర్కవశతఁ దోఁచుఁ జిరంటీ
సమ్మోహన మొక్కొకనికిఁ, గిమ్మనకుండంగ గొంతు గిట్టుచు నిద్రన్. ౯౨౯
క. తొమ్మిదివందలయెనుబది, సమ్మోహము నిద్ర లేపఁ జట్టున నొరుపై
నమ్మియిడు తుపాకుమని హా, స్తమ్మున నొకదెబ్బ వ్రేయు దాపున నున్నన్. ౯౩౦
క. తొమ్మన్నూఱెనుబదియొక, టమ్మనుజుం డొంటిఁ బండుటకు వెఱచు ని
ద్రమ్మిట్టి పడును హుంకా, రమ్ములు గావించుఁ దెలివిరామి నవశతన్. ౯౩౧
క. తొమ్మన్నూఱెనుబదిరెం, డున్మాదము నిద్రలోన నొకనికిఁ దలపై
నమ్మదనకేలు నడుమున, ను మ్మోఁదను దూల మున్నఁ గొందల మందున్. ౯౩౨
క. తొమ్మన్నూఱెనుబదిమూఁ, డెమ్మానిసి సీసము భుజియించునో వానిం
బిమ్మట వెట్టును జెయి పడుఁ, గ్రమ్మును గడుపునను నొప్పి కప్పు రదములన్. ౯౩౩
క. తొమ్మన్నూఱెనుబదినా, ల్గుమ్మద ముద్భవిల వేణువూఁదినను గా
త్రమ్మునఁ బాడినఁ గరచర, ణమ్ముల లయవైచి తలవణంకించి నగున్. ౯౩౪
క. తొమ్మన్నూఱెనుబదియై, దిమ్మగు వీరాంగవాద్య మెక్కుడనైనన్
దిమ్మని తెయ్యని చేసెడి, సమ్మత కార్యములు విడిచి సతిపెడు నటనన్. ౯౩౫

క. తొమ్మన్నూటెనుబదియా, రమ్మలు నల్లులును జీర్ణమున కెడమీకుం
డమ్మక్కనేని నగ్యల నమ్మునఁ బోడసూపు వెట్టి నానాగతులన్. ౯౭౬

గీ. తొమ్మనూటెన్బదేడగు దోషమునకుఁ, బథ్యము నపథ్యమునకు సోపడక విషాళ
నంబనుచుఁ బేరువెట్టిరి న్యాయవిదులు, సమశనము సుఖకర మని సన్మతించి ౯౭౭

గీ. తొమ్మనూటెన్బదెన్మిది ద్యూతపాన, చౌర్యములలోఁగి వ్యసనియై సౌఖ్యనిద్రఁ
గనఁడయే న్బట్టుఁ దిండి కే కొరవలదు, నిద్రవంటి సువస్తు వున్నే నరునకు. ౯౭౮

క. తొమ్మన్నూటెనుబదియుం, దొమ్మిది నిద్రకు వశంబు దుఃఖము సుఖముం
బిమ్మట జ్ఞానాజ్ఞానము, లు మ్మనుటయుఁ జచ్చుటది ప్రలోపింప నగున్. ౯౭౯

క. తొమ్మన్నూఱుందొంబది, యిమ్మర్త్యమునందుఁ గొంచు శ్రేఁ బెంచుబిడా
లమ్మునకు రెండుకాళ్లని, సమ్మతిలరు పట్టువిడరు సత్యము గనరున్. ౯౮౦

క. తొమ్మిదివందలతొంబది, యుమ్మీఁదనొకండు వెట్టి యొక్కని కొక కా
ర్యమ్మునను బట్టుఁదల లో, క మ్మేనుసుకొనిన మానఁగాఁబోఁ డనియున్. ౯౮౧

క. తొమ్మిదివందలతొంబది, యున్మీఁదరెండు సంఘమంతయును సంస్కా
రమ్మొనరించెద ననితన, యమ్మాయికిఁ బెండ్లిసేయఁ డాగ్రహమునన్. ౯౮౨

క. తొమ్మిదివందలతొంబది, యుమ్మీఁదగుఁ గులముచెడిన యోగ్యత చెడ సౌ
ఖ్యమ్ముగనుట ముఖ్యం బని, ముమ్మా జినుమా అనాథ మొగుపుం బతికై. ౯౮౩

క. తొమ్మిదివందలతొంబది, కిమ్మతి నాల్గంటువెట్టి కేశోద్ధరణం
బిమ్మహిఁ గర్తవ్యమ్మను, నిమ్ముగఁ గనపంగఁజాలఁ డిత రేస్పృహతిన్.

సీ. తొమ్మిదివందలతొంబదియైదులో వ్యాకరణములేదు వలసినంత
యను నున్నది యె యెక్కడను నున్నదానిలోఁ బూర్వభావము లేగుపో యటనును
శాస్త్రములనఁగ పట్శాస్త్రము లావను నాలుగులు బోధికలు నున్ని గుదియు
దల్లనఁగొను కొత్తి త్రవ్వి పోయుట కంట్లు తోముట కెన్నియో దొరలు గ్రాసి
రవి తెలుంగొనరింపఁగా నగును [illegible] పంపుఁ డేఁ జంకలను దస్త్రేప నటనుగతి
మీరు మీరు సంపాదించి మేస్త్రీ [illegible] యుండు నేస్త్రాసెడను దాని నేర్చి యనును.

సీ. తొమ్మిదివందలతొంబదియాఱులో గగనంబు నెగఁబ్రాఁకఁగలను కొక్క
లనుగట్టుకొని నిప్పులను గొంగులో ముద్దు సూదిచేయుట యెంతొ సులభ మనును
సంవత్సరముదొర్లి సవరించు నొకపని దమ్మిడీ కంగటఁ దగులుదాని
కేతఁగాదా డబ్బు చేతలేదను సర్వసాధారణము చేయఁ జాలఁ డెనిగా
నందఱును నొక్కధనికునె యడిగెదరు చి, కానుపడి యుందఱకు ధని లంచు చెప్ప
మిచ్చు గోఁచికిఁ దక్కువ యిచ్చుగోణ, మునకు నాంధ్రులదారిద్ర్యము నివసించు.

దశమశతకము.

గీ. తొమ్మనూటతొంబదియేను కిమ్మనకయు, యూరకుండుదు జా బంధి యును బరులకు
సన్నుతించె తుచోటను నడుగ నంత, తేపటందురు నే నూర తేనటంద్రు. ౯౯౮

గీ. తొమ్మనూటతొంబది తోడ నెన్ని, దింట నుత్తరమందిన నింటివారు
చదువుకొని గాని యూరకుండరు జనసులకును, ధనవిషయ మైనఁ జూపరుఁ దడవఁబోరు.

క. తొమ్మనూటతొంబది, తొమ్మిది యేకాన్న నొకటిలమూషించుట యం
చెమ్మెగ నన్నుడు నాత్మవి ధమ్మందున నున్న దొకఁడుఁ దలఁపనియెడలన్. ౯౯౯

ఉ. వేయున వెట్టి పుణ్యమగు [illegible] పురుషార్థమా సుఖో
పాయము మెత్తురా నృపులు పండితు లెంతువ కొందురా జనుల్
చేయఁగ నేల యింత శ్రమ చేసితి అక్కలు ముక్కలయ్యె రా
మా యని కృష్ణ యందును సమానగుణా యనునా ప్రణామముల్. ౧౦౦౦

గీ. వేయిపైనొక్కటవగు వెట్టి గాదె, వెట్టి నాటిల వెట్టులు ప్రేలఁపంచి
లెక్కపెట్టుట తనవెట్టి నొక్కఁడైనఁ, గానలేకుంట నాబోంట్ల గాఁడుజగము! ౧౦౦౧

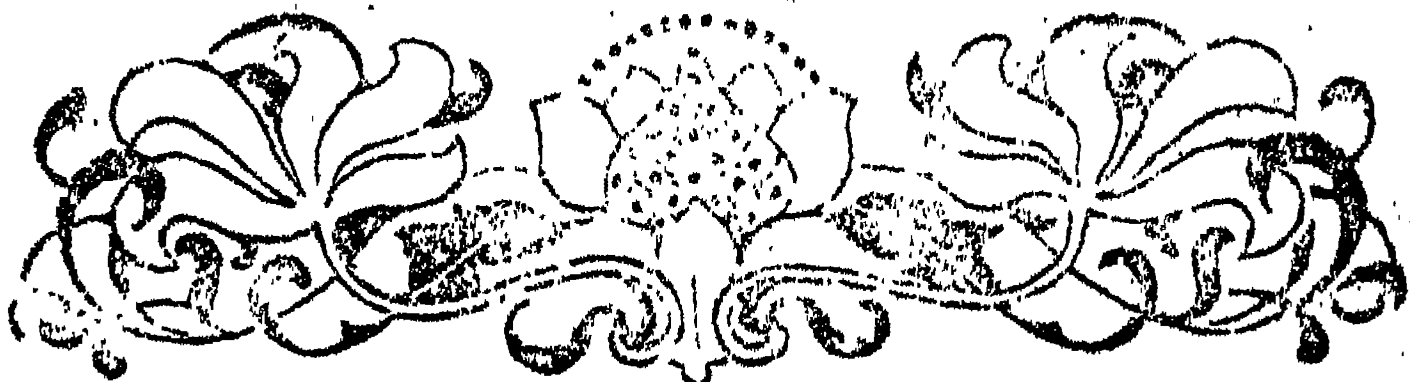
క. [illegible] వత్సరమైనట్టి శాలివాహనశకమం
దిది రుధిరోద్గారి వత్సరమ్ము, సధిక జ్యేష్ఠమును గలసినపు డొగిముగిసెన్.

చ. నవలలు వ్రాయువారలను నాటకము ల్రచియించువారికి
న్నవిషవిశేషము ల్దెలియ విశ్వనిఘంటుగ నుండునంచు నే
నివనముగా వచించితిని వెట్టుశ్రేక్రిందను దీన లేనిదా
ని పదక తెచ్చిపెట్టుకొను నేర్పరు లున్నను సంతసంబెకా.

గీ. పేరుఁ బెగడపాండు విస్సన్నకును ప్రకాశ, వాటికయును మాలపల్లి కస్తు
మునపని యష్టాదశ పూరు నాతివలె నేగ, తి యమనెడు నవిలేవెడివ్యాకృతులు.

గీ. ఒనరిచితిఁ గ్రొత్తపల్లస్వామిఁ జేసు సూర్య, రాఘునాఁజనువాఁడను రామనాత్య
తనయుఁడను ఘనకౌండిన్యతాపసేంద్ర, గోత్రసంజననాతిపవిత్రకృతిని.

సమాప్తము.

శ్రీమాన్ వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులుగారి

ఆయుర్వేదాశ్రమము.

41, ఆచారప్పన్ వీధి, జార్జిటవున్, మద్రాసు.

(స్థాపితము 1898)

లోకప్రసిద్ధమైన మా ప్లేగుమందులు రమారమి 100-కి 90 గురు చొప్పున జనులను మరణమునుండి కాపాడినవి. ప్లేగుజ్వరమునకు మరియు యితర అన్ని రకముల జ్వరములకు సుదర్శనాది పానకము 6 ఔ. రూ. 1-4-0 3 ఔ. రూ. 0-12-0 గడ్డలకు శతధౌతఘృతము 1 ఔ. రూ. 0-14-0 ½ ఔ. రూ. 0-10-0.

వేలమంది జనులను గాపాడిన మా కలరామందులు రమారమి 100-కి 95 గురు చొప్పున రోగులను గాపాడినవి. అనేకులచే బాగపడి ప్రఖ్యాతిని గాంచినవి. మూత్రమును బంధించుట మున్నగు దుర్గుణములు కలిగించవు. ద్రావకమును మాత్రలును గూడ నుపయోగింపవలెను. కర్పూరాద్యర్కసత్త్వము ద్రావకము 6 ఔ. రూ. 0-12-0. విషూచిసంజీవిని మాత్రలు 12, రూ. 0-6-0. రెండును గలిసి ఒక సెట్టు రూ. 1-2-0.

అమృతామలకతైలము:—కన్నులకు మెదడునకు చలువనిచ్చును శిరోరోగములను నేత్రరోగములను పోఁగొట్టును. విద్యార్థులకు ఉపాధ్యాయులకు, యోచనాపరులకు మంచిది. 6 ఔ. సీసా. రూ. 1-0-0

జీవామృతము:—వేసవి వెఱ్ఱను వెతలఁగొట్టును; ఎండవేఁడిమి తోఁచనీయదు; చలువగలిగించును. నరములకు, మెదడునకు బలమునిచ్చును. నిస్సత్తువ నిర్మూలమగును. సీసా రూ. 3-1-0

భృగువటి:—సెగరోగములకు సంజీవిని. బహువర్షములుగ నుండు రోగమును గుదుర్చును. నాశ్మ... ...రోగలక్షణ ములనన్నిటిని మొదలంటు నిర్మూ- ... 1-12-0

ఇవియేగాక అన్ని వ్యాధులకు ... ...ను. ...మందులకును ప్యాకింగు పోష్టి... ...